

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

TÜRK VE ÇEVİRİ ÇOCUK ROMANLARININ MERAK
UNSURU AÇISINDAN İNCELENMESİ

MEVLÜDE YİĞİT

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ ÜZEYİR SÜĞÜMLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORDU 2021

ÖĞRENCİ BEYAN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak savunduğum “Türk ve Çeviri Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmadan yazdığımı ve yararlandığım kaynakların “Kaynakça” bölümünde gösterilenlerden farklı olmadığını, belirtilen kaynaklara atıf yapılarak yararlandığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

18 / 08/ 2021

Mevlüde YİĞİT

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Mevlüde YİĞİT'in hazırladığı "Türk ve Çeviri Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi" başlıklı tez 26/07/2021 tarihinde aşağıda imzaları olan jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	Üniversite	İmza
Başkan :	Dr. Öğr. Üyesi Üzeyir SÜĞÜMLÜ	Ordu Üniversitesi	
Jüri Üyeleri :	Prof. Dr. Keziban TEKŞAN	Ordu Üniversitesi	
	Dr. Öğr. Üyesi Veli KUTAY	Giresun Üniversitesi	

TEŞEKKÜR

Araştırma konusunun belirlenmesinden araştırmanın tamamlanmasına değin her aşamada büyük katkıları olan ve düşünceleriyle yoluma ışık tutan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Üzeyir SÜĞÜMLÜ'ye,

Çocuk edebiyatı ile ilgili kıymetli bilgiler öğrendiğim, bilgi ve tecrübelerini cömertçe paylaşan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Keziban TEKŞAN'a,

Lisansüstü eğitim sürecinin daha güzel ve keyifli geçmesini sağlayan değerli meslektaşlarıma,

Bana düş kurmayı öğreten, düşlerimi gerçekleştirirken elimden tutan annem Ayşe YİĞİT'e ve babam Tuğrul YİĞİT'e,

İsteklerimi geri çevirmeyen, tüm sorularıma sabırla yanıt veren ağabeyim İlker YİĞİT'e, karanlık yolumu fikirleriyle aydınlatan, yorumlarıyla tez yazım sürecini kolaylaştıran ağabeyim İlkay YİĞİT'e ve her daim en büyük destekçim olan, güzel enerjisini hep hissettiren ağabeyim Ferudun YİĞİT'e

Gönülden teşekkür ediyorum.

Mevlûde YİĞİT

Haziran, 2021

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

TEŞEKKÜR.....	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	vii
TABLolar DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
I. BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1. 1. ÇALIŞMANIN PROBLEM DURUMU	1
1. 2. ÇALIŞMANIN PROBLEM CÜMLESİ VE ALT PROBLEMLERİ.....	3
1. 3. ÇALIŞMANIN AMACI.....	5
1. 4. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ.....	5
1. 5. ÇALIŞMANIN SINIRLILIKLARI.....	7
1. 6. ÇALIŞMANIN VARSAYIMLARI	8
1. 7. TANIMLAR.....	8
II. BÖLÜM	9
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	9
2. 1. ÇOCUK.....	9
2. 2. ÇOCUK EDEBİYATI.....	11
2. 2. 1. Çocuk Gerçekliği	15
2. 3. ÇEVİRİ ÇOCUK EDEBİYATI	17
2. 4. ROMAN	19
2. 5. MERAK.....	21
2. 5. 1. Merak Unsurları	24
2. 5. 1. 1. Düş gücü	25
2. 5. 1. 2. Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	26
2. 5. 1. 3. Problemi çözmeye ortak olma.....	26
2. 5. 1. 4. Akıl yürütme ve tahminde bulunma.....	26
2. 5. 1. 5. Neden - sonuç ilişkisi kurma.....	27
2. 5. 1. 6. Keşfetme ve serüven yaşama isteği	28
2. 5. 1. 7. Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum	28

2. 5. 1. 8. Gizem, bilinmeyen, sır	29
2. 5. 1. 9. Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	29
2. 5. 1. 10. İpuçlarını takip etme	30
2. 5. 1. 11. Heyecanlanma	30
2. 5. 1. 12. Araştırma ve inceleme.....	31
2. 5. 1. 13. Soru sorma / sorulara yanıt arama.....	32
2. 6. Türk ve Çeviri Çocuk Romanı Yazarlarının Yaşam Öyküleri	32
III. BÖLÜM	35
3. YÖNTEM	35
3. 1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	35
3. 2. ÇALIŞMA MATERYALLERİ.....	35
3. 3. VERİ TOPLAMA ARACI.....	37
3. 4. VERİLERİN TOPLANMASI	38
3. 5. VERİLERİN ANALİZİ.....	39
IV. BÖLÜM	40
4. BULGU VE YORUMLAR	40
4. 1. “Almarpa’nın Gizemi” Adlı Türk Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi	40
4. 2. “Kozmik Yumurta” Adlı Türk Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi.....	45
4. 3. “Taşkafa” Adlı Türk Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi.....	50
4. 4. “Kış Ülkesi Çocukları” Adlı Türk Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi	55
4. 5. “Maya’nın Ağacı” Adlı Türk Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi.....	58
4. 6. “Radyo Pencere” Adlı Türk Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi.....	62
4. 7. “Havuç Ağacı” Adlı Türk Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi.....	66
4. 8. “En Büyük Hazinem” Adlı Türk Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi	70
4. 9. Türk Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından Karşılaştırılması	74
4. 10. “Ormanın Kalbindeki Çocuk” Adlı Çeviri Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi.....	76
4. 11. “Garajdaki Giz” Adlı Çeviri Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi.....	80

4. 12. “Ailede Grev Var” Adlı Çeviri Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi	84
4. 13. “Asılı Dağ’ın Kâhini” Adlı Çeviri Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi	89
4. 14. “Büyükannem Cebimde” Adlı Çeviri Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi	93
4. 15. “Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı” Adlı Çeviri Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi	98
4. 16. “Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız” Adlı Çeviri Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi	103
4. 17. “Dünyanın En Komik Adamı” Adlı Çeviri Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi.....	107
4. 18. Çeviri Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından Karşılaştırılması	111
4. 19. Türk ve Çeviri Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından Karşılaştırılması.....	113
V. BÖLÜM.....	115
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	115
5. 1. TARTIŞMA.....	115
5. 2. SONUÇLAR	117
5. 3. ÖNERİLER	120
KAYNAKÇA.....	121
EKLER.....	131
ÖZGEÇMİŞ	147

ÖZET

TÜRK VE ÇEVİRİ ÇOCUK ROMANLARININ MERAK UNSURU AÇISINDAN İNCELENMESİ

Mevlüde YİĞİT

Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı,
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Üzeyir SÜĞÜMLÜ

Haziran, 2021. ix + 147 sayfa

Araştırmanın amacı, Türk ve çeviri çocuk romanlarını merak unsuru açısından incelemektir. Çocuk romanlarında, çocuğu romana bağlayacak ve romanı okumasına sürükleyicilik kazandıracak merak unsurlarının varlığının tespit edilmesi önem arz etmektedir. Çocuğun merak duygusunun okuduğu romanda harekete geçirilmesi okuma sürecini keyif alarak tamamlamasını sağlayabilir. Bu nedenle çocukların okuma kültürü edinmiş bireyler olabilmeleri için çocuk kitaplarında merak unsurlarına yer verilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırma, temel nitel araştırma ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma materyallerini, sekiz Türk ve sekiz çeviri olmak üzere on altı çocuk romanı oluşturmaktadır. Çalışmanın veri toplama aracı, Merak Unsurları Çizelgesi'dir. Araştırma verileri, doküman incelemesi yolu ile toplanmış ve içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Çocuk romanlarında tespit edilen merak unsurları oluşturulan çizelgedeki başlıklara göre sınıflandırılmıştır. Merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdelik dağılımları tablolar ile sunulmuş ve yorumlanmıştır. Türk çocuk romanları ile çeviri çocuk romanlarının, merak unsuru çeşitliliği ve toplam sayıları bakımından yeterli seviyeye sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Merak unsuru çeşitliliği bakımından, Türk ile çeviri çocuk romanları karşılaştırılmış ve romanların yakın düzeyde oldukları sonucuna varılmıştır. Merak unsuru toplam sayısı bakımından, Türk ile çeviri çocuk romanları karşılaştırılmış ve Türk çocuk romanlarının daha zengin içeriğe sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Merak unsurlarının on altı çocuk romanında yeterli seviyede bulunduğu ve dengeli bir dağılım gösterdiği, tüm romanların merak unsuru açısından zengin içeriğe sahip oldukları ortaya çıkarılmıştır. Tüm kitaplarda, en çok bulunan merak unsuru, soru sorma / sorulara yanıt aramadır. Türk ve çeviri çocuk romanlarının, merak unsuru açısından belirli yetkinliğe sahip oldukları söylenebilir. Merak unsuru açısından belirli yetkinliğe sahip olduğu düşünülen bu çocuk romanları, çocuklara okumaları için önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Çeviri Çocuk Edebiyatı, Roman Türü, Merak Unsuru

ABSTRACT

AN ANALYSIS OF TURKISH AND TRANSLATED CHILDREN'S NOVELS IN TERMS OF CURIOSITY ELEMENT

Mevlüde YİĞİT

Ordu University, Graduate School of Social Sciences

Department of Turkish and Social Sciences Education, Department of
Turkish Education, Master's Thesis

Thesis Advisor: Assistant. Prof. Üzeyir SÜĞÜMLÜ

June, 2021. ix + 147 pages

The aim of the research is to examine Turkish and translated children's in terms of curiosity element. In children's novels, it is important to determine the existence of elements of curiosity that will connect the child to the novel and add immersion to the reading of the novel. Activating the child's sense of curiosity in the novel they read can enable them to complete the reading process with pleasure. For this reason, it is thought that it is important to include elements of curiosity in children's books so that children can become individuals who have acquired a reading culture. The research was carried out with basic qualitative research. Sixteen children's novels, eight Turkish and eight translation, constitute the study materials of the research. The data collection tool of the study is the Curiosity Elements Chart. Research data were collected through document analysis and analyzed by content analysis technique. Curiosity elements identified in children's novels are classified according to the titles in the created table. The frequency of use of curiosity elements and percentage distributions presented and interpreted with tables. It has been concluded that Turkish children's novels and translated children's novels have a sufficient level in terms of diversity of curiosity element and their total number. In terms of the diversity of the element of curiosity, Turkish and translated children's novels were compared and it was concluded that the novels were at a close level. In terms of the total number of curiosity, Turkish and translated children's novels were compared and it was concluded that Turkish children's novels had richer content. It has been revealed that the elements of curiosity are found at a sufficient level and have a balanced distribution in sixteen children's novels, and all novels have rich content in terms of curiosity element. In all books, the most common element of curiosity is asking questions / seeking answers to questions. It can be said that Turkish and translated children's novels have certain competence in terms of curiosity element. These children's novels, which are thought to have a certain competence in terms of curiosity element, can be recommended for children to read.

Keywords: *Children's Literature, Translation Children's Literature, Novel Genre, Element of Curiosity*

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

Çev.	: Çeviren
ÇHDS	: Çocuk Haklarına Dair Sözleşme
Ed.	: Editör
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
s.	: sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
vd.	: ve diğerleri
%	: Yüzde

TABLULAR DİZİNİ

Sayfa No:

Tablo 1. İncelenen Türk Çocuk Romanlarının Künyeleri	36
Tablo 2. İncelenen Çeviri Çocuk Romanlarının Künyeleri.....	36
Tablo 3. Merak Unsurları Çizelgesi	37
Tablo 4. “Almarpa’nın Gizemi” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi	40
Tablo 5. “Kozmik Yumurta” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi	46
Tablo 6. “Taşkafa” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi	51
Tablo 7. “Kış Ülkesi Çocukları” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi	55
Tablo 8. “Maya’nın Ağacı” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi ...	59
Tablo 9. “Radyo Pencere” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi	63
Tablo 10. “Havuç Ağacı” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi	66
Tablo 11. “En Büyük Hazine” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi	70
Tablo 12. Türk Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından Karşılaştırılması	74
Tablo 13. “Ormanın Kalbindeki Çocuk” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi.....	77
Tablo 14. “Garajdaki Giz” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi.....	80
Tablo 15. “Ailede Grev Var” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi.	85
Tablo 16. “Asılı Dağ’ın Kâhini” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi	89
Tablo 17. “Büyükannem Cebimde” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi.....	94
Tablo 18. “Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi	99
Tablo 19. “Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi	103
Tablo 20. “Dünyanın En Komik Adamı” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi.....	108

Tablo 21. Çeviri Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından Karşılaştırılması	111
Tablo 22. Türk ve Çeviri Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından Karşılaştırılması	113

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No:</u>
Şekil 1. Merak Unsurları.....	25

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde; çalışmanın problem durumu açıklanmış, problem cümlesi ve alt problemleri belirtilmiş, çalışmanın amacı, önemi, sınırlılıkları, varsayımları ile tanımlar sunulmuştur.

1. 1. ÇALIŞMANIN PROBLEM DURUMU

Çocukların sözcüklere anlam yükleyebilme, yaşamı ve onun ayrılmaz parçalarından biri olan dili öğrenme sürecinin başlamasından itibaren en çok sahip oldukları duygu, merak duygusudur. Onların dil ile olan yakınlığının vazgeçilmez unsuru ise kitaplardır. Bu süreçte özellikle çocuk edebiyatının üstlendiği rol önemlidir. Çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuğun beklentilerine yanıt verebilmesi, çocuğun doğasında var olan merak unsurunu içermesi ile mümkündür. Bu sayede çocuk, kitap ile arasında bir bağ kurabilir. Bu durum merak unsurunu çocuk kitaplarında bulunması gereken öğelerden kılar. Küçük yaşlarda kitabın rengine ve biçimine dikkat edip onu eline alan, dokunan çocuk, ileriki yaşlarda kendisini kitaba çekecek içerik özellikleri arar. Merak unsurunun varlığı, bu noktada önemlidir.

Çocuk için çok önemli olan merak unsuruna yer verilen çocuk yazını, “okul öncesi zaman dilimi ile çocuğun ergenliğe ulaştığı döneme kadar olan bir zaman dilimini kapsar” (Dilidüzgün, 2018, s. 19) şeklinde ifade edilmiştir. Çocuk yazınının bir parçası olan çocuk kitabı ise öncelikle biçimsel özellikleri ile dikkat çeken, sonrasında çocuğun düş dünyasına hitap ederek dilin güzelliklerini gösteren bu sayede çocuğun kitap sevgisi ve okuma isteği kazanmasına yardımcı olan önemli bir faktördür (Sever, 2019, s. 20-21).

Çocuk gerçekliği düşünüldüğünde, tüm dünya çocuklarının kitaptan beklentilerinin aynı olduğu bu nedenle de çocuk kitaplarının taşıdığı özellikler ile evrensel olduğu söylenebilir. Çeviri kitaplar da çocuklar için farklı toplumların sosyal yaşamları ile kültürleri ışığında o toplumun çocukları için yazılmış olsa da tüm dünya çocuklarının ilgisini çekebilme; onları, yeni şehirler, yeni yaşamlar ve yeni kültür ile tanıştırma potansiyeline sahip yazınsal ürünlerdir (Beykan, 2012, s. 991- 992). Bu yönleriyle de çeviri kitaplar çocuklar için merak unsuru barındırmaktadır.

Edebiyat ile okulöncesi dönemde dinlediği ninni ve masallar ile tanışan çocuk, okul dönemine geldiğinde ise okuduğu kitaplar ile öykü ve romanla tanışır. Okuduğu kitaplar çocuk için değerli bir arkadaş olur. Roman, içeriği nedeniyle çocukların yaşamı tanıması için yol gösterici olabilir. Bu nedenle çocuklar için iyi örnek teşkil edecek konuların romanda yer alması ve hayata dair olumlu iletiler içermesi romanın rehber olma özelliği açısından önemlidir (Arıcı vd., 2018, s. 241).

Romanın çocuğun yaşamındaki konumu göz önünde bulundurulduğunda, onun ilgisinin, dil ve anlam evreninin, gereksinmelerinin, bakış açısının ve doğasının özetle, çocuk gerçekliğinin önemszenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Çocuğun kendine özgü doğası vardır ve onun doğasının en yalın özelliği, meraktır. Çocuk, 'yeni' olarak tanımladığı her şeyin gerçek adını ve anlamını bilmek ister. Bunun kaynağı da çocuğun kendine özgü doğasında var olan merak duygusudur (Fırat, 2020, s. 26). Merak, "çocukların doğuştan sahip oldukları onları araştırmaya ve öğrenmeye iten, tüm bilimlerin kapsayıcısı ve başlangıç noktası olan sürükleyici bir güç" (Vardi & Demiriz, 2019, s. 45) olarak tanımlanmıştır. İnsan, her yaşta ve yaşamın her alanında öğrenmek ve bilmek ister. Bu isteğin temelinde ise insanın doğasında mevcut olan merak duygusu yatar (Kapıkıran & Susar Kırmızı, 2019, s. 252).

Alanyazında yapılan araştırmalar sonucunda merak kavramının bilim ile bağlantısı nedeniyle fen alanında daha çok araştırıldığı tespit edilmiştir (Ceylan vd., 2016; Gözün Kahraman vd., 2015; Kahyaoğlu & Saraçoğlu, 2018; Serin, 2010). Merak unsuru çocuğun doğasında olan unsurlardan biridir ve çocuğun doğası çocuk gerçekliğinin temel öğelerindendir. Dolayısıyla çocuk gerçekliği ile ilgili çalışmalar incelendiğinde merak kavramının yer aldığı saptanmıştır (Çelik & Fırat, 2020; Doğan, 2019; Fırat, 2019; Saltık, 2019). Ancak bu çalışmalarda, merak unsurlarını doğrudan tespit etme amacının olmadığı, dolaylı olarak merak kavramına da değinildiği anlaşılmaktadır. Bazı çalışmalarda ise merak duygusunun, çocuk ile özdeşleşen bir duygu olması ile ilgili kuramsal bilgiler verilmektedir (Çer, 2014; Fırat, 2020). Dolayısıyla Türk ve çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışma, merak unsurlarının doğrudan tespit edilmesi yönüyle diğer çalışmalardan farklılık göstermektedir. Merak unsurunun çocuk edebiyatı alanında doğrudan incelendiği çalışmalara bakıldığında ise yalnızca bir adet çalışma olduğu görülmektedir (Süğümlü &

Eraslan, 2019). Bu çalışma ise merak unsurunun doğrudan incelenmesi bakımından gerçekleştirilen bu çalışma ile benzerlik gösterse de belirlenen merak unsuru sayısı, incelenen kitapların sayısı, kitapların roman türünde olması ve çeviri kitapların da incelenmesi yönleriyle farklılık göstermektedir.

Merak kavramının fen bilimleri alanında ağırlık kazanması, salt çocuk gerçekliği kavramı ile bağlantılı olarak incelenmesi, çocuk için önemli olmasına karşın çocuk edebiyatı alanında merak unsurunun doğrudan incelendiği yalnızca bir çalışmanın yapılmış olması bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Bu düşünceden hareketle çocuk romanlarının merak unsuru varlığı bakımından incelenmesi ve romanların merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip olup olmadıklarının ortaya çıkarılması amacıyla gerçekleştirilen çalışmanın alanyazına katkı sağlaması hedeflenmektedir.

1. 2. ÇALIŞMANIN PROBLEM CÜMLESİ VE ALT PROBLEMLERİ

Türk ve çeviri çocuk romanlarında hangi merak unsurları vardır ve bu çocuk romanları merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip midir?

Çalışmada, belirlenen temel problem doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmaktadır. Bu alt problemler şu şekilde belirtilmiştir:

- “Almarpa’nın Gizemi” adlı Türk çocuk romanında hangi merak unsurları vardır ve bu kitap merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip midir?
- “Kozmik Yumurta” adlı Türk çocuk romanında hangi merak unsurları vardır ve bu kitap merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip midir?
- “Taşkafa” adlı Türk çocuk romanında hangi merak unsurları vardır ve bu kitap merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip midir?
- “Kış Ülkesi Çocukları” adlı Türk çocuk romanında hangi merak unsurları vardır ve bu kitap merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip midir?
- “Maya’nın Ağacı” adlı Türk çocuk romanında hangi merak unsurları vardır ve bu kitap merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip midir?
- “Radyo Pencere” adlı Türk çocuk romanında hangi merak unsurları vardır ve bu kitap merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip midir?
- “Havuç Ağacı” adlı Türk çocuk romanında hangi merak unsurları vardır ve bu kitap merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip midir?

- “En Büyük Hazine” adlı Türk çocuk romanında hangi merak unsurları vardır ve bu kitap merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip midir?
- Türk çocuk romanları arasında merak unsurlarının en çok ve en az yer aldığı çocuk kitapları hangileridir?
- “Ormanın Kalbindeki Çocuk” adlı çeviri çocuk romanında hangi merak unsurları vardır ve bu kitap merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip midir?
- “Garajdaki Giz” adlı çeviri çocuk romanında hangi merak unsurları vardır ve bu kitap merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip midir?
- “Ailede Grev Var” adlı çeviri çocuk romanında hangi merak unsurları vardır ve bu kitap merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip midir?
- “Asılı Dağ’ın Kâhini” adlı çeviri çocuk romanında hangi merak unsurları vardır ve bu kitap merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip midir?
- “Büyükannem Cebimde” adlı çeviri çocuk romanında hangi merak unsurları vardır ve bu kitap merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip midir?
- “Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı” adlı çeviri çocuk romanında hangi merak unsurları vardır ve bu kitap merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip midir?
- “Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız” adlı çeviri çocuk romanında hangi merak unsurları vardır ve bu kitap merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip midir?
- “Dünyanın En Komik Adamı” adlı çeviri çocuk romanında hangi merak unsurları vardır ve bu kitap merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip midir?
- Çeviri çocuk romanları arasında merak unsurlarının en çok ve en az yer aldığı çocuk kitapları hangileridir?
- Türk çocuk romanları ve çeviri çocuk romanları merak unsuru açısından karşılaştırıldığında hangi çocuk kitapları daha zengin bir içeriğe sahiptir?
- Türk ve çeviri çocuk romanları incelendiğinde en çok yer alan merak unsuru hangisidir?

1. 3. ÇALIŞMANIN AMACI

Yapılan bu çalışma ile Türk ve çeviri çocuk romanlarında yer alan merak unsurlarının belirlenmesi ve bu çocuk kitaplarının merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip olup olmadıkları sonucuna ulaşılması amaçlanmaktadır. Çalışmanın diğer amacı ise merak unsuru varlığı bakımından incelenen çocuk romanlarının çocuklar için uygun olup olmadığı konusunda anne - baba ve öğretmenlere öneride bulunmaktır.

1. 4. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Çocuklar, düşünce dünyalarının sınırlarını zorlamak ve bunu günlük yaşama da yansıtılabilmek için bir yol gösterici ve bilgi kaynağı olarak kitaplara gereksinim duyarlar (Veziroğlu & Gönen, 2012, s. 228). Çocuklar, kitapların öncülüğünde kişisel gelişimlerini ilerletmenin yanı sıra birey olarak çevrelere ve doğaya karşı taşımaları gereken insanî değerleri de kazanırlar (Tanju, 2010, s. 31). Çocukların yaşamında kitapların önemli bir yere sahip olduğu düşünüldüğünde, çocuğun doğasında olan merak duygusu göz ardı edilmemelidir. Çünkü çocuğun, okuduğu her bir kitap sürükleyiciliği ve ilgi çekiciliği ile aralarında bir bağ olsun ya da olmasın, çocuğun, bir sonraki okuyacağı kitap için basamak niteliğindedir. Bu nedenle çocuğu kitaba bağlayıcı merak unsurlarının varlığı çok önemlidir (Süğümlü & Eraslan, 2019, s. 301). Merak unsurlarının varlığı, çocukların kitabı sevmelerine ve okuma kültürü edinmelerine faydalı olabilir (Sever, 2019, s. 19). Bu bağlamda düşünüldüğünde, merak unsurlarının çocuk kitaplarında bulunmasının önemi daha iyi anlaşılabilir.

İnsan, taşıdığı merak duygusu nedeniyle yaşadığı birçok olayı, durumu ve çevresinde tanık olduğu, ilgisini çeken her şeyi bilmek ister (Demirel & Coşkun, 2009, s. 112). “Yeni, alışılmadık ve farklı olanı anlamaya yönelik doğal bir eğilim” (İnan Kaya, 2020, s. 17) olarak tanımlanan merak, insanda tek başına bulunmayan, gizem, sorgulama, araştırma ve bilinmeyeni çözme gibi unsurları da içinde barındıran bir etkidir (Bacanlı & Türk Kurtça, 2020, s. 105). Özellikle çocukta doğası gereği belirgin olan merak kavramı birçok kavram ile ilişkili olmakla birlikte birçok kavrama da kaynaklık etmektedir. Çocuğun sahip olduğu bu merak duygusu onu hayal kurmaya ve macera yaşamaya sürükler (Çer, 2016, s. 8). Alptekin'e (2018, s. 77) göre çocuk, erken dönemden itibaren merak duygusu ile çevresinde

gerçekleşen olayları anlamak ve öğrenmek ister. Bununla birlikte, Taş & Ürün (2019, s. 75), yeni şeyler üretmek isteyen insanın motivasyonlarından bir tanesinin içinde var olan merak duygusu olduğunu belirtirler. Yeni şeyler üretmek, yaratıcı düşünmek olarak da nitelendirilebilir. Yaratıcı düşünmek ise daha önce söylenmemiş bir fikri ortaya atmak ve yapılmamış olanı yapmaktır. Bu düşünme biçiminin ortaya çıkması için insanın; merak etme, sorgulama ve araştırma yapma gibi özelliklere sahip olması ve bu özelliklerini düş gücünün sınırlarını zorlayarak kullanması gerekir (Adıgüzel, 2020, s. 44- 46). Bu yönüyle insanın, yaratıcılığını düşleri ile beslediği; düşlerini ise yaratıcılığı sayesinde eyleme geçirdiği anlaşılabilir.

Sorun çözebilmek için öncelikle merak etmek ve sorgulamak gerekir. Bunlar ise çocuğun doğuştan sahip olduğu, doğasında var olan özelliklerdir. Dolayısıyla çocuklar, kolaylıkla sorun çözebilirler (Senemoğlu, 1994, s. 28). Ömeroğlu vd. (2010, s. 860) de çocuğun doğasında var olan merak duygusu ile kendisini problemlerin bir parçası sayacağını ve sorunları çözmek isteyeceğini belirtirler. Çocuk, yaşadığı veya karşılaştığı birçok şeyi sahip olduğu merak duygusu ile sorgular. Bu sorgulama, çocuğun, kendi akıl ve düşünce yapısına uygun öngörülerde bulunmasını ve yanıtlar bulmasını sağlar. Çocuk, tahminde bulunurken ve yanıt ararken tecrübelerinden faydalanır. Sahip olduğu bilgi ile yeni karşılaştığı bilgi arasında bağ kurmaya çalışır (Fırat, 2020, s. 53, 70). O, sahip olduğu merak duygusu ile her şeye ilgi duyar. Böylece birçok şeyin neden ve nasıl olduğunu anlamak ister ve mantıklı veya mantıksız sonuç düşünür (Ayvacı, 2010, s. 15). Çocukta bu nedensellik ilişkisi kendiliğinden ortaya çıkar. Çünkü çocuğun doğasında neden ve niçin gibi sorular sorup sonuçlarını düşünmek vardır.

Çocuklar, çevrelerinde ilk kez gördükleri birçok şeyi merak edip bilmek isterler (Dilidüzgün, 2018, s. 106). Ayrıca, onlar, doğaları gereği mucizevî şeyleri her zaman merak ederler (Şimşek & Yakar, 2018, s. 36). Çocuğun sıradan olmayan ve alışlagelmişin dışında olan her şeye karşı yönelimi onun merak duygusunun bir sonucudur. Farklılıklara, tanınmayana veya görünmeyene karşı duyulan bu ilgi çocuğun doğasında vardır. Yalçın & Aytaş (2016, s. 66), çocukların yeni şeyler öğrenebilmek için belirli yaş dönemlerinde merak duygusuna daha çok sahip olduklarını ve bu öğrenme isteğinin de çocukları sevindirdiğini vurgular. Kısacası, meraklı olmak, “çevredeki yeni, ilginç, aykırı ya da gizemli öğelerin üzerine

gitmek” (Demirel & Coşkun, 2009, s. 112) demektir. Çocuk için bilinmeyen, gizemlidir. Gizem ise içerisinde var olan bilinmezlik ile merak uyandırır ve çocuğun içindeki durdurulamaz öğrenme isteğini harekete geçirir. Bununla birlikte, çocuklar, gerek sahip oldukları merak duygusunun onları yönlendirmesiyle gerekse de karşılaştıkları bazı şeylerin ilgi çekiciliğiyle farklı şeylere yoğunlaşabilirler. Ayrıca, onlar, ilgi çekici ve heyecan verici durumların etkisiyle heyecanlarını da yansıtırlar. Onlar için öğrenmenin temelinde merak unsuru vardır. Özellikle bilinmeyen, sır niteliği taşıyan durum ve olaylar merak duygusunun sürekliliğini sağlar. Bilinmeyene dair edindikleri küçük bilgiler, çocukların sonuca ulaşabilmek için kullanabilecekleri ipuçlarıdır (Çer, 2016, s. 11, 21, 67). Çocuk, bilmek istediği her konuyla ilgili doğası gereği araştırma yapmak ister (Tan & Temiz, 2003, s. 97) ve merak duygusunun etkisiyle çevresinde bulunan her şeyle ilgili bilgiye ulaşmak için onun yaptığı ilk şey, soru sormaktır (Fırat, 2020, s. 47). Çocuğun merak duygusunun en doğal sonucu, soru sormaktır. O, çevresindeki her şeyle ilgi sonu gelmez bir soru dünyasına sahiptir.

Görüldüğü üzere birçok eylem, düşünce veya unsur merak duygusundan beslenmektedir. Merak, birçok şeyin ilk adımı olarak kabul edilir. Dolayısıyla merak duygusu denildiğinde, pek çok unsur da beraberinde gelir. Bu duygu, birkaç unsur ile açıklanamayacak kadar anlam yoğunluğuna sahip olduğu için birçok unsurun tanıklığında açıklanması ve diğer unsurlarla ilişkisinin ortaya çıkarılması gerekmektedir. Özellikle de çocuk ve merak kavramları yan yana geldiğinde; düş gücü, keşfetmek, yaratıcılık, soru sormak, araştırmak gibi kavramlar da onlarla birlikte gelir. Çocuk denildiğinde akla gelen ve çocuğu ifade eden bu kavramlar onun bellek gelişimine, kişilik oluşumuna ve kişiler arası iletişimine büyük katkılar sağlar. Bu katkılar göz önünde bulundurulduğunda, çocuğun okuduğu kitapta da merak unsurlarının yer almasının gerekliliği daha iyi anlaşılabilir. Bu düşünceden hareketle gerçekleştirilen, Türk ve çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından incelendiği bu çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

1. 5. ÇALIŞMANIN SINIRLILIKLARI

Yapılan çalışma, “Almarpa’nın Gizemi, Kozmik Yumurta, Taşkafa, Kış Ülkesi Çocukları, Maya’nın Ağacı, Radyo Pencere, Havuç Ağacı ile En Büyük Hazine” adlı sekiz Türk çocuk romanı ve “Ormanın Kalbindeki Çocuk, Garajdaki Giz, Ailede Grev Var, Asılı Dağ’ın Kâhini, Büyükannem Cebimde, Kardeşim

Bulunmaz Hint Kumaşı, Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız ile Dünyanın En Komik Adamı” adlı sekiz çeviri çocuk romanı olmak üzere on altı çocuk kitabı ile sınırlı tutulmuştur. Bu romanlar ortaokul düzeyine yönelik olmaları, baskı sayıları ve aldıkları ödüller göz önünde bulundurularak inceleme kapsamına alınmıştır. Ayrıca çalışma, alanyazında yer alan kaynaklarda yapılan araştırma sonucunda belirlenen on üç adet merak unsuru ile sınırlı tutulmuştur.

1. 6. ÇALIŞMANIN VARSAYIMLARI

Çalışma kapsamında incelenen Türk ve çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından doğru bir şekilde incelendiği ve incelenen çocuk romanlarındaki merak unsurlarının doğru bir şekilde yorumlandığı varsayılmıştır.

1. 7. TANIMLAR

Çocuk edebiyatı: “Erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır.” (Sever, 2019, s. 17)

Çeviri çocuk edebiyatı: Diğer uluslar ile iletişimde olmayı sağlayan, güncel olanı takip etmeyi ve yakalamayı kolaylaştıran, edebiyata yeni bir soluk getiren ve çocuklara farklı açılardan bakmayı duyumsatarak empati kurma becerilerine katkı sağlayan, çocuk edebiyatının bütünleyicisidir. Çeviri çocuk edebiyatı, çeviri ve çocuk edebiyatını aynı paydada buluşturan köklü bir edebiyat alanıdır (Erten, 2014, s. 354; Kurultay, 2014, s. 369- 370).

Roman: “Gerçekleşmemiş olsa bile gerçekleşebilir olayların insan, yer, zaman çerçevesi içinde anlatıldığı edebiyat türüne verilen addır.” (Aytaş, 2006, s. 273)

Merak: “Özellikle yeni ya da ilginç şeyleri araştırmak, incelemek; onlara ilişkin bilgi toplamak için duyulan yoğun ve içten gelen istek.” (Bakırcıoğlu, 2016, s. 1039)

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın bu bölümünde; çocuk, çocuk edebiyatı, çocuk gerçekliği, çeviri çocuk edebiyatı, roman, merak, merak unsurları ile Türk ve çeviri çocuk romanı yazarlarının yaşam öyküleri verilmiştir.

2.1. ÇOCUK

Çocuk, “sürekli değişen ve ilerleyen olgunlaşma çağında olan birey” (Bakırcıoğlu, 2016, s. 347), “hayatı anlamaya ve hayatını anlamlandırmaya başlama aşamasında bulunan bir varlık” (Aytaş, 2020, s. 14) ve “sürekli gelişen ve değişen bir insan yavrusu” (Yörükoğlu, 2021, s. 21) olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca “on sekiz yaşına kadar her insan” (ÇHDS, 1989) çocuk olarak tanımlanır. Çocuklar, “ihtiyaçları, ilgileri, yeterlilikleri olan ve bunlar doğrultusunda kendi dünyalarını yapılandıran” (Gönen & Veziroğlu, 2019, s. 3) ve “yeni arkadaşlar edinmek isteyen, yeni yerler tanımak isteyen, öğrenme ve keşfetme merakıyla dolu olan canlılardır.” (Çer, 2016a, s. 6)

Çocuk, duygularını doğal bir şekilde yaşayan, sevincini ve üzüntüsünü içtenlikle yansıtan bir varlıktır. Çünkü onun dünyasında yetişkinlerin kendine çizdiği toplumsal veya kültürel sınırlar yoktur. O, her şeyi özgürce ve kendine özgü yaşar. İçinde doğduğu günden itibaren taşıdığı bir enerji vardır. Bu enerjisini çevresindeki her şeyi merak duygusuyla keşfetmeye ve öğrenmeye harcar. Meraklı gözlerle çevresine bakarken ilgisini çeken her şeyi tüm duyuları ile anlamaya çalışır. Doğasındaki hareketliliği ile hiç yorulmadan hep oyun oynamak ister. Çocuk için bulunduğu her yer oyun alanıdır. Eğlenmek ve gülmek ise onun dünyada varlığını ortaya koyma şeklidir. Dünya, onun için keşfedilmesi gereken yeniliklerle dolu büyük bir yerdir (Güleryüz, 2013, s. 26; Sever, 2015, s. 18; Ural, 2019, s. 34-35).

Çocuk için merak duygusu, düş gücü ve oyun en yakın arkadaş gibidir. Çocuk denildiğinde de bu arkadaşları her zaman onunla birlikte. Çocuk için bu arkadaşlıklar tanışma yoluyla oluşmamıştır. Zaten çocuk, bu arkadaşları ile birlikte doğar. Ona göre dünyadaki her şey yeni olduğu için öğrenmek, bilmek ve anlamak ister. Merak duygusu ile çevresini, yaşamını ve dünyayı keşfeder. Bu bakımdan

merak duygusu, yeni serüvenlerinin başlangıcıdır. Çocuk, okuduğu veya dinlediği öyküyü, masalı ve kitabı zihninde canlandırabilir ve bunlara kendi hayal gücüne göre yeni anlamlar yükleyebilir. Kendine özgü özellikleri ile çocuk, sınırları olmayan hayal dünyasına sahiptir. Oyun oynamak ise eğlencenin çocuk açısından somut hâlidir. Çocuk birçok şeyi oyun ile öğrenir. Oyun oynarken sorumluluk almayı ve paylaşmayı öğrenir, yaratıcı düşünme becerisini kullanarak her nesneyi farklı biçimlerde kullanabilir. Çocuk, doğasına özgü bu özellikler ile yetişkinlerden farklılık gösterir (Şimşek & Yakar, 2018, s. 13; Turan, 2015, s. 16- 22).

“Çocuk için her şey yenidir; keşfedilmesi, dokunulması, tanınması gereken nesnelere. Çocuk her şeyi merak eder. Bu nedenle de çok soru sorar, keşfetmek, bilmek ister. Kendini ifade etmek, gördüğü nesnelere, korkularını, sevinçlerini, hoşlandığı olayları anlatmak, kavramak ister. Kendisini kanıtlama çabasıdır. Çocuğun gördüklerini, yaşadıklarını anlatması, karşısında bir dinleyici bulması, kendisini meraklandıracak bir anlatıyı okuması, dinlemesi onun varlığını kanıtlamasıdır.” (Uçan, 2018, s. 20)

Çocuğu, bir yetişkinden farklı kılan en belirgin özelliklerden biri, düş gücüdür. Yetişkinler, bireysel veya toplumsal etkenler nedeniyle zamanla düş kurmaktan ve düşsel yolculuğa çıkmaktan uzaklaşırlar. Ancak çocuk, hayal kurma ve hayal dünyasında yaşama arzusu ile doludur. Onun, hayal dünyasının sınırları yoktur ve hayal dünyasında her şeyin olması mümkündür. Zengin hayal dünyası ile çocuk, her şeyi zihninde canlandırabilir ve özgürce düşünerek sınırsız ve benzersiz hayaller kurabilir. Çünkü o, yetişkinlerin kendi düş güçlerine çizdiği sınırları kaldırmıştır (Baş, 2015, s. 4). Yetişkinlerin düşünceleri ve değer yargıları sosyal yaşamdan ve dış etkenlerden bağımsız düşünülemez. Onların düşüncelerinin ve davranışlarının sınırları birçok etkene göre belirlenir. Yetişkinler, çocukların da bazen belirli sınırlar çerçevesinde davranmasını ve düşünmesini beklerler. Ancak çocuklar için sınırlar söz konusu değildir. Onların uçsuz bucaksız hayal güçleri, özgürce gerçekleştirdikleri eylemleri ve ket vurulmamış düşünceleri vardır. Bu yönüyle çocukların davranışları ve düşünceleri öngörülemez. Onlar, her şeyi kendilerine özgü pencereden bakarak yorumlarlar (Nas, 2014, s. 12; Temizyürek vd., 2016, s. 10).

2. 2. ÇOCUK EDEBİYATI

Edebiyat, “çağlar boyunca insanoğlunun duyduğu, düşündüğü ve yaptığı her şeyi en zengin ve en etkili bir biçimde ortaya koyan bir sanat” (Kavcar, 2017, s. 4) şeklinde tanımlanmaktadır. Edebiyat, insanın engin düşünce ufkunun ve ince ruhunun yazarın kaleminde somutlaştığı bir sanat türüdür. Bu sanat ile insan, yeni düşünceler öğrenir, yaşama farklı bir perspektiften bakabilmeyi deneyimler ve yeni yaşamların kapısını aralar. O kapının ardında farklı insanlar ve ortamlar olduğunu görür. İnsan, edebiyatın tamamlayıcısı olan kitaplar aracılığı ile tanımadığı insanların yaşamlarına ve bilmediği yerlere düş gücünü de kullanarak seyahat eder (Gültekin, 2009, s. 95).

Sever'e (2019, s. 11) göre edebiyat, yazarın kalemiyle yepyeni bir dünya tasarlamasıdır. Yazarın, tasarladığı bu yepyeni dünyanın merkezinde ise kendi düşünceleri, duyguları, deneyimleri ve hayalleri vardır. O, yaşamı boyunca biriktirdikleri ile hayata bakar ve çevresini yorumlar. Okur da yazarın kendisi için tasarladığı bu dünyaya büyük bir heyecanla adım atar. Bu dünyanın içerisinde başka insanlar tanır ve başka yerlerde gezer. Okur, insanların düşüncelerine ve davranışlarına önce yazarın gözüyle bakar. Daha sonra kendine özgü yaşama bakışını keşfeder. O, alışık olduğu yaşamın içindeyken yaşamdan biraz uzaklaşarak bambaşka ortamlara ayak basarken dilinin anlatım gücünü duyumsar. Çünkü okurun kendisi için tasarlanan dünyanın içinde özgürce gezebilmesi için yazar; dilin akıcılığını, sadeliğini, çeşitliliğini ve zenginliğini kullanır.

Başlangıçta çocuğun da bir insan olduğu ve ileride yetişkin bir birey olacağı unutulmamalıdır. Nitelikli bir bireyin yetişebilmesi için sağlam temeller atılmalıdır. Bu temelin kaynağı ise edebiyat ile sağlanabilir. Çünkü edebiyat sayesinde çocuk, düş gücünü geliştirir, farklı düşünceler üretir ve söz varlığını zenginleştirir. Bu da çocuğa özgü bir edebiyatın ona sunulması ile sağlanabilir. Ancak bu edebiyatın çocuğa bir şey kazandırmayan ve niteliksiz olmamasına önem verilmelidir (Nas, 2014, s. 43). Çocuk bir kitabı okurken gerçek yaşamdan izler bulabilir veya gerçek yaşamda olması mümkün olmayan durumları ve olayları zihninde canlandırarak hayal gücünü geliştirebilir, günlük yaşamı ve insanı daha iyi tanıyarak yaşamda kendisine bir yol çizebilir. Çocuğun bunları yapabilmesi için kitapta kendisinden bir şeyler bulabilmesi gerekir. Bu noktada, çocuklar için üreten yazarlara düşen görevler vardır. Çocuk edebiyatı yazarı, eserinin çocuğa hitap etmesi için dili ustaca

kullanmalı ve sözcükleri dikkatli seçmelidir. Burada amaç, çocuğa bilgiyi doğrudan vermek olmamalı, yazarın dili kullanma becerisi ve sözcüklere yeni anlamlar verebilmesi ile çocuğun bilgiye veya düşünceye kendisinin ulaşmasını sağlayacak yol izlenmelidir (Çer, 2016a, s. 83).

Aytekin (2016, s. 9), çocuk edebiyatını, “bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişim döneminde bulunan çocuğun; duygu ve düşünce, hayal dünyasına, ilgi ve beklentilerine yönelik olarak hazırlanan sözlü ve yazılı eserlerin bütünü” şeklinde tanımlar. Sever (2007, s. 41) ise çocuk edebiyatını, “dil gelişimlerine ve anlama düzeylerine uygun, gereksinmelerini de önceleyen bir yaklaşımla çocuklara yaşam ve insan gerçekliğini sanatsal nitelikli dilsel ve görsel iletilerle sunan, onların duygu ve düşünce dünyalarında etkilenimler uyandıran yapıtların genel adı” olarak tanımlamaktadır. Çocuk edebiyatı, kendine özgü özellikleri ve ilkeleri olan bir edebiyattır. Bu edebiyat, hiçbir edebiyatın özeti değildir. Ayrı bir yazma becerisi ve dil ustalığı ister (Güler, 2001, s. 19).

“Çocuk için edebiyat bir harman yeri, bir gezinti alanı, bir gözlem sahasıdır. Kendince ürünler devşirdiği, hasat kaldırdığı, beslenme kaynaklarına ulaştığı bir harman yeri. Kendi taptaze deneyimleri ile yeni yeni tanık olduğu, merakla ve ilgiyle izlediği, anlamlandırmaya ve kendine de katmaya çalıştığı bir gezinti alanıdır edebiyat. Kendi kulesinden, oyun sahasından, çakmak çakmak gözlerinden seyrettiği büyülü, albenili, hayret verici, heyecanlandırıcı bir gözlem sahasıdır edebiyat çocuk için.” (Alver, 2018, s. 404)

İnsan yaşamının unutulmaz ve en güzel anları, çocukluk çağlarıdır. Bu zaman dilimi kitaplar ile daha da güzelleşir. Çünkü kitaplar ile çocuk, kendisini farklı dünyalarda düşleyebilir. Çocuğu, resimleriyle etkileyen, kahramanlarıyla serüvene çıkaran, eğlendiren, güldüren, merak ettiren ve çocuğun doğasına, ilgisine ve bakış açısına uygun olarak yazılan nitelikli edebiyat yapıtlarıdır (Çilingir, 2014, s. 144). Dursunoğlu'na (2015, s. 33) göre çocuğun gıda ve barınma gibi yaşamını devam ettirebilmesi için zorunlu olan gereksinmelerinin karşılanması yeterli olmaz. Onun; güven, sevgi, mutluluk, eğlence ve oyun gibi ruhsal yönden gelişimini sağlayacak gereksinmelerinin de karşılanması gerekir. Ruhsal yönden gereksinmesini karşılayacak en iyi araçlardan biri de edebiyattır. Çünkü “daha hassas bir ruh, daha ince bir duygu, daha farklı bir algılayış, daha değişik bir bakış;

bütün bunlar edebiyatla kazandırılabilir çocuğa.” Celepoğlu (2015, s. 30), çocuğun, düşlerini beslemek, olaylar arasında neden - sonuç ilişkisi kurarak çözümleme becerisini geliştirmek ve yaratıcı düşünerek sorunlarına farklı çözüm yolları bulmak için edebiyata tutunabileceğini belirtir.

Edebiyatın çocuğa katkısı salt, onun hayal gücünü kullanarak dünyada gerçekleşmesi mümkün olmayan bir yaşamı düşlemesi değildir. Çocuk, günlük yaşamda birçok sorunla ve yaşamın olumsuz yönleriyle karşılaşabilir. Tüm bu durum ve olaylar onun için bir anlam ifade eder ve çocuk bunların bilincindedir. Edebiyat ürünleri de çocuğun bu ruhsal gelişimini göz önünde bulundurmalıdır. Onun, içinde bulunduğu duruma kitaplarda yer verilmelidir (Neydim, 2020b, s. 80). Çocuğun doğasına, ilgilerine, yaşama ve insana bakışına, dil ve düşünce yapısı ile ihtiyaçlarına uygun, dilin sahip olduğu çocuk için ilgi çekici ve güzellik algısını geliştirici tüm özellikleriyle bezenmiş yazınsal ürünler, onun ruhsal gelişimine, dilini tanınmasına ve anlamasına ve bir birey olarak gelişebilmesine katkı sağlar (Aslan, 2007, s. 189). Sever (2002, s. 36), çocuk kitaplarının çocuğa katkısını şu ifadelerle özetlemiştir:

- “Kitaplar, ana dilinin anlatım gücünü ve güzelliğini duyumsatma, duyuları eğitme; çocuklara okuma kültürü edindirme, onların okul türü öğrenmelerine katkı sağlama gibi işlevler üstlenir.
- Çocuk kitaplarında sunulan yaşam durumları, çocuğu değişik kişiliklerle tanıştırır; bu da çocuğu kendini tanımaya, kendini başkalarıyla karşılaştırmaya yöneltir.
- Çocuk kitapları, yetiştirilecek kişilerin duygu ve düşünce bakımından dengeli, bilimsel düşünceyi benimsemiş, özgür ve geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, sorumluluklarını bilen yaratıcı bireyler olmasında, estetik özellikleriyle -dilsel ve görsel bir uyaran olarak- görev alır.”

İnce Samur'a (2012, s. 836) göre çocuk yazını eserlerinin öncelikli amacı, çocuğun, kitap okumaktan zevk alan, kitap okumayı yaşamının vazgeçilmez bir parçası olarak gören ve yaşamı boyunca kitap okumaktan keyif alarak onu benimseyen bir birey olmasını sağlamaktır. “Çocuğun ufkunu açıcı, hayal dünyasını zenginleştiren, ona rehberlik kaynağı teşkil eden ve edebî dilin incelikleri dikkate

alınarak oluşturulan eserler, çocuğun okuma eylemini hayatı boyunca bir zevk ve ihtiyaç kaynağı olarak algılamasına, dolayısıyla okumanın alışkanlığa dönüşmesine katkı sunacaktır.” (Pilav, 2018, s. 450)

Çocuğun kitaplara zaman ayırması ve onlara yaşamında yer verebilmesi için kitap okumaktan zevk alması ve böylelikle kitapları sevmesi gerekir. Çocuğun kitabı sevmesi ve onunla arkadaş olabilmesi için küçük yaşta kitaplarla tanıştırılması gerekir. Çocuk, kitabı bir oyuncak gibi eline alıp baktığında, kitap resimleriyle ve yazılarıyla onun ilgisini çekerse çocuk o kitabı okumak isteyecektir. Bu nedenle çocuk, erken çocukluk döneminde kitaplarla tanıştırılmalıdır. Bunun için öncelikle çocuğun yaş düzeyine yönelik yazınsal türlerle buluşturulması gerekir. Çocuğa masal anlatılmalı ve çocuğun kitaptaki resimler ile ilgili konuşması sağlanmalıdır. Masallarla düşsel yolculuklara çıkarılmalı, resimlere bakarak düş gücünü zenginleştirmesi sağlanmalıdır. Öykünce okuyarak sokakta gördüğü hayvanların da insanlarla doğayı paylaşan canlı olduğunu düşünmesi sağlanmalıdır. Bilmece ve tekerleme ile dilin farklı zenginlikleri de gösterilmelidir. Böylece farklı yazınsal türler aracılığı ile edebiyatla tanışan çocuk, edebiyat ürünlerinin de oynadığı oyunlar gibi çeşitli ve eğlendirici olduğunu anlamaya başlar (Akbayır, 2018, s. 258). Bu sayede çocuk, kitap okumaktan zevk almaya ve kitabı sözcüklerden ve renklerden oluşan bir oyun aracı olarak görmeye başlar. Kitap okumayı sevmeye başlayan çocuk için okuma eylemi artık yaşamının bir parçasıdır. Çocuk için kitap okumanın yaşamında vazgeçemeyeceği bir eylem olabilmesinin ilk adımları okula başlamadan önce atılmalıdır (Deretarla Gül, 2019, s. 307). Benzer şekilde Nas (2014, s. 122) da kitap okumanın çocuğun yaşamında kökleşmesinin çocuğun küçük yaşlarda kitaplarla bir araya getirilmesi ile mümkün olacağını vurgular.

Anne - babanın, çocuğa, masal ve öykünce anlatması ile çocuğun dinleme becerisi gelişmeye başlar. Çocuğun, kitaptaki resimler veya olay ile ilgili anne - babasına soru sorması, konuşma becerisinin gelişimine katkı sağlar. Dolayısıyla çocuğun henüz okuma - yazma öğrenmeden kitap aracılığıyla dinleme ve konuşma becerisi gelişmeye başlamış olur (Eroğlu, 2016, s. 105; Sever, 2018, s. 139). Çocuğun okula başlamadan önce kitaplarla arkadaş olması, onun, okumayı öğrenmesine de yararlı olur. Okula başlamadan önce kitapla tanışan, resimlerini inceleyen ve anne - babası kitap okurken dinleyen çocuk, okumayı daha kolay

öğrenir. Bu noktada, okula başlamadan önce kitapla tanışmanın çocuğun okumayı öğrenmesi için hevesli olması dolayısıyla da bu durumun çocuğun okumayı kolay öğrenebilmesi için zemin oluşturduğu söylenebilir (Aydın, 2013, s. 60).

Çocuğun, okumayı öğrenme sürecinde farklı yazınsal türlerle bir araya getirilmesi, onun ilgi alanının genişlemesini bu sayede hangi türü daha çok sevdiğinin ortaya çıkmasını sağlar. Bu nedenle çocuğun ilgi alanına uygun kitapları okumaya teşvik edilmesi ve cesaretlendirilmesi gerekir. Çünkü birçok alışkanlık gibi okuma alışkanlığı da çocukken daha kolay kazanılır. Çocuğun ilgi alanına uygun kitapları okuması ileriki yaşlarda edinilmesi çok zor olan okuma alışkanlığını kazanabilmesi için çok önemli bir araçtır (Yıldız vd., 2013, s. 119). Dolayısıyla çocuğun, kitabı ve kitap okumayı günlük gereksinmelerinden biri hâline getirmiş, kitabı yakın bir arkadaş gibi gören ve onu yanı başından ayırmayan bir insan olabilmesi için onun beklentilerini karşılayacak, bedensel ve ruhsal gelişimini destekleyecek kitaplar yeğlenmelidir (Şirin, 2018, s. 194).

2. 2. 1. Çocuk Gerçekliği

Kitapların, çocuğa hitap edebilmesi için çocuk edebiyatının ayrılmayan ve birbirleriyle anlam kazanan üç önemli etkeninin çocuk edebiyatı yazarlarınca öncelenmesi gerekir. Bu üç etken; “çocuk bakışı, çocuğa görelilik ve çocuk gerçekliğidir” (Şirin, 2019, s. 31). Çocuk bakışı, çocuğun, değerlendirme ölçütlerinin ait olduğu toplumca olumlu veya olumsuz her türlü etkeni saf dışı bırakarak ve sonuçlarını düşünmeden davranmasıdır (Bayrak Akyıldız, 2016, s. 106). Çocuğa görelilik, kitabın kapak tasarımının çocuğun ilgisini uyandırması ve görsellerinin sanatçı duyarlılığı ile hazırlanmış nitelikli ve çocuğun düzeyine uygun olmasıdır. Kitabın iletisinin olumlu düşünceleri sezinletmesi, konusunun çocuğun yaşamı tanıyacak ve düş gücünü devindirecek biçimde kurgulanması, karakterlerin ise iyi örnek olabilecek biçimde geliştirilmesidir. Bunun yanı sıra kitabın onun ruhsal ve fiziksel donanımına, anlama kapasitesine ve düşünce atmosferine uygun olarak yazılmasıdır. Kitabın, çocuğun bellek, kişilik ve sosyal gelişimini olumsuz yönde etkileyecek öğeleri de içermemesidir. Bununla birlikte çocuk kitabının yazınsal bir ürün olduğunun göz ardı edilmemesi ve yazınsal niteliklere de uyulmasıdır (Çer, 2019, s. 2).

Çocuk gerçekliği, çocuğun, en yakın çevresinden başlayarak yaşadığı veya karşılaştığı her türlü olayı yetişkinleri hayrete düşürecek ve şaşkınlığa uğratacak biçimde yorumlama ve değerlendirme becerisi gösterebilmesi ve bazı durumlarda da her şeye kendi anlam dünyasına ve bakış açısına göre yeniden isim ve anlam yükleyebilmesidir (Çelik & Fırat, 2020, s. 95). Çocuk, kendine özgü düşünce evrenine göre yaşamı yorumlar. Olaylara ve durumlara kendi bakış açısıyla bakar ve düşünme biçimine göre çıkarımlar yapar. Çocuk, içten gelen özellikleri ile yaşamı kendi penceresinden anlamaya çalışır (Eroğlu, 2016, s. 110). Sever (2019, s. 29), çocuk edebiyatı yazarının, yapıtını ortaya koyarken kitabın çocuğa hitap edebilmesi için çocuk gerçekliğini ön planda tutması gerektiğini vurgular. Bunun için çocuk edebiyatı yazarı; öncelikle çocuğu, onun doğasını ve gereksinmelerini iyi anlamalıdır. Çocuğu iyi anlayan bir yazar, çocuk için nelerin eğlendirici veya üzücü olduğunu bilebilir.

Lüle (2007, s. 19), çocuk gerçekliğinin, çocuk edebiyatı için olmazsa olmaz ilkelerden olduğunu belirtir. Çocuğun; hayal gücü, istekleri, heyecan, sevinç, şaşkınlık gibi doğal duyguları, düşünme biçimi ve bakış açısı vardır. Bu özellikleri ile çocuğu tanıyarak onun beklentilerine yanıt vermek, çocuğa kitabı sevdirmek için temel bir yöntem olmakla birlikte, yetişkinler için çocuğun dünyasını tanımada önemli bir kılavuzdur. Çocuk gerçekliğinin daha iyi anlaşılabilmesi için beş başat unsurunun; “çocuğun doğasının, gereksinmesinin, dil ve anlam evreninin, bakış açısı ile ilgisinin” iyi bilinmesi gerekmektedir. Çocuk, doğuştan sahip olduğu, doğasına özgü birtakım kökleşmiş özelliklere sahiptir. O, meraklı, hareketli, çevresini keşfederek öğrenme arzusu ile doludur, duygularını tüm samimiyetiyle yaşar ve dışa yansıtır. Bunun yanı sıra onun için salt fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması yetmez. O, sevgi ve ilgi görmek, güvende olduğu bilmek gibi duygusal ihtiyaçlarının da karşılanmasını ister. Bununla birlikte, yaş düzeyine göre değişen ilgisi ve dil gelişimi buna koşut olarak gelişme gösteren anlam evreni, düşünce yapısı vardır. Ayrıca o, kendisini, yaşamı ve dünyayı farklı bir açıdan gördüğü perspektife sahiptir (Çer, 2018, s. 183- 185).

Bu düşünceden hareketle çocuk gerçekliğine yön veren bu unsurlar, çocuk edebiyatı yazarına, çocuk gerçekliği ile ilgili ipucu niteliğinde bilgiler verir. Bu bilgileri önemseyen yazarlar, çocuklar için uygun nitelikte, onların beklentilerine yanıt veren ve isteklerini önceleyen yapıtlar üretebilirler. Çocuğun dünyasına

seslenemeyen bir yapıtın onun dünyasına girmesi de beklenemez (Çer, 2016a, s. 3). Bu nedenle öncelikle bu temel unsurların bilinmesi ve bu unsurların çocuk kitaplarına da yansıtılması gerekir. Çünkü kitabın çocuk için anlam kazanabilmesi, çocuğun okuduğu bir kitapta kendisinden bir şeyler bulabilmesi ile mümkündür. Bu sayede, çocuk; kitabı okumakla kalmaz, kendisini kitabın içinde bulur ve kitabı yaşayarak okur (Dilidüzgün, 2018, s. 103; Fırat, 2019, s. 1009).

Saltık'a (2019, s. 184) göre kitabın, çocuk için bağlayıcı ve sürükleyici olmasının temel koşulu, çocuk gerçekliğine uygun yazılmış olmasıdır. Bunun için kitabın, çocuk gerçekliğinin sınırları dâhilinde yazılmış olması gerekmektedir. Bu sınırları belirleyen faktör ise çocuğun doğası ve ilgi dünyasıdır. Fırat (2020, s. 26), çocuk gerçekliğinin anlaşılması için öncelikle çocuğun doğasının ve doğasına özgü özelliklerin iyi bilinmesi gerektiğini belirtir. Çocuğun doğuştan sahip olduğu yerleşik özelliği ise meraktır. Çocuğu öğrenmeye, soru sormaya, araştırmaya, keşfetmeye ve serüven yaşamaya iten, içinde var olan sınırsız merak duygusudur. Bu nedenle çocuğun okuduğu kitabın, özellikle merak duygusunu devindirecek içerikte olması önemlidir. Merak duygusu sayesinde çocuk; soru sormaya, araştırma yaparak öğrenmeye ve kitaba karşı ilgi duymaya başlar. Dolayısıyla çocuğun, kitabı keyif alarak okuması ve tamamlaması kaçınılmaz olur.

2. 3. ÇEVİRİ ÇOCUK EDEBİYATI

Yazınsal yapıtlar ait olduğu toplumun fotoğrafı gibidir. Bu yapıtların sergilendiği ilk yer, kendi toplumdur. Ait olduğu toplumun değerlerini taşıyan ve toplumun beğenisini kazanmış yazınsal yapıtlar evrenselliğe ulaşabilir. Yazınsal eserler üstlendikleri evrensellik görevi ile dili, yaşam şekli ve kültürü farklı olan toplumlar arasında bağlantı kurar. Bu bağlantının sağlanmasında en temel görev, çeviri edebiyata aittir. Çocuk edebî ürünleri de çeviri edebiyat sayesinde farklı toplumların çocuklarına ulaşma olanağı bulur.

“Çocuk dünyası, evrenseldir. Okunan her kitap, keşfettirir, merak ettirir ve şaşırtır. Çeviri çocuk kitapları ise daha fazla deneyim dünyası demektir. Çocukların dünyayı anlamlandırmasına yardımcı olur. İçinde yaşadığımız dünyanın dil ve kültür çeşitliliği, dünü ve bugünü ile bir zenginliğin birikimini işaret etmektedir ve bu zenginliğin çeviri çocuk kitaplarına da izdüşümü olmaktadır.” (Eser & Çer, 2018, s. 265)

Neydim'e (2020a, s. 36) göre edebiyatın yeni bir soluk aradığı Tanzimat Dönemi'nde çeviri çocuk edebiyatı da bu durumdan etkilenmiştir. Türk çocuk edebiyatı ürünleri Batı edebiyatında olduğu gibi sözlü edebî ürünlerden oluşmaktadır. Bu benzerlikten yararlanılarak Batı çocuk edebiyatı ürünleri çeviri çocuk edebiyatı aracılığıyla dilimize kazandırılmıştır. Türkçeye kazandırılan yapıtlardan bazılarında şu kitaplar örnek verilebilir: “Alis Harikalar Diyarında (Lewis Carrol), Pinokyo (Carlo Collodi), Robinson Cruseau (Daniel Defoe), Heidi (Johanna Spyri), Gulliver'in Gezileri (Jonathan Swift), Masallar (Ezop ve Andersen).” (Dedeoğlu, 2019, s. 289- 290; Erdoğan, 1991, s. 117) Türk yazınsal ürünlerinin az olmasından kaynaklanan boşluk çeviri kitaplar ile kapatılmaya çalışılmıştır. Çocuk yazını da bu durumdan etkilenmiş, çok sayıda Batı çocuk edebiyatı ürünü Türkçeye çevrilmiştir. Bu sayede, değişik Batı toplumlarına ait çocuk yazını yapıtlarının etkisiyle çeviri çocuk edebiyatımızın zenginleştiği söylenebilir (İpşiroğlu, 2007, s. 174).

Çeviri çocuk yazını, yazıldığı dile ait kültürün, farklı toplumların kültürleri ile etkileşimde bulunmasına yardımcı olur. Bu sayede, çocuk edebiyatı alanındaki değişimler izlenebilir (Dilidüzgün & Kurultay, 1993, s. 11). Çeviri yapıtlar sayesinde çocuk, farklı toplum ve kültürlerle ait bilgi edinirken ait olduğu kültürü de değerlendirme olanağı bulur (Çetinkaya & Durmaz, 2020, s. 946; Yıldız, 2016, s. 438). Bununla birlikte, farklı toplumların çocukları ile buluşan çocuk, yeni tanıdığı dil ve kültürü de kendi dil ve kültürü ile kaynaştırarak yarınlarına ulaştırır (Barut & Odacıoğlu, 2019, s. 66- 67). Dolayısıyla her bir çeviri kitap ile çocuk, farklı yazarları tanır, yazarların dili ve sözcükleri kullanım ustalığıyla farklı bakış açıları kazanır (Erten, 2012, s. 995). Yeni tanıştığı, okuduğu yazar ve kitabı ile çocuk, değerlendirme ufkunu genişletir. Yazar ve kitabın kahramanı gibi düşünerek olaylara onların penceresinden bakmaya başlar. Bu sayede düşünce biçimini geliştirmiş olur (Destebaşı & Karabuğa, 2013, s. 298- 302).

Çeviri yoluyla çocuk yazınına kazandırılan kitapların önemi ve çocuğa katkısı göz önünde bulundurulduğunda, yazarın ve çevirmenin çocuğa görelilik ve çocuk gerçekliği ilkelerini öncelikle incelemesi gerektiği sonucuna varılabilir. Öncelikle yazar, kitabını kaleme alırken çocuğun ruhsal ve fiziksel özelliklerini ve kendine özgü dünyasının sınırlarını gözeterik yazmalıdır. Bunun için konusu çocuk için uygun olmayan, edebî dili ağır olan kitaplar yazmaktan kaçınmalıdır (Elçin, 2018,

s. 707). Kendisine büyük sorumluluk düşen çevirmen ise ilk olarak çeviri yapacağı kitabı çocuğa uygun olarak seçmelidir. Sonrasında, kitap içeriğini, çocuğun anlayabileceği sade ve onun için kültürel zenginlik oluşturacak şekilde bir dil kullanarak aktarmalı, iyiyi ve kötüyü çocuğun anlayabileceği düzeyde yazmalıdır (Günay Köprülü, 2015, s. 28- 29).

“Çocuğun diğer ırk ve ulustan çocukları konu alan eserleri okumaktan zevk aldığı” (Şirin, 1994, s. 158) düşünülürse onun, başka toplumların çocuklarının; yeme - içme kültürlerine, giyimlerine, günlük yaşam tarzlarına, iletişim kurma şekillerine ve problemlerini nasıl çözdüklerine ilgi duyabileceği anlaşılabilir. Çocuk, çeviri kitapta kendisine farklı gelen durum / olay veya özellik gördüğünde onun doğasında olan merak duygusu harekete geçer. Bu sayede, farklılıklara merak duygusu ile ilgi duyan çocuk, kitaba yoğunlaşabilir ve okumayı sürdürebilir. Çocuk için başlı başına farklı olan çeviri kitap, onun doğasında olan merak unsuruna yer verilerek oluşturulursa çocuğun o kitabı zevk alarak okuması beklenebilir.

2. 4. ROMAN

Çocuk, edebiyat ile okulöncesi dönemde dinlediği ninni, masal, öykünce (fabl) gibi türler aracılığıyla tanışır. Çocuğun edebiyatı sevmesinde ve edebiyata ilgi duymasında bu türler ile atılan temellerin çok büyük önemi vardır. Okul döneminde de okumayı öğrenmesi ile birlikte öykü, şiir, roman gibi diğer yazınsal türlerle tanışmış olur. Yazınsal türler ile artık baş başadır ve böylece okuma serüveni başlamıştır. Çocuk için seslerin anlam kazanması ile birlikte neşe ve sevinç kaynağı olan ninni (Şimşek, 2016, s. 35), hayal dünyasını genişleten ve çocuk için heyecan verici olan masal (Dilidüzgün, 2018, s. 29), doğayı ve yaşamın vazgeçilmez parçalarından olan hayvanları sevmesini sağlayan öykünce (Arıcı vd., 2018, s. 307) gibi edebî türler çocuğun edebiyat yolculuğunda ilk adımlarıdır.

Ninni ile ses ve müzik arasında bir bağ kurar. Ses ve müziğin birbiriyle olan ahengi sayesinde çocuk şiire de ilgi duymaya başlar. Ana dilinin güzelliklerini ve sözcüklerin derin çağrışımlarını şiir ile hisseder (Oğuzkan, 2013, s. 250- 253). Bilmeceler ile sözcüklerin tek bir anlamının olmadığını, dilin sınırsız evreninde yeni anlamlar kazanabileceğini öğrenir ve tekerleme sayesinde dilin sözcüklerin karmaşıklığı içinde oluşturduğu bütünlüğü görür (Temizyürek vd., 2016, s. 196, 200). Aynı zamanda çocuk, destan ve söylence (efsane) ile ait olduğu toplumun ve

kültürün bir parçası olduğunu, toplum ve kültürle birlikte daha fazla anlamı olduğunu anlar (Güleç & Geçgel, 2015, s. 92; Yalçın & Aytaş, 2016, s. 163). Bu türler ile çocuğun edebiyat serüveni devam eder.

Gerçek yaşamdan izler taşıyan, hayatı tanınması adına çocuk için yol gösterici olan, öykü ve roman, edebiyat ile çocuk arasında köprü niteliğindedir (Oğuzkan, 2013, s. 98- 99). Öykü ve roman aynı temeller üzerine kurulan farklı binalar gibidir. Öyküde kişi sayısı daha az, zaman ve mekân daha kısıtlı yer alır. Öyküde geçen olaylar bu bağlamda daha sınırlıdır (Güleç & Geçgel, 2015, s. 100). Roman ise kişi sayısının, kişilere ait karakter özelliklerinin daha geniş kapsamlı yer verildiği bir türdür. Olaylar daha uzun bir zaman diliminde ve daha fazla mekânın yer almasıyla oluşur (Kıbrıs, 2016, s. 178). Öyküden çok daha kapsamlı olan roman, çocuğun yaşamında çevresinde gerçekleşen olayları anlamlandırabilmesi ile birlikte gerçek hayattan izler taşıma, hayatın aynası olma ve çocuk için kılavuz olma yönleriyle önemli bir konuma sahiptir (Güleryüz, 2013, s. 410; Yalçın & Aytaş, 2016, s. 224). Roman, çocukların ağırlıklı olarak ortaokul dönemlerinde okumaya yöneldikleri yazınsal bir türdür. Okulöncesi dönemde ve daha sonraki yaşlarda masal ve öykü türü kitaplar okuyan çocuk, 9 - 14 yaş döneminde roman türü kitaplar okuma eğilimindedir. Masal ile düşsel yolculuklara çıkan ve düş gücünün sınırlarını zorlayan, öykü ile gerçek yaşamın kapısını aralayan ve böylece romana zemin hazırlayan çocuk, yaş seviyesi yükseldikçe yaşamda olabilecek veya olması mümkün olmayan, düş gücünün ürünü olay / durumların olduğu kitaplar okumaktan keyif alır (Aytekin, 2016, s. 208).

“Duymak, görmek, gezmek, okumak, yaşamak, tecrübe etmek gibi bilgi edinme yolları, yaşlılara göre çocuklarda bir hayli eksiktir. Bu yüzden çocuklar; yeni bir şey duymaya, yeni bir yer görmeye, yeni ve farklı mekânlar gezmeye çok meraklıdır. Çocukların bu durumlarını hep ‘arayış içinde olmak’ sözüyle ifade edebiliriz. Çocuk, doğası gereği hep ‘yeni’ ve ‘ilk’ olana eğilimlidir. Yeni ve ilk olanın doğal sonucu ise heyecandır, zevktir. Çocuğa bu zevki tattırabilecek en iyi araç da romanlardır.” (Sağlık, 2018, s. 326)

Roman okuyarak çocuk; olay / durumları belleğinde canlandırarak düş kurma becerisini canlı tutabilir, karakterin yaşadıklarını kendi yaşamına yansıtabilir, karakterin yanlış veya doğru davranışlarının sonuçlarını düşünerek

yaşamında uygulayabilir ve kitabın kurgusunun bütünlüğünü çözmeye çalışarak zihnini etkin kılabilir. Dolayısıyla roman türü kitaplar, çocuğun yaşamına yön verirken başvurabileceği, rehber niteliğinde bir türdür. Çocuk, roman sayesinde öğrendiği yeni kelimeleri günlük yaşamda kullanarak ana dilini geliştirir. Romanın gerçek yaşamdaki benzerlikleri ile olayları ve durumları yaşanmamış olmasına karşın zihninde canlandırabilir ve kurgulayabilir. Roman, öykü ile benzer yönlerinin yanı sıra diğer yazınsal türlere yer verebilmesi ile de dile ait zenginliklerin çocuğa aktarılmasında önemlidir (ARICI vd., 2018, s. 242- 244). Romanın çocuk için taşıdığı önem düşünüldüğünde, çocuğun düşünce seviyesine ve yapısına uygun, çocuk için olumsuz örnek içermeyen, çocuğu kitaba bağlayıcı ve sürükleyici dil ve anlatım kullanılması, çocuğun merak duygusuna hitap eden (Kıbrıs, 2016, s. 179- 180; Yalçın & Aytaş, 2016, s. 225) özetle çocuk gerçekliğine uygun oluşturulması gerekmektedir.

Roman, yer, zaman ve mekân üçgeninde içerdiği olayları geniş kapsamlı anlatması ve karakterlere ait ayrıntılı bilgi vermesi yönleriyle diğer yazınsal türlerden farklılık gösterir. Romanda olayın geçtiği yerin çocuğun zihninde canlandırabileceği ve ilgi duyabileceği şekilde betimlenmesi, karakterlerin çocuk için örnek olabileceği düşünülerek iyi özellikler taşıması, olayların heyecan verici ve sürükleyici olacak şekilde tasarlanması çocuğu kitaba bağlayıcı ve çocukta kitaba karşı merak uyandırıcı özellikler olarak söylenebilir. Bu yönleriyle romanın çocuk ve dil arasındaki rolü göz önünde bulundurulduğunda, merak unsuruna yer verilmesi gerektiği daha iyi anlaşılabilir.

2. 5. MERAK

Merak, “öğrenmeyi, insan olarak gelişmeyi sağlayabilen içimizdeki bir bilme isteği, bir bilme enerjisi” (İnam, 2020, s. 15), “yeni ve ilginç şeyleri araştırma, inceleme, bilgi toplama dürtüsü” (Kurtbaş, 2011, s. 20) ve “bir şeyi edinme, yapma ya da onunla uğraşma isteği” (Kara, 2003, s. 69) olarak tanımlanmaktadır. Merak, çocukların bilgiye ulaşmalarında kazanmaları gereken başat bir etken olarak nitelendirilmektedir (Çer, 2016a, s. 8).

Merak duygusu, insanın içinde uyanan öğrenme gereksinmesi ile ortaya çıkan, onu araştırma yapmayı seven, soru sormayı önemseyen, düş gücü gelişmiş, yeni şeyler üretebilen bir insan olmasına katkı sağlayan bir duygudur. İnsan, ilgi

duyduğu ve hakkında bilgi sahibi olmadığı her şeyi bilmek isteyen bir varlıktır. Bunun için merak duygusunun etkisi ile araştırma yapmaktan zevk alır, kendisini sonuca ulaştıracak bulguları takip eder ve bıkmadan usanmadan sonuç için ilerler. Çocuk da zaten bu özelliklere doğuştan sahiptir. Çünkü onun için yaşamdaki birçok şey yenidir ve öğrenilmeye, keşfedilmeye açıktır (Erişirgil, 1956, s. 25-30; Yıldız, 2018, s. 394-395). Çocuk, doğasına özgü olan merak duygusu ile bilmediğini sormaya, öğrenmek istediğini araştırmaya ve yaşamı anlamlandırmak için keşfetmeye eğilimlidir. Merak duygusu, çocuğun ayrılmaz bir parçasıdır. Yalın bir söyleyiş ile “merak demek, çocuk demektir” (Vardi & Demiriz, 2019, s. 45) çocuk demek de merak demektir.

Çocuk, doğası gereği merak duygusunun sonucu olarak düş kurmaktan keyif alır, soru sorar ve sorularına yanıt arar, bilmediğini araştırmak ister ve sorunlarına yaratıcı çözümler düşünür. Bilim insanları da bu nitelikleri taşır. Çünkü bilim insanları da sınırsız merak duygusuna sahiptir. Bu duygu ile düş güçlerini kullanarak özgün ürünler üretirler. Dolayısıyla merak duygusu, çocukların ve bilim insanlarının en belirgin özelliğidir. Çocuğu ve genelde bilimi özelde ise bilim insanını aynı paydada birleştiren kökleşmiş özellik, merak duygusudur (Ceylan vd., 2015, s. 2; Küçükali & Akbaş, 2017, s. 782; Zileli, 2010). Çocuğun, kurduğu düşleri gerçekleştirebilmesinin, yaratıcı ve özgün fikirler bulabilmesinin, problemlerinden korkmayıp çözüm odaklı düşünebilmesinin, kendisine sunulan bilgiyi doğrudan kabul etmeyip eleştirel düşünceye sahip olabilmesinin ve bilgiye araştırarak ulaşabilmesinin yolu sahip olduğu merakını kaybetmemesinden geçmektedir. Çocukların geleceğin bilim insanı, mucidi, kâşifi olabilmeleri için onları merak duygularını koruyan ve geliştiren bir birey olarak yetiştirmek gerekmektedir. Şirin'in (2007, s. 7) de belirttiği gibi “insanlığın yaratılışından beri var olan, onu tekerleğin icadından uzayın keşfine kadar götüren merak duygusudur. Merak çabaya dönüşerek çocuğu Herkül'den daha güçlü, Kristof Kolomb'tan daha araştırmacı yapar.”

Çocuk, yapısının doğal bir gereği olarak merak eder. Merak ettiği için duyduğu sesin nereden geldiğine dikkat kesilir, bilmediği şeylerin tadına bakmak ve dokunmak ister. Çocuk, merak duygusu ile yaşamı tanımaya çalışır. Konuşmaya başladığında ise bitmez tükenmez sorular sorar. Çocuk, öğrenmek için sonsuz sayıda soru sorabilir. Çünkü onun için öğrenmenin yolu, soru sormaktır. Çocuk,

daha önce görmediği, farklı veya ilginç olan her şeyle ilgili soru sorar. Deneyimlerinden yola çıkarak akıl yürütür, tahminde bulunur ya da araştırma yapar. Öğrendiği her yeni bilgi merakını canlı tutmasını ve öğrenme arzusunu sürdürmesini sağlar (Gövsa, 1998, s. 113; Leslie, 2015, s. 64-66; Turan, 2015, s. 20-21). Sorularına yanıt verilmediğinde, araştırma yapması, yeni şeyler üretmesi ve hayal kurması engellendiğinde ise çocuk, bu eylemlerde bulunmaz. Sorularının gereksiz olduğuna, hayallerinin gerçekleşmeyeceğine, merak etmemesi gerektiğine, yaratıcı ve eleştirel düşünemeyeceğine inanır. Bu nedenle çocukların öğrenme arzusu ile yaptıkları eylemler yetişkinler tarafından kısıtlanmamalıdır. Çocuğun, merak duygusu ile sergilediği davranışlar önemsenmeli ve onun bu davranışlarını sürdürmesi sağlanmalıdır. Merak duygusuna, düş gücüne ve yaratıcılığın sınırlar çizilen çocuk; merak duygusunun yanlış, olmaması gereken ve bastırılması gereken bir duygu olduğunu düşünür. Zamanla da bu duygusunu dışa yansıtmaz ve içinde hapseder. Bunun sonucunda da öğretileni sorgulamadan kabul eden, araştırarak bilgiye ulaşmayı tercih etmeyen, problemlerini çözmek için çaba harcamayan, yeni ve özgün ürünler üretemeyen, konuşarak düşüncelerini ifade etmekten kaçınan ve içine kapanık bir birey olur. Dolayısıyla yaşamında da etkin bir birey rolü üstlenemez (Cüceloğlu, 2021, s. 114).

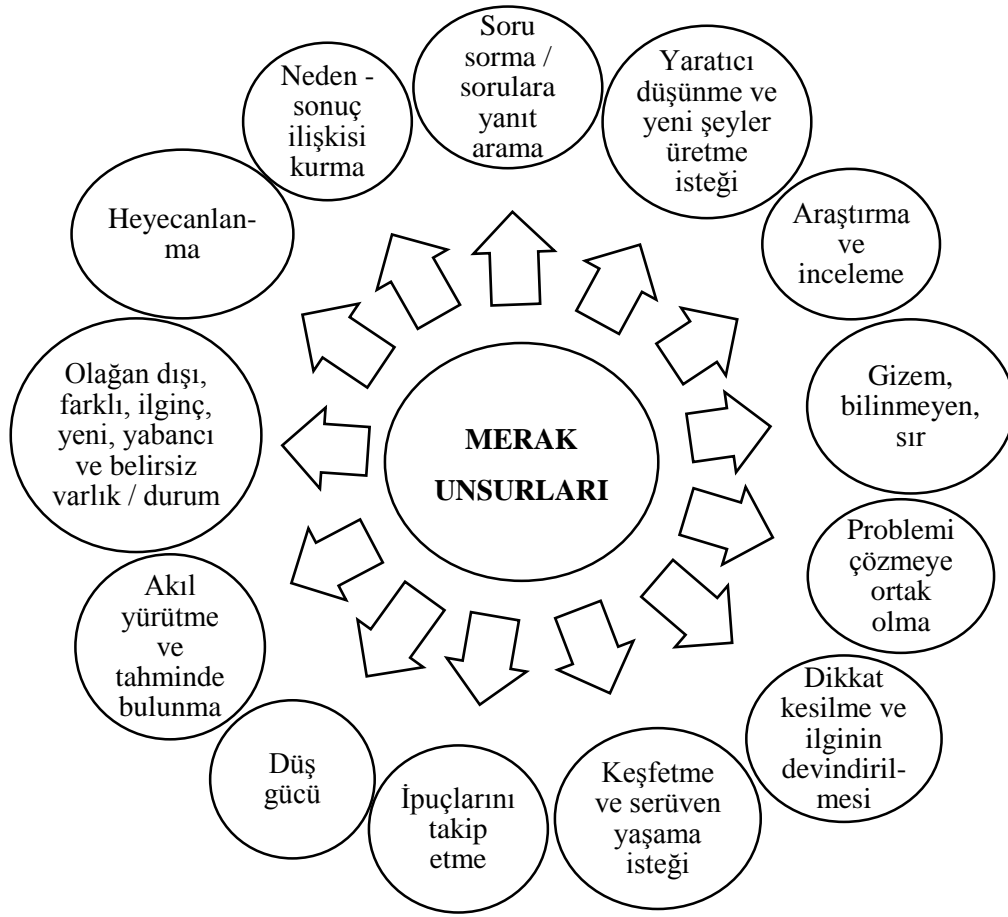
Emre'ye (2021, s. 37) göre doğumundan ölümüne kadar öğrenme gereksinmesinin sonu olmayan insan için öğrenmenin ilk adımı sayılabilecek merak duygusunun önemi ne ise insanı düşsel yolculuklara çıkararak yaşamını güzelleştiren ve ona bir şeyler katarak yaşamda yol gösterici olan edebiyat yapıtlarının da merak unsurunu içermesi o denli önemlidir. Yazarın hayal gücünün, yeni ve benzersiz düşünce dünyasının ürünü olan kitap, okurun merak duygusu önemsenerek tasarlanmalıdır. Okur, kitaplar ile merakını canlı tutarak düşlerini ve yaratıcılığını büyük bir kaynak ile geliştirebilir. “Merak, buluşların, keşiflerin, bilimsel gelişmenin işaret fişegidir. Merak duygusunu geliştiren ise hayal kurabilmektir. Hayali besleyen ise masallar, öykülerdir, kitaplardır. Edebiyattır.” (Erdoğan, 2016) Çocuğun merak duygusu önemsenmeli ve okuduğu kitaplar merak unsuru içermelidir. Çocuğun merak etmesini sağlayacak olay örgüsü ve karakter özellikleri onu kitaba yönelten özelliklerin başında gelmektedir. Çocuk, merakını devindiren ilginç, farklı, yeni bir olay / durum ile yeni düşünceler ve ürünler ortaya koyabilen, problemlerini çözen, kendisi gibi merak ettiğini sorgulayan,

bilmediğinde tahminde bulunan, keşif ve macera yaşama arzusu yüksek düzeyde olan karakterlerin olduğu bir kitabı keyif alarak okuyabilir. Çocukların, kitap okumayı istemesini ve kitapları sevmesini istiyorsak doğasına özgü yerleşik özelliklerinden olan merak duygusunu kitaplarda da göz ardı etmemek gerekir. Ancak merak unsuru kitaplarda yeterli seviyede bulunmalıdır. Çocuğun düş gücünün sınırsız olduğu düşünülerek zihin dünyasında anlam veremeyeceği durumların gelişigüzel anlatılmaması gerekir. Ayrıca kitabın, çocuğun merak duygusunu devindiremeyecek ve onun kitabı sonuna kadar okumamasına neden olacak basitlikte yazılmamış olması gerekir (Sever, 2019, s. 137).

2. 5. 1. Merak Unsurları

Çocuğun doğasına özgü merak duygusu, onun birçok eylemine ve düşüncesine kaynaklık etmektedir. Çocuğun; keşif yapma ve serüvene çıkma isteğinin, düş kurmasının, özgün fikir ve ürünler ortaya çıkarmasının ve sorunlarına çözüm üretmesinin temelinde, sınırsız merak duygusu yatar. Merak duygusuna karşı koyamayan çocuk; öğrenmek için soru sorar, deneyimlerinden yola çıkarak kestirim yapar, durum / olayların nedenlerinin kendince sonuçlarını düşünür, araştırma yapar veya ipucu niteliğindeki küçük bilgilerden yararlanır. Çocuk, doğuştan sahip olduğu merak duygusu ile bilmediğine ilgi duyar, tanımadığı veya daha önce görmediği pek çok şeye dikkatini yoğunlaştırır ve bilinmezlik içeren, yeni olan durum / olay heyecanlanmasını sağlar.

Çocuğun pek çok eylemini ve düşüncesini besleyen merak unsuru ile ilişkili bu unsurlar, alanyazında yer alan kaynaklardan (Adıgüzel, 2020, s. 44- 46; Akgül & Özdilek, 2014, s. 255; Alptekin, 2018, s. 77; Ayvacı, 2010, s. 15; Bacanlı & Türk Kurtça, 2020, s. 104- 105; Çer, 2014, s. 103; 2016a, s. 8, 11, 21, 67; 2016b, s. 1403; 2018, s. 186; Demirel & Coşkun, 2009, s. 112; Dilidüzgün, 2018, s. 106; Doğan, 2019, s. 26; Fırat, 2020, s. 26, 47, 53, 70, 94; İskender, 2016, s. 296; Kapıkıran & Susar Kırmızı, 2019, s. 252; Ömeroğlu vd., 2010, s. 860; Senemoğlu, 1994, s. 28- 29; Sever, 2015, s. 86; 2019, s. 23, 137; Şimşek & Yakar, 2018, s. 36; Tan & Temiz, 2003, s. 97; Taş & Ürün, 2019, s. 75; Turan, 2015, s. 20- 21; Vardi & Demiriz, 2019, s. 45; Yalçın & Aytaş, 2016, s. 66) hareketle araştırmacı tarafından bir araya getirilmiştir. Kaynaklardan hareketle oluşturulan on üç adet merak unsuru, Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Merak Unsurları

2. 5. 1. 1. Düş gücü

Düş gücü, benzersiz ve sınırsız düşünmeyi gerektirir. Çocukta bu özellik doğuştan vardır (Gündoğan vd., 2013, s. 218; Yolcu, 2019, s. 284). “Çocukların düş gücü engel tanımaz. Düş kurarlar alabildiğine. Uçmayı, görünmez olmayı, olağanüstü güçler, yetenekler edinmeyi düşlerler.” (Nas, 2014, s. 324) “Çocuğun düş kurma, keşfetme ve serüven yaşama isteği, merak duygusuyla ortaya çıkar.” (Çer, 2016a, s. 8) Onda mevcut olan hayal dünyası merak duygusundan ileri gelir. Onun, hayallerinin temelinde, sınırsız merak duygusu vardır. Düş kurma yetisi ve merak duygusu birbirine anlam katan unsurlardır. İnsanda bu iki unsur varsa o insan; çevresinde olup biten her şeyi sorgular, macera ve keşif isteği sonsuzdur ve yeni şeyler üretmekten zevk alır (Göven, 2021). Çocuğun, düş gücü ile yaratıcılığı arasında sıkı bir bağ vardır. Çünkü çocuk, merak duygusu ile kurduğu düşleri

yaratıcılığı ile hayata geçirir (Günindi & Totcu, 2019, s. 338). Zaten yeni şeyler üretebilmek de düş gücünün sonucudur (Piaget, 2017, s. 226).

2. 5. 1. 2. Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği

Adıgüzel'e (2020, s. 44- 46) göre yaratıcılık, “denenmemiş şeylere karşı kuşku ve merak duyabilmek ve denemektir.” Yine ona göre “merak, sezgi, hayal gücü, deneme, araştırma, sına, bulma, kalıplardan kurtulma ve yeni düşünceler üretme” yaratıcı kişiye özgü özelliklerdir. Merak duygusu, insanda yeni şeyler üretebilmek için olumlu etkiler yaratır (Vardi & Demiriz, 2019, s. 45). Farklı sıfatlara değer görülen yaratıcı kişinin en baskın özelliklerinden biri ilgili ve meraklı olmasıdır (Taş & Ürün, 2019, s. 75). Yeni şeyler üretebilme becerisi, daha çok çocukta görülen bir özelliktir (Koyuncu Şahin & Akman, 2018, s. 14). Çünkü onlar “oyun oynarken, masal dinlerken ya da kumdan bir kale inşa ederken yaratıcı düşünürler.” (Kara & Şenççek, 2015, s. 93) Kitaplar, çocuğun yaratıcılığını geliştirmede önemli bir konuma sahiptir. Bu nedenle çocuğun, örnek alabileceği kahramanlarla yapılandırılmış kitaplarla karşılaştırılması onu, yaratıcı düşünmeye yöneltebilir ve ona ilham kaynağı olabilir (Demir, 2019, s. 1013- 1018).

2. 5. 1. 3. Problemi çözmeye ortak olma

“Problem çözmeye, merak etme ve araştırmacı olmayı içerir. Bu nedenle çocuklar doğal problem çözücüdürler.” (Senemoğlu, 1994, s. 28) Çocuğun kendine özgü doğasında, karşı karşıya kaldığı soruna yönelme ve deneyimlerinden yararlanarak sorunu çözmeye arzusu vardır. Çünkü o, sorun çözmekten hoşlanır (Fırat, 2020, s. 94; Ömeroğlu vd., 2010, s. 860). Ayrıca, çocuk, sorun çözdüğünde kalıcı öğrenmeyi sağlar ve merak duygusunu pekiştirir (Koyuncu Şahin & Akman, 2018, s. 13). Çocuk, kısıtlı yaşamında her zaman deneyimlerinden yola çıkarak problem çözemez. Bu durumda, yaşamında önemli bir yere sahip olan kitaplar ona rehberlik eder. Bazen kahramanın sorununu nasıl çözdüğüne bakarak onu örnek alır bazen de empati kurarak kahramanın sorununa kendince çözüm bulur (Tekşan, 2013, s. 316). Bu düşünceden hareketle kitapların, çocuğun, bu gereksinmesine yanıt verebilecek şekilde kurgulanmasının gerekliliği daha iyi anlaşılabilir.

2. 5. 1. 4. Akıl yürütme ve tahminde bulunma

Merak duygusu olan kişi; çevresini dikkatle gözlemler, soru sorar ve öngöründe bulunur. Çocuk da meraklı gözlerle çevresini inceler, öğrenmek istediği

şeylerle ilgi soru sorar veya kendi aklınca gerçeğe uygun ya da gerçekdışı akıl yürütür. Çocuk, bunu yaparken bildiklerinden yola çıkarak bilmediklerini anlamaya çalışır. Çoğunlukla da yaşadıklarından yararlanır (Demirel & Coşkun, 2009, s. 112; Fırat, 2020, s. 53, 70). “Özelden özele akıl yürütme davranışında, çocuğun geçirmiş olduğu yaşantı referans noktasıdır.” (Kandemir, 2020, s. 101) İki yaşından itibaren akıl yürütmeye başlayan çocuk, bu yaş döneminde yetişkinlerin dünyasına göre mantık dışı veya gerçeğe uygun olmayan tahminlerde bulunabilir. Okul dönemine geldiğinde ise daha nesnel öngörülerde bulunabilecek yetkinliğe ulaşabilir (MEB, 2014, s. 14- 15). Çocuk; merak, keşif yapma ve macera duygusu ile kitaptaki olay / durumun nasıl sonuçlanabileceğini tahmin edebilir (Çer, 2016b, s. 1403). Bu nedenle olay / durumlar, çocuğun akıl yürütebilmesine olanak sağlayacak biçimde kurgulanmalıdır. Kahramanlar ise farklı düşünme şekilleri ve bakış açıları ile onun öykünebileceği şekilde oluşturulmalıdır.

2. 5. 1. 5. Neden - sonuç ilişkisi kurma

Meraklı olan çocuk, etrafında ilgisini çeken olaylara ve durumlara yoğunlaşır neden ve niçin gerçekleştiğini sorgular. Olayların ve durumların sonuçları ile ilgili gerçeğe uygun olan ya da olmayan bir şekilde düşünür (Ayvacı, 2010, s. 15). Okulöncesi dönemden itibaren çevresinde gerçekleşen birçok şeyi merak eden çocuk, olayların ve durumların nasıl ve niçin gerçekleştiğini sorgular. Aldığı yanıtlar doğrultusunda olayların ve durumların ortaya çıkaracağı sonuçlarla ilgili mantıklı veya mantıksız tahminde bulunur (Nuhoglu & Ceylan, 2012, s. 124). Bayat & Acar'a (2019, s. 1854) göre çocukların neden - sonuç ilişkisi kurması bilişsel becerilerine katkı sağlayan bir durumdur. Bu sayede çocuk; olayları ve durumları analiz ederek neden gerçekleştiğini anlayabilir. Çevresindeki her şeyi neden ve niçin gibi sorular sorarak anlamaya çalışan çocuğun, özellikle erken çocukluk döneminden başlayarak motivasyonu ve merak duygusu desteklenmelidir. Bu sayede onun, neden - sonuç ilişkisi içerisinde düşünerek sorularına kendi aklından yanıtlar bulması sağlanabilir (Senemoğlu, 1994, s. 29). Merak duygusu ile birçok şeyle ilgili neden - sonuç ilişkisi kurma eğiliminde olan çocuk, okuduğu kitapta da neden - sonuç ilişkisi kurarak belleğinde oluşan sorulara yanıt bulabilir (Çer, 2016b, s. 1403). Bu doğrultuda, kitapta çocuğa neden - sonuç ilişkisi kurarak düşünme olanağı verilmelidir. Bunun yanı sıra, çocuk, kendisi gibi olayların ve durumların nedenini sorgulayan, merak eden, yanıtlarını neden - sonuç

ilişkisi kurarak veren kahramanlarla bir araya getirilmeli, onun kahramanlarla özdeşim kurmasında kolaylık sağlanmalıdır.

2. 5. 1. 6. Keşfetme ve serüven yaşama isteği

“Çocuklar, doğası gereği eğlenmek, oynamak, keşfetmek ister.” (Sever, 2015, s. 86) Benzer şekilde İskender'e (2016, s. 297) göre de çocuklar “oyunları severler, meraklıdırlar ve yeni şeyler keşfetmeye düşkündürler.” Çocuk, dünyaya keşif yapmaya gelmiş bir varlıktır. Bu nedenle her şeyi ve her yeri keşif yaparak öğrenme gereksinmesi duyar. Onun doğasında zaten bilmediğini sormak, öğrenmek için araştırma yapmak ve keşfetmek vardır. Çocuğun dünyaya geldiği andan itibaren başlayan keşif, okulöncesi dönemde doruk noktasına ulaşır (Alptekin, 2018, s. 77). “Merak duygusuyla keşfetme ve serüven yaşama isteği, onların yaşantılarının olmazsa olmazlarıdır.” (Çer, 2018, s. 186) Çocuk, yaşamında önemli bir yer tutan keşfetme ve serüven yaşama isteğini okuduğu kitapta da arayacağı için kitaplar, çocuğun bu isteğine seslenmelidir (Doğan, 2019, s. 21; Yalçın & Aytaş, 2016, s. 67).

2. 5. 1. 7. Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum

İnsan, çevresinde daha önce görmediği ona olağan dışı, farklı ve değişik gelen, bilinmediği her şeyi öğrenmek ister. İnsanın, bu, anlama ve bilme isteğinin temelinde ise merak duygusu vardır (Akgül & Özdilek, 2014, s. 255; Demirel & Coşkun, 2009, s. 112). “Yabancı olanı merak etme, kendisi gibi olmayan insanları ve bilmediği bir çevreyi tanıma isteği çocuklarda daha yoğundur.” (Dilidüzgün, 2018, s. 106) Çocuk; yeniliklere açıktır, farklılık sever ve görmediği yerleri keşfetmek ister. Dolayısıyla sıradan olmayan, farklılık içeren ve yaşamına yenilik getiren varlık veya durum onun ilgisini devindirir. O, yaşamında olduğu gibi okuduğu kitapta da yeni yerler keşfetmek, olağan dışı varlıklar görmek, alışlagelmişin dışında olaylar deneyimlemek ister. Bu noktada, onun bu isteklerine bezenmiş bir karakter, tüm bu isteklerini deneyimleme olanağı sunar. Bu yönüyle karakter, çocuğun, ilgi ve isteklerine sahip olacak biçimde oluşturulmalıdır. Bu sayede, çocuk, karakteri kendisine rahatlıkla rol model alabilir (Çer, 2016a, s. 65-66).

2. 5. 1. 8. Gizem, bilinmeyen, sır

Çocuğun ilgisi daha çok bilinmezlik içeren nesne, varlık veya olaya yöneliktir. Bilinmezliğin, çocuğun dikkatini çekmesindeki durum ise nesne, varlık veya olayda mevcut olan gizemden kaynaklanır. Bilinmezlik, yapısında bulunan gizem ile çocuğun doğuştan sahip olduğu merakını harekete geçirir. Çocuğa gizemli gelen ya da sır niteliği taşıyan nesne, varlık veya olay çocuğun merakını doğal olarak devindirir (Çer, 2014, s. 103). Benzer şekilde Doğan (2019, s. 26) da daha önce karşılaşmadığı için bilinmez ve anlaşılmaz olan her türlü uyarının, çocuğun, dikkatini çekebileceğini ve ilgisini devindirebileceğini belirtir. Çocuğun sonsuz merak duygusu onu, bilinmeze yöneltir. Bu nedenle çocuk, merakını giderebilmek için araştırma yapar, soru sorar kısacası bilinmezi bilinir kılmak için çaba gösterir. Yalçın & Aytaş'a (2016, s. 66) göre “özellikle on - on iki yaş arası gizemli şeylere büyük ilgi gösterir ve bilinmeyen şeylerle ilgili özel bilgi sahibi olmaktan mutluluk duyarlar.”

2. 5. 1. 9. Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi

Çocuk, onun için yeniliklerle ve bilinmezliklerle dolu olan dünyayı anlamak ve bilmek ister. Bu anlama ve bilme isteği ile çevresini meraklı gözlerle dikkatle inceler. Her şeyi büyük bir merakla inceleyen çocuğun bazı nesne veya varlık daha çok dikkatini çeker. Onun, bir nesne veya varlığa dikkatini yoğunlaştırması merak duygusundan ileri gelir. Dikkatini yöneltmesi nesne veya varlıkla ilişkili olmakla birlikte, çocukta doğası gereği mevcut olan merak duygusuyla da ilişkili bir durumdur (Çer, 2016a, s. 11). “Zihnin bir konu üzerinde toplanması” olarak tanımlanan dikkat, ilgi ile ilişkili olduğu için çocuk, ilgi gösterdiği nesne veya varlığa dikkatini yoğunlaştırır. Onun ilgi göstermesinin koşullarından biri nesne veya varlığın onun için önemlidir (Varol vd., 2020, s. 27). “Dikkati öncelikle belirli bir şey üzerinde toplama eğilimi. Belirli bir kimse, olay veya etkinliğe yakınlık duyma, ondan hoşlanma ve ona öncelik tanıma” (TDK, 2019, s. 267) olarak tanımlanan ilgi, merak duygusu ile öğrenme için ön koşul oluşturan ve daha fazla öğrenme için motivasyon sağlayan bir etkidir (İnan Kaya, 2016, s. 107). Çocuğun ilgisi ise nesne veya varlığa yakınlık hissetmesi ile açığa çıkar. Nesne veya varlığın değişiklik ve yenilik göstermesi, ilginç, daha önce görülmemiş ve gizemli olması, olağanüstü nitelik taşıması çocuğun ilgisini devindirir (Çer, 2018, s. 194). Çocuğun karşı karşıya kaldığı nesne veya varlığın bu özellikleri taşıması onun merak

duygusunu harekete geçirir. Dolayısıyla çocuğun, dikkatini yoğunlaştırdığı ve ilgisini devindirdiği nesne veya varlığın bu niteliklere sahip olması onun merak duygusuna da hitap eder. Çocuğun, bilinmezlik içeren nesne veya varlığa karşı özel bir ilgisi vardır. O, merak duygusuyla yöneldiği bilinmezliği bilinir kılmak için araştırır, soru sorar ve öğrenmek için çaba harcar. Öğrendiği her yeni bilgi ise ilgisini yoğunlaştırmasında ona kolaylık sağlar (Doğan, 2019, s. 28). Ayrıca, sıra dışı, gerçek yaşamda olması mümkün olmayan ve düşlemsel olan her şey hangi zamanda yaşanırsa yaşansın çocuğun ilgi alanına girer (Şimşek & Yakar, 2018, s. 36).

2. 5. 1. 10. İpuçlarını takip etme

Çocuğun yeni karşılaştığı, daha önce görmediği ve tanımadığı nesne veya varlık merakını uyandırır ve ona gizemli gelir. Çocuk da bu nesne veya varlığı, bilmek ve gizemi çözmek ister. Bu noktada, ulaştığı ipucu niteliğindeki küçük bilgilerle gizemli nesne veya varlığı anlamaya çalışır. Çocuğun ulaştığı bu ipuçları, gizemi çözmesinde kolaylık sağlar. Her ipucu onu sonuca bir adım daha yaklaştırırken gizemi çözmesinde ona yeni kapılar aralar. Bu süreç, çocuğu heyecanlandırır. Gizemin üzerine giden çocuk, ulaştığı ipuçları ile çözüme ulaşabileceğini düşündürerek öz güven kazanır. Merak duygusuyla gizeme yönelen çocuk, başarılı olabileceğini duyumsadığında, kalbi sevinçle dolar (Çer, 2016a, s. 12, 67). Çocuk için okuduğu kitapta da olayın içeriği ya da nasıl sonuçlanacağı bilinmez bir durumdur. Bu bilinmezliğin barındırdığı gizem, çocuğun merak duygusunu harekete geçirir. Bu nedenle çocuk için üreten sanatçı, çocuğun gizeme olan merakını ve gizemi çözme isteğini önemsemelidir. Çocuğun, olayın içeriğine ya da sonucuna yönelik bilinmezliği çözmesi için sanatçının yapıtını ipuçları ile yapılandırması gerekir. Olayın gizemini merak edip anlamaya çalışan çocuğa verilen ipuçları, sezinletilerek verilmeli ve heyecanını canlı tutması sağlanmalıdır. Böylece çocuk, kitap ile arasında bağ kurarak okuma eylemini sürdürecektir. Bu yönüyle çocuğun etkin olmasını sağlayan, kurguya uygun ipuçları çocuk kitaplarında öncelenmesi gereken bir unsurdur (Sever, 2019, s. 23, 137).

2. 5. 1. 11. Heyecanlanma

Heyecan duygusu, “belli anlarda, belli yeğlikte doğan kısa süreli olup bedensel belirtilerin de eşlik ettiği duygu durumları” (Başal, 2019, s. 123) olarak

tanımlanmaktadır. Çocuk, heyecan duygusunu bir varlığa veya olaya yönelttiğinde, o varlık veya olay çocuğun ilgi alanına girmiş olur. Böylece çocuk, varlık veya olayı sorgulamaya, keşfetmeye ve araştırmaya adım atar. O, zaten kendisini heyecanlandıracak olaylar yaşamak ve heyecanını devindirecek varlıklar görmek ister. Özetle çocuğu “etkileyen, keşfetme sürecinde olmasını sağlayan, uyararı tanımasına ve bilmesine olanak tanıyan, bir olayın ya da durumun sonucunu merak ettiren; heyecan duygusudur.” (Çer, 2016a, s. 20- 21) Cüceloğlu'na (2021, s. 171) göre çocuk; düş kurmasının, oyun seven ve hareketli olmasının yanı sıra heyecan duygusuyla doludur. Ayrıca çocuk, kendi dışındaki insanların söylediklerini duymaz. O, yalnızca kendi yaptığının coşkusunu yaşar ve eyleminin keyfini çıkarır. Çocuk, heyecan dolu olduğu için içerisinde heyecan barındıran her şeye karşı eğilimlidir. Özellikle yeni etkinlikler içinde olmak onu heyecanlandırır, korkutur veya mutlu eder. Yeni yaşayacağı birçok şey onu çoğunlukla heyecanlandırır. O, heyecan duygusu ile mutluluk, sevinç, coşku, üzüntü ve korku gibi duyguları da yaşar. O, bu duygular ile heyecanlanır veya bu duygular onun var olan heyecanını artırır. Çocuk, heyecanlandığında bedensel birtakım tepkiler vererek bu duygusunu dışa yansıtabilir. Genellikle de kalbi her zamankinden farklı çarpar. Çünkü çocuk, duygularını gizleyemez ve doğal bir şekilde yaşar (Çer, 2018, s. 187).

2. 5. 1. 12. Araştırma ve inceleme

İnsan; aklındaki soruyu, bilmediğini veya aklını karıştıran birçok şeyi bilmek ve anlamak ister. Bu isteğini başlatan merak duygusu ile insan, araştırma yapar. Böylece merak duygusu ile araştırma yaparak edindiği bilgiler insanı bir adım ileri taşır (Kapıkıran & Susar Kırmızı, 2019, s. 252). “İnsanlar merak aracılığıyla belirsizlik durumundan kurtulmak için araştırma davranışında bulunurlar.” (Bacanlı & Türk Kurtça, 2020, s. 104) Doğuştan meraklı olan çocuk için dünyadaki her şey yeni bir bilgidir. O, her şeyi öğrenebilmek ve yaşamı anlamlandırabilmek için sürekli soru sorar veya dikkatli bir şekilde araştırma ve inceleme yapar (Fırat, 2020, s. 26). Tan & Temiz'e (2003, s. 97) göre çocuk, doğasında bulunan merak duygusu ile araştırma yapma eğilimindedir. Araştırma yapma isteğinin kaynağında, merak vardır. Dolayısıyla çocuk, dünyaya araştırma yapmaya gelmiş bir varlık gibidir. Özellikle de okulöncesi dönemde çocukların merak duyguları ile araştırma ve inceleme istekleri yüksektir ve soru sorma davranışları ağırlıktadır. Bu nedenle çocukların meraklarını besleyebilecek,

araştırma yapma ve sorgulama isteklerini artırabilecek olanaklar sunulmalıdır (Gözün Kahraman vd., 2015, s. 209). Bu noktada, kitaplar, önemli bir uygulayıcı olarak çocukların gereksinimlerine yanıt verebilir.

2. 5. 1. 13. Soru sorma / sorulara yanıt arama

Merakın en doğal sonuçlarından biri, soru sormaktır. Nitekim soru sormak da insanın merak ettiği için göstergesidir. Merak ettiğini sorma davranışı çocuklarda daha baskındır. Çünkü onlar, merak ettiklerini öncelikle soru sorarak öğrenmeye çalışırlar (Fırat, 2020, s. 47; Turan, 2015, s. 20- 21). Çocuğun soru sorması; öğrenmeye açık ve istekli olduğu, yaşamda edilgen değil; etkin olmak istediği anlamına gelir. Sınırsız bir öğrenme isteğine sahip olan çocuk her şeyi öğrenmek ister. Bu nedenle de durmaksızın soru sorabilir. Onun için sorularının tam olarak yanıtlanmasının bir önemi yoktur. O, yalnızca kendisinin dinlenildiğine, sorularının önemsendiğine ve verilen yanıtların tatmin edici olup olmadığına bakar (Şimşek & Yakar, 2018, s. 36; Yavuzer, 2020, s. 128). Bu nedenle çocuğun merak etmesini devam ettirmek, düşünme ve öğrenme isteğini artırmak için yaşamında oyun hâline gelen sorgulama davranışını pekiştirmeli ve bu davranışı yinelemesi için tatmin edici yanıtlar verilmelidir. Çocuklar için üreten sanatçıların başat amaçlarından biri çocukların, merakını devindirecek kitap ile ilgili zihinlerinde soru oluşturup yanıt bulmalarını sağlamaktır (Sever, 2015, s. 87). Bu noktada, kendisinin merak ettiklerini kahramanın da merak edip sorması çocuğu mutlu edebilir, okumayı sürdürmesini sağlayabilir.

2. 6. Türk ve Çeviri Çocuk Romanı Yazarlarının Yaşam Öyküleri*

2. 6. 1. Cary Fagan: 2014'te çocuklar için ürettiği yapıtları ile Kanada'nın en prestijli ödülleri arasında sayılan, "Vicky Metcalf Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Ödülü"nü sahibi oldu. Kitaplarından bazıları: Şapkada Eriyen Bay Karp, Aslan Fırarda ve Yalnız Kurt ile Vızvız: Denizaltı Macerası'dır.

2. 6. 2. Chiara Lossani: İtalya'da Trezzano Belediye Kütüphanesi'nde yöneticilik yapmaktadır. 2009'da çocuklar ve gençler için öykü kütüphanesi oluşturdu. Kitaplarından bazıları: Kaplanın Sınırları, Michelangelo'nun Dehası ve Challant'ın Asileri'dir.

---

* Yazar adları alfabe sırasına uygun olarak verilmiştir.

2. 6. 3. David Almond: 2010 yılında, dünya çocuk yazınının en önemli ödülü olarak kabul gören, “Hans Christian Andersen Ödülü”nü aldı. Yazarın çocuklar için yazdığı romanlarından bazıları: Ay’a Tırmanan Çocuk, Piranalarla Yüzen Çocuk ve Küçük Koşucular. Genç romanları ise Dünya Büyülü Bir Yer ve Alevler Arasında’dır.

2. 6. 4. Ferda İzbudak Akıncı: Yazar; şiir, roman, öykü ve deneme gibi farklı yazınsal türlerde, geniş bir ürün yelpazesine sahip kitapları ile çocuklar için üretmeye devam ediyor. Öykülerinden bazıları: Sokak Kuşu / Uçurtmanın Gözleri, Kuş Kulesi, Işıklı Ayakkabılar. Masallarından bazıları: Su Masalları, Çuvaldiken Kasabası. Romanlarından bazıları: Mutluluk Sokağı, Bisiklet Yarışçıları.

2. 6. 5. Gökçe Ateş Aytuğ: Mimar Sinan Üniversitesi’nde Sanat Tarihi okudu. Editörlük ve çevirmenlik de yapan yazar, çocuklar için yazmaya devam ediyor. Kitapları: Bugün Hayal Kuracaktım, Bugün Çok Sıkıldım Ben ve Plan Paytak’tır.

2. 6. 6. Hacer Kılciöglü: Yazar, İngilizce Öğretmenidir. Kitaplarından bazıları: Perşembeleri Çok Severim, Bugün Adım Kaktüs Benim, Aydede Her Yerde, On Numara Çocuklar ve Havaya Bak’tır.

2. 6. 7. Hanzade Servi: Anadolu Üniversitesi Basın ve Yayın Bölümü’nden mezun oldu. Senaristlik ve metin yazarlığı yaptı. Kitaplarından bazıları: Ortanca Balık, Karakura’nın Düşleri, Kara ile Kelebek, Hayalet Tozu, Kumdan Salıncak, Umacı ve Kalamar Pansiyon’dur.

2. 6. 8. İclal Dikici: Çocuklar ile düş kurmayı ve çocukların düşlerini yazmayı çok seven yazar, “masalları, toprak kokusunu, eski kapılardan geçmeyi, farklı pencerelerden bakmayı... Kedisi Şanslı’yı, arkadaşlarını ve ailesini çok seviyor.” Kitaplarından bazıları: Uzaylı Komşu, Teneke Uygarlığı.

2. 6. 9. Iva Procházková: Yazar, çocuklar ve gençler için üretmeye devam ediyor. Çıplaklar adlı gençlik romanı var.

2. 6. 10. John Boyne: İlk eseri, Çizgili Pijamalı Çocuk ile büyük bir okur kitlesine ulaştı, ödüller aldı. Dünya çapında tanınan bu eseri, pek çok ülkede saygın bir konuma yükseldi. Kitaplarından bazıları: Yanlışlıkla Dünyanın Öbür Ucuna Uçan Çocuk, Olduğun Yerde Kal ve Zirvenin Dibindeki Çocuk’tur.

2. 6. 11. Koray Avcı Çakman: Çocukken kitaplar ile dost olan yazar, büyüdüğünde de kitaplardan ayrılmadı. Kitaplarla olduğu gibi diğer canlılarla da dost oldu, okuma serüvenini yazma serüveni ile sürdürdü. Yazmak onun için “gizemli bir yolculuğa çıkmak. Yazmak düş dünyasında kanat çırpılmak...” Öykülerinden bazıları: Yengeç Yazar, Dere Tepe Efsane, Masal Dolu Anadolu. Romanlarından bazıları: Nanni Küçük Farenin Maceraları, Yedikır'ın Kuşları.

2. 6. 12. Martine Murray: Yazma serüvenine yaptığı etkinlikleri not alarak başladı. The Slightly True Story of Cedar B. Hartley (Who Planned to Live an Unusual Life) adlı kitabın yazarlığını ve çizerliğini yaptı, pek çok ödül aldı.

2. 6. 13. Ömer Açıık: Yazar, sınıf öğretmenidir. Kitapları: Menekşe İstasyonu, Benim Babam Ömür Adam, Montsuzlar ve Taşkafa'dır.

2. 6. 14. Salah Naoura: 1992 yılında ve 2013 yılında çeviri dalında “Alman Gençlik Edebiyatı Ödülü”ne değer görüldü. Kitaplarından bazıları: Matti, Sami ve Evrenin En Büyük Üç Hatası, İmdat! Çıkarın Beni Buradan, İmdat! Büyükanne Geri Dönüyor ve Çılgın Süpürge Şipşak'tır.

2. 6. 15. Toprak Işık: Bilkent Üniversitesi'nde Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü'nde okudu. Yazarlığa devam edebilmek amacıyla mühendislik mesleğine danışmanlık yaparak devam etmeye başladı. Üretken bir yazar olan Işık'ın, otuza yakın yapıtı ve üç oyunu vardır.

2. 6. 16. Vladimir Tumanov: İlk çocuk romanı, Kraliçeyi Kurtarmak ile dünya çapında tanındı. İkinci romanı, Haritada Kaybolmak da ilk kitabı kadar çok okundu. Yazarın bir diğer kitabı, Böcek Çocuk'tur.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın modeli, çalışma materyalleri, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analiz edilmesi yer almaktadır.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Türk ve çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından incelendiği bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma çalışmasıdır. Nitel araştırma yöntemi, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır.” (Yıldırım, 1999, s. 10) Temel nitel araştırma ise tüm program ve saha çalışmalarında yer alabilir. Bu yöntem, eğitim alanında çoğunlukla görülen nitel araştırma yöntemidir. Bu yöntemde elde edilen bilgi ve bulgulara; görüşmeler, gözlemler veya doküman incelemesi ile ulaşılır (Merriam, 2018, s. 23). Çalışma, Türk ve çeviri çocuk romanlarında bulunan merak unsurlarını saptamak amacıyla ayrıntılı bir biçimde incelendiği için temel nitel araştırma ile gerçekleştirilmiştir.

3.2. ÇALIŞMA MATERYALLERİ

Araştırmanın çalışma materyallerini, sekiz Türk çocuk romanı ve sekiz çeviri çocuk romanı olmak üzere on altı çocuk romanı oluşturmaktadır. Çalışmada incelenmek üzere yalnızca roman türündeki yapıtlar seçilmiş ve çalışma, romanların basılı yayınları kullanılarak yapılmıştır. Çocuk romanları seçilirken bazı ölçütler göz önünde bulundurulmuştur. Tüm yapıtların, ortaokul yaş düzeyine yönelik olması ortak ölçüt olarak belirlenmiştir. Ayrıca, Türk çocuk romanlarından “Almarpa’nın Gizemi” adlı kitabın ödüllü çocuk romanı olması, “Havuç Ağacı ile Radyo Pencere” adlı kitapların ödüllü yazarlara ait olmaları ve “Kış Ülkesi Çocukları, Taşkafa, Maya’nın Ağacı, Kozmik Yumurta ile En Büyük Hazine” adlı kitapların ise baskı sayıları göz önünde bulundurularak seçim yapılmıştır. Çeviri çocuk romanlarından “Garajdaki Giz ile Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız” adlı kitapların ödüllü çocuk romanları olmaları, “Ormanın Kalbindeki Çocuk, Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaş ile Dünyanın En Komik Adamı” adlı kitapların ödüllü yazarlara ait olmaları ve “Büyükannem Cebimde, Ailede Grev Var ile Asılı

Dağ'ın Kâhini” adlı kitapların ise baskı sayıları göz önünde bulundurularak seçim yapılmıştır. İncelenen Türk çocuk romanlarının ayrıntılı künyeleri Tablo 1’de ve çeviri çocuk romanlarının ayrıntılı künyeleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 1. İncelenen Türk Çocuk Romanlarının Künyeleri

Roman Adı	Yazan / <u>Resimleyen</u>	Baskı Yılı	Baskı Sayısı	Sayfa Sayısı	Yayınevi
Almarpa'nın Gizemi	Koray Avcı Çakman	2020	18	152	Tudem
Kozmik Yumurta	Toprak Işık / <u>M. Sinan Gürsel</u>	2020	3	118	Altın Kitaplar
Taşkafa	Ömer Açık	2020	4	251	Günüşiği
Kış Ülkesi Çocukları	Ferda İzbudak Akıncı/ <u>Zülal Öztürk</u>	2020	9	192	Tudem
Maya'nın Ağacı	Gökçe Ateş Ayтуğ / <u>Gökçe İrten</u>	2020	6	155	Günüşiği
Radyo Pencere	Hacer Kılıcıoğlu	2020	3	136	Günüşiği
Havuç Ağacı	Hanzade Servi	2020	3	119	Tudem
En Büyük Hazine	İclal Dikici	2020	2	175	Tudem

Tablo 2. İncelenen Çeviri Çocuk Romanlarının Künyeleri

Roman Adı	Yazan / <u>Çeviren</u> / <u>Resimleyen</u>	Baskı Yılı	Baskı Sayısı	Sayfa Sayısı	Yayınevi
Ormanın Kalbindeki Çocuk	John Boyne / <i>Zarife Biliz</i>	2020	12	184	Tudem
Garajdaki Giz	David Almond / <i>Mine Kazmaoğlu</i>	2020	17	199	Günüşiği
Ailede Grev Var	Chiara Lossani / <i>Demet Elkâtip</i>	2020	6	223	Günüşiği
Asılı Dağ'ın Kâhini	Vladimir Tumanov / <i>Mine Kazmaoğlu</i>	2020	2	291	Günüşiği
Büyükannem Cebimde	Iva Procházková / <i>Barış Gönülşen / <u>Marion Goedelt</u></i>	2020	4	158	Tudem
Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı	Salah Naoura <i>Ayça Sabuncuoğlu</i>	2020	2	168	Tudem

(Devam ediyor)

Tablo 2. (Devam)

İncelenen Çeviri Çocuk Romanlarının Künyeleri

Roman Adı	Yazan / Çeviren / Resimleyen	Baskı Yılı	Baskı Sayısı	Sayfa Sayısı	Yayınevi
Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız	Martine Murray / Tuğçe Özdeniz / Martine Murray	2020	8	222	Can Çocuk
Dünyanın En Komik Adamı	Cary Fagan / Damla Kellecioğlu	2020	4	181	Tudem

3. 3. VERİ TOPLAMA ARACI

Araştırmanın veri toplama aracını, Tablo 3’te verilen Merak Unsurları Çizelgesi oluşturmaktadır. Merak Unsurları Çizelgesi, alanyazın kaynaklardan (Adıgüzel, 2020; Akgül & Özdelek, 2014; Alptekin, 2018; Ayvacı, 2010; Bacanlı & Türk Kurtça, 2020; Çer, 2014, 2016a, 2016b, 2018; Demirel & Coşkun, 2009; Dilidüzgün, 2018; Doğan, 2019; Fırat, 2020; İskender, 2016; Kapıkıran & Susar Kırmızı, 2019; Ömeroğlu vd., 2010; Senemoğlu, 1994; Sever, 2015, 2019; Şimşek & Yakar, 2018; Tan & Temiz, 2003; Taş & Ürün, 2019; Turan, 2015; Vardi & Demiriz, 2019; Yalçın & Aytaş, 2016) hareketle merak unsuru ile bağlantılı on üç unsurun araştırmacı tarafından bir araya getirilen ve bu doğrultuda oluşturulan özgün bir çizelgedir. Türk ve çeviri çocuk romanları, merak unsuru açısından bu çizelgeye göre incelenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 3. Merak Unsurları Çizelgesi

1.	Soru sorma / sorulara yanıt arama
2.	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği
3.	Araştırma ve inceleme
4.	Gizem, bilinmeyen, sır
5.	Problemi çözmeye ortak olma
6.	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi
7.	Keşfetme ve serüven yaşama isteği
8.	İpuçlarını takip etme
9.	Düş gücü
10.	Akıl yürütme ve tahminde bulunma
11.	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum
12.	Heyecanlanma
13.	Neden - sonuç ilişkisi kurma

3. 4. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma verilerinin toplanması, doküman incelemesi yolu ile gerçekleştirilmiştir. Doküman incelemesi, “araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar.” (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 189) Bu çalışmada veriler, Türk ve çeviri on altı çocuk romanından oluşan dokümanların, merak unsuru açısından incelenmesi ile toplanmıştır. On altı çocuk romanı, araştırmacı tarafından yaklaşık dört aylık bir zamanda okunmuş ve araştırmanın verileri toplanmıştır. Çocuk romanları okunurken oluşturulan çizelge doğrultusunda araştırmacı tarafından tespit edilen merak unsurlarının kullanılma sıklığı eş zamanlı olarak not alınmıştır. Daha sonra merak unsurlarının kullanılma sıklığı bilgisayar ortamında tablolar ile sunulmuştur. Araştırmanın verileri beş basamakta toplanmıştır. Araştırma verilerinin toplanması süreci şu şekilde gerçekleştirilmiştir:

- Birinci basamakta, “Almarpa’nın Gizemi, Kozmik Yumurta, Taşkafa, Kış Ülkesi Çocukları, Maya’nın Ağacı, Radyo Pencere, Havuç Ağacı ile En Büyük Hazine” adlı Türk çocuk romanları belirtilen sıraya göre okunmuş ve her romandan Merak Unsurları Çizelgesi (Tablo 3) doğrultusunda toplanan veriler kaydedilmiştir.
- İkinci basamakta, toplanan verilere göre Türk çocuk romanlarının merak unsuru açısından karşılaştırılması yapılmıştır.
- Üçüncü basamakta, “Ormanın Kalbindeki Çocuk, Garajdaki Giz, Ailede Grev Var, Asılı Dağ’ın Kâhini, Büyükannem Cebimde, Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı, Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız ile Dünyanın En Komik Adamı” adlı çeviri çocuk romanları belirtilen sıraya göre okunmuş ve her romandan Merak Unsurları Çizelgesi (Tablo 3) doğrultusunda toplanan veriler kaydedilmiştir.
- Dördüncü basamakta, toplanan verilere göre çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından karşılaştırılması yapılmıştır.
- Beşinci basamakta, toplanan tüm verilere göre Türk ve çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından karşılaştırılması yapılmış ve elde edilen veriler yorumlanmıştır.

3. 5. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmanın verileri, nitel veri analizi tekniklerinden içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, “belli bir metnin, kitabın, belgenin içeriğinde gizli kavram, ilke ve özellikleri anlama ve anlatma amacı ile yapılan bir tarama” (Karasar, 2019, s. 231) şeklinde tanımlanır. Çocuk romanlarında yer alan merak unsurları, oluşturulan çizelgedeki başlıklara göre sınıflandırılmıştır. Toplanan veriler hakkında net bilgi elde edebilmek için veriler, yüzdelerle dağılım olarak gösterilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 200). Verilerin yüzdelerle dağılımları, Microsoft Excel Programı (2013) ile yapılmıştır. Her çocuk romanı için merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdelerle dağılımının yer aldığı, Türk çocuk romanlarının merak unsuru açısından karşılaştırılmasının yapıldığı, çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından karşılaştırılmasının yapıldığı ve Türk ile çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından karşılaştırılmasının yapıldığı tablolar oluşturulmuştur.

Toplanan verilerin analizinin güvenilirliğini sağlamak için çocuk romanlarında merak unsuru içeren cümleler, doğrudan aktarım yolu ile sunulmuştur. Çocuk romanlarının merak unsuru açısından incelenmesi kapsamında merak unsuru içeren cümleler üzerinde değerlendirme yapılmıştır. Her çocuk romanında yer alan merak unsurları cümle düzeyinde kodlanmıştır. Belirlenen merak unsurlarının güvenilirliğini sağlamak amacıyla üç alan uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Uzmanların üzerinde uzlaşamadığı kodlar yeniden gözden geçirilmiştir. Türk ve çeviri çocuk romanlarının merak unsuru bakımından yeterli düzeye sahip olup olmadıkları, araştırmacı tarafından belirlenen ölçüte göre değerlendirilmiştir. Alanyazındaki kaynaklarda en çok yer alan merak unsurları doğrultusunda ölçüt belirlenmiştir. Bu yönüyle çocuk romanlarının merak unsuru bakımından değerlendirilme ölçütü şu şekildedir:

- 13 - 8 arası merak unsuru bulunan çocuk romanı yeterli düzeyde,
- 8 - 4 arası merak unsuru bulunan çocuk romanı kısmen yeterli düzeyde,
- 4 - 0 arası merak unsuru bulunan çocuk romanı yetersiz düzeydedir.

IV. BÖLÜM

4. BULGU VE YORUMLAR

Çalışmanın bu bölümünde; Türk ve çeviri çocuk romanlarında bulunan merak unsurlarıyla ilgili bulgu ile yorumlara ve kitapların özetlerine yer verilmiştir.

4. 1. “Almarpa’nın Gizemi” Adlı Türk Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

4. 1. 1. Kitabın Özeti: Kaan, ailesiyle birlikte Köyceğiz’e taşınır. Orada sıkıcı bir hayatının olacağını düşünmektedir. Ancak olaylar onun planladığı şekilde gelişmeyecektir. Oradaki ilk arkadaşları Kerem, Aylin ve Tolga ile tanışır. Bir gün Kerem, Aylin ve Tolga, Kaan’ı Kuşçu dedikleri biriyle tanıştırlar. Kuşçu ‘Almarpa’ adlı teknesinde yaşamaktadır. Kaan, üç arkadaşı ve Kuşçu sık sık Köyceğiz’de tekne gezintileri yapmaktadırlar. Bu sayede birçok yeri keşfetme ve fotoğraflarını çekme imkânı bulurlar. Bir gün Kaunos’ta çektikleri fotoğraflara bakarken iki adamın sürekli aynı karede bulunması Tolga’nın dikkatini çeker. Bu durumu Kuşçu’ya söylediklerinde Kuşçu çocukları geçiştirir. Çocuklar araştırma yaptıklarında Köyceğiz’de su kaplumbağası ve sığla ağacı kaçakçılığının yapıldığını öğrenirler. Bu nedenle fotoğraftaki adamlardan ve tavırları nedeniyle Kuşçu’dan şüphelenirler. Bu kaçakçılığa engel olmak için bir plan yaparlar. Kuşçu’yu ve iki adamı takip ederler. Kaçakçıları yakalayıp Kuşçu’nun da masum olduğunu ortaya çıkarırlar. Her şeyin başladığı yer olan Almarpa’da Kuşçu’dan kendi öyküsünü ve teknesinin adı Almarpa’nın aslında sevdiği üç kuşun adlarının ilk hecelerinden oluştuğunu öğrenirler.

4. 1. 2. Kitaptaki Merak Unsurları

“Almarpa’nın Gizemi” kitabındaki merak unsurları, merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdeleri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. “Almarpa’nın Gizemi” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Soru sorma / sorulara yanıt arama	48	40.00
Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	2	1.67

(Devam ediyor)

Tablo 4. (Devam)*“Almarpa’nın Gizemi” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi*

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Araştırma ve inceleme	6	5.00
Gizem, bilinmeyen, sır	6	5.00
Problemi çözmeye ortak olma	2	1.67
Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	8	6.67
Keşfetme ve serüven yaşama isteği	1	0.83
İpuçlarını takip etme	2	1.67
Düş gücü	1	0.83
Akıl yürütme ve tahminde bulunma	10	8.33
Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum	4	3.33
Heyecanlanma	10	8.33
Neden - sonuç ilişkisi kurma	20	16.67
Toplam	120	100.00

Tablo 4’te, “Almarpa’nın Gizemi” adlı Türk çocuk romanında yer alan merak unsurlarının sıklığı ve yüzdeler dağılımı incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama 48 (%40.00), yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği 2 (%1.67), araştırma ve inceleme 6 (%5.00), gizem, bilinmeyen, sır 6 (%5.00), problemi çözmeye ortak olma 2 (%1.67), dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi 8 (%6.67), keşfetme ve serüven yaşama isteği 1 (%0.83), ipuçlarını takip etme 2 (%1.67), düş gücü 1 (%0.83), akıl yürütme ve tahminde bulunma 10 (%8.33), olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum 4 (%3.33), heyecanlanma 10 (%8.33) ve neden - sonuç ilişkisi kurma 20 (%16.67) kez yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda yer alan merak unsuru toplam sayısı 120’dir.

Bu çocuk romanında, en çok yer alan merak unsuru, soru sorma / sorulara yanıt aramadır. Bu merak unsurunu sırasıyla neden - sonuç ilişkisi kurma, heyecanlanma, akıl yürütme ve tahminde bulunma, dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi, araştırma ve inceleme, gizem, bilinmeyen, sır, olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği, problemi çözmeye ortak olma ile ipuçlarını takip etme izlemektedir.

En az yer alan merak unsurları ise keşfetme ve serüven yaşama isteği ile düş gücüdür.

Akıl yürütme ve tahminde bulunma ile heyecanlanma, araştırma ve inceleme ile gizem, bilinmeyen, sır, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği, problemi çözmeye ortak olma ile ipuçlarını takip etme, keşfetme ve serüven yaşama isteği ile düş gücü merak unsurları eşit sayıda yer almıştır.

Bu çocuk romanında, merak unsurlarının tamamının yer aldığı tespit edilmiştir. Merak unsurları ve bu unsurların kullanılma sıklığı göz önünde bulundurulduğunda, kitabın merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

“Almarpa’nın Gizemi” adlı Türk çocuk romanında yer alan merak unsurlarına ilişkin doğrudan aktarım ifadelerine ait örnekler aşağıda verilmiştir.

Soru sorma / sorulara yanıt arama: “Kerem, Kaan’ı işaret etti. ‘Bak sana kimi getirdik. Hani hep bahsediyorduk ya! İşte bu sınıfa yeni gelen arkadaşımız Kaan.’

- ‘Merhaba Kaan. Tanıştığımıza memnun oldum. Ben de Kuşçu.’

Kaan, Kuşçu’nun ona uzattığı nasırlı elleri sıkarken daha önce hiç böyle bir isim duymadığını düşündü. Teknenin adı da çok değişikti ve Kaan’ı meraklandırmıştı. *Dayanamayıp, ‘Almarpa ne demek?’ diye sordu.*

- ‘Tekne adı,’ dedi Kuşçu gülerek.

- ‘Anlamı yok mu?’ diye yeniledi sorusunu Kaan.

- ‘Bana göre var ama çoğu insana göre yok,’ dedi Kuşçu.” (s. 19)

Akıl yürütme ve tahminde bulunma: “Kaan tam da kendi kendine böyle söylenirken çaldı telefon... ‘Olamaz!’ dedi korkuyla telefona bakarak. Telefonu açıp babasının evde olmadığını söylemeyi düşünüyordu ki babası kaşla göz arasında telefonu açmıştı bile.

- ‘Alo buyurun... Evet benim...’

- ‘Olamaz ya! Tam da her şey yoluna girmişken,’ diye söylendi Kaan kendi kendine. Şimdi, telefon konuşmasından sonra babası bir sürü de nasihat çekecekti. *Kaan onun neler söyleyebileceğini tahmin edebiliyordu: ‘Tanımadığın insanlarla niye konuşuyorsun, ne demek onlara telefonumuzu vermek? Yoksa adresimizi de mi verdin?’*” (s. 28)

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği: “Yalnız Kaan değil, diğerleri de bir sürü fotoğraf çekmişti bu gezide. Almarpa’ya bir sonraki gidişlerinde Kaunos’la ilgili konuşurlarken, Kuşçu, ‘Eee, kendi çektiğiniz fotoğrafları gördünüz, peki ya arkadaşlarınızın çektiklerine baktınız mı?’ diye sordu. Aldığı hayır cevabı karşısında ise şaşkınlığını gizleyemedi: ‘Benim gördüğüm şeyleri başka gözlerin nasıl gördüğünü doğrusu ben hep çok merak ederim. Bir dahaki sefere yanınızda getirin de hep birlikte bakalım şu fotoğraflara.’

- 'Aylin'in bir fikri vardı: 'Hatta en güzel fotoğrafı seçip sahibini ödüllendirelim, ne dersiniz?' (s. 40-41)

Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum: "(...) Tolga ona aldırmadan konuştu: 'Baksanıza şu fotoğraflara! Kuşçu'nun dediği gibi burada dört farklı gözün yakaladığı görüntüler var. Hepimiz de farklı açılardan çekmişiz harabeleri...'

- 'Görüyoruz,' dedi Aylin.

- 'Gördüğünüzü biliyorum. Ama kafamı kurcalayan şey şu: *Nasıl oluyor da bu dört gözün çektiği fotoğraflarda, şu iki adam hep aynı yerde duruyor.*' (s. 43)

Gizem, bilinmeyen, sır: "(...) Kerem'le Kaan'ınsa aynı şey dikkatini çekmişti. Teknenin arka tarafındaki yığın yığın brandalar... 'Haydi, biz de şuraya bir bakalım,' dedi Kerem önce davranıp. Brandalar oldukça ağırdı ve kat kattı.

- 'Şunların altında bir şeyler var sanki! Geçen gün yoktu bunlar. Bu kadar branda ne arıyor ki burada?' dedi Kaan. İkisi birlikte güçlükle kaldırdılar brandaları...

- 'Hey şuna bak!' dedi Kerem brandanın altından çıkan eski püskü sandığa bakarak. 'Kim bilir içinde ne saklıyor?' (s. 55)

Heyecanlanma: "(...) Normalde kazdığı çukurun kırk elli santim derinliğinde olması gerekirken, şaşkın kaplumbağa, aceleci davranarak on dakika içinde yirmi beş otuz santimlik bir çukur kazmış ve yumurtalarını bırakmaya başlamıştı. Aceleci davranmıştı çünkü tedirgindi. Tedirgindi, çünkü gündüz vakti, onun için normal bir yumurtlama saati değildi. Üstelik, yaklaşık yüz metre uzakta da dursalar, bir sürü insan onu izliyordu.

Aylin, 'Bu hayatımda gördüğüm en muhteşem şey!' dedi.

Plajın müdürü de heyecanlanmıştı gördüğü bu manzara karşısında: 'Çok şanslısınız çocuklar. Doğma büyüme Dalyanlıyım. Ben bile ilk kez görüyorum bir kaplumbağanın güpegündüz gelip de yumurtladığını.' (s. 63-64)

İpuçlarını takip etme: "'- Peki ama Kuşçu tıpkı bir köpek gibi ağaçları koklayıp, dibini eşeleyerek ne arıyordu ki şu tuğla ağacı mıdır nedir, onun dibinde?'

- 'Tuğla ağacı değil, suğla ağacı!' diye düzeltti Kerem.

- 'Hayır, ikisi de değil! Sığla ağacı...' dedi Aylin.

- 'Bir de iyi tarafından bakalım. Bence giderek yaklaşıyoruz hedefe. Yakında ne olduğunu buluruz.'

- 'Neyin?'

- 'Aradığımız şeyin...' (s. 80)

Araştırma ve inceleme: "Kaan o akşam can sıkıntısından uzun zamandır yapmadığı bir şeyi yapıp bilgisayarın başına oturdu. Kafası; Kuşçu ve sakladıkları, Dalyan Kanalı ve karettalarla meşguldü. O anda zihninde bir şimşek çaktı. Hemen oyunu kapatıp internete girdi ve su kaplumbağaları hakkında biraz araştırma yaptı. Koruma altında olmalarına rağmen, hâlâ kareta kaçakçılığı yapılıyordu. Daha geçen sene TIR'la kaçırılırken, yüz yirmi tane karettaya gümrükte el konulmuştu. (...)" (s. 83)

Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi: “Arda kaplumbağaları görür görmez, ‘Ben de kaplumbağa istiyorum...’ diye tutturdu.

Işıl Hanım, ‘Ama oğlum, o, bizim evde yaşayamaz ki!’ dedi. ‘Hem bizim tavuklarımız gogoklarımız var ya...’

- ‘Tavuklara bakalım,’ dedi Arda.

- ‘Gidince bakarız oğlum. Hem benim oğlumu özlemiştir gogoklar. Arda nerede diye bakınıyorlardır şimdi bahçede...’

- ‘Aman hanım, kaplumbağayı unutturayım derken şimdi de gogoklara gidelim diye tutturmasın sakın!’

Kaan’ın dikkati ise kumsala indiklerinden beri etraftaki Fransız turist kafileleri üzerine odaklanmıştı.” (s. 99)

Problemi çözmeye ortak olma: “Kaan heyecanlanmıştı: ‘Sanırım düğüm çözüldü bile. Şimdi tek yapmamız gereken, Kuşçu’yu ve diğerlerini suçüstü yakalamak.’

- ‘Durun bakalım bunu nasıl yapacağız ki? Adamlar kaçakçı olduklarına göre silahları falan vardır!’ dedi Kerem.

Kaan ne olursa olsun Kuşçu’nun kaplumbağaları kaçırmasına izin vermek niyetinde değildi: ‘Haklısın! Ama en azından şu kaçakçılığı ne zaman yapacaklarını öğrenmeliyiz. Böylece polise haber verebiliriz.’

- ‘Polis bize inanır mı ki?’

- ‘Şimdi gidip anlatsak inanmaz, ama şu saatte şuradan kaçıracaklar dersek, inanmasalar bile en azından o saatte oraya gidip bir kontrol ederler. Biz de böylece bu kaçakçılığı önlemiş oluruz.’

- ‘Vaauuv! Tıpkı filmlerdeki gibi...’ dedi Tolga.” (s. 101)

Keşfetme ve serüven yaşama isteği: “(...) Tolga düşünceliydi. ‘Gecenin bir yarısı ailelerimizden izin alamayız. O bir yana, zaten Kuşçu bizi hayatta yanında götürmez!’

- ‘İkisine de gerek yok.’

Aylin de, diğerleri de Kerem’in ne demek istediğini anlamamıştı.

- ‘Ne düşündüğünü bize de söyleyecek misin?’ diye sordu Aylin sabırsızlıkla.

- ‘İki kişi gizlice tekneye girip saklanacak ve Kuşçu’yu izleyecek. İki kişi de burada kalıp onlardan haber bekleyecek. Yani biz de çift taraflı operasyon yapacağız sizin anlayacağınız!’

- ‘İyi de, hangimizin ailesi o saatte dışarı çıkmamıza izin verir ki?’ diye sordu Tolga.

Kaan, Kerem’ den önce yanıtladı bunu: ‘İzin almayacağız. Evden gizlice çıkacağız!’” (s. 114)

Neden - sonuç ilişkisi kurma: “(...) Çok geçmeden kendisini uykunun tatlı kollarına bırakmıştı. Uyandığında saat 01.40’tı. ‘Hay aksi! Uyuyakalmışım. Umarım gitmemişlerdir,’ dedi endişeyle ve hemen vestiyerdeki anahtarları cebine atıp aceleyle, ama sessizce çıktı evden... Hızla iskeleye doğru koştu. İskeleye vardığında neyse ki Almarpa hâlâ oradaydı. ‘Acaba Kaan geldi mi? Belki de

tekneye saklanmıştı. Peki ya Kuşçu nerede? Almarpa hareket etmeden saklanmalıyım ben de...' diye düşünürken birden bir el onu kolundan sıkıca yakaladı. *Aylin hızlı bir refleksle arkasındakine sert bir yumruk attı. Kaan acıyla inleyerek karnını tuttu.*

- *'Hey, sen manyak mısın, n'apıyorsun? Canımı çok yaktın! 'Ona neden Koca Yumruk dediklerini şimdi anlamıştı.'* (s. 117)

Düş gücü: "Ormana gittiğimiz bir gün dedem bana, 'Sana da kuşlarla konuşmayı öğreteyim mi?' dedi. Ne zamandır can atıyordum zaten bunun için. Hemen, 'Öğret!' dedim heyecanla. Dedem kollarını iki yana açtı ve bir korkuluk gibi hiç kıpırdamadan durmaya başladı. 'Ama böyle korkuluk gibi durunca kuşlar senden korkmaz mı?' dedim. Ben onları korkutmak için değil, arkadaş olmak için duruyorum. Onlar anlar. *Şuşt! İzle ve benim yaptığım gibi yap,' dedi ve ne yapacağını anlattı: 'Hiç kıpırdamadan duracaksın böyle. Sen kendini ağaç gibi hissetmelisin ki, kuş da sana rahatlıkla yaklaşsın. Gözlerini yum ve ormanın bir parçası olduğunu, ayaklarının yerinde köklerin olduğunu düşün. Onlarla toprağa sınıksız bağlı olduğunu hayal et!'* (s. 141)

4. 2. "Kozmik Yumurta" Adlı Türk Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

4. 2. 1. Kitabın Özeti: İkizler Orkun ve Utku arkadaşları İlkim ile birlikte bilgisayar oyunları tasarımcısı teyzeleri Bilge Hanım'a giderler. Bilge Hanım'ın tasarladığı bir oyun olan 'Kozmik Yumurta' ikizler ve İlkim'in çok ilgisini çeker. 'Kozmik Yumurta' oyununu oynamak isteyen oyunun kodlarını girerek oyun içinde bir karaktere dönüşebilir. Orkun, Utku ve İlkim yalnız kaldıkları bir sırada bu fırsatı değerlendirerek oyunu oynamak isterler. Ancak oyundan çıkabilmeleri için oyunu başarılı bir şekilde tamamlamaları gerektiğini öğrenirler. Bu sırada yanlarında olan tek kişi Ceylin'in oyun karakteri Hepkas'tır. Birlikte çok zorlu engelleri zekâları ve yetenekleri ile aşarlar. Oyunun sonuna geldiklerinde ise Baybilmiş ve Sıpsıska'nın zor sorularıyla karşılaşır. İkizler ve İlkim Baybilmiş ve Sıpsıska'ya kendilerinin gerçek insan olduklarını, oyunu merak ettikleri için Kozmik Yumurta'ya geldiklerini ve kendilerini özgür bırakmalarını isterler. Büyük bir merakla geldikleri Kozmik Yumurta'dan uçarak gerçek yaşama dönerler.

4. 2. 2. Kitaptaki Merak Unsurları

"Kozmik Yumurta" kitabındaki merak unsurları, merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdeler dağılımı Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. “Kozmik Yumurta” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Soru sorma / sorulara yanıt arama	26	37.68
Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	1	1.45
Araştırma ve inceleme	1	1.45
Gizem, bilinmeyen, sır	2	2.90
Problemi çözmeye ortak olma	2	2.90
Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	3	4.35
Keşfetme ve serüven yaşama isteği	3	4.35
İpuçlarını takip etme	5	7.25
Düş gücü	3	4.35
Akıl yürütme ve tahminde bulunma	7	10.14
Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum	4	5.80
Heyecanlanma	3	4.35
Neden - sonuç ilişkisi kurma	9	13.04
Toplam	69	100.00

Tablo 5’te, “Kozmik Yumurta” adlı Türk çocuk romanında yer alan merak unsurlarının sıklığı ve yüzdelik dağılımı incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama 26 (%37.68), yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği 1 (%1.45), araştırma ve inceleme 1 (%1.45), gizem, bilinmeyen, sır 2 (%2.90), problemi çözmeye ortak olma 2 (%2.90), dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi 3 (%4.35), keşfetme ve serüven yaşama isteği 3 (%4.35), ipuçlarını takip etme 5 (%7.25), düş gücü 3 (%4.35), akıl yürütme ve tahminde bulunma 7 (%10.14), olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum 4 (%5.80), heyecanlanma 3 (%4.35) ve neden - sonuç ilişkisi kurma 9 (%13.04) kez yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda yer alan merak unsuru toplam sayısı 69’dur.

Bu çocuk romanında, en çok yer alan merak unsuru, soru sorma / sorulara yanıt aramadır. Bu merak unsurunu sırasıyla neden - sonuç ilişkisi kurma, akıl yürütme ve tahminde bulunma, ipuçlarını takip etme, olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum, dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi, keşfetme ve serüven yaşama isteği, düş gücü, heyecanlanma, gizem, bilinmeyen,

sır ile problemi çözmeye ortak olma izlemektedir. En az yer alan merak unsurları ise yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile araştırma ve incelemedir.

Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi, keşfetme ve serüven yaşama isteği, düş gücü ile heyecanlanma, gizem, bilinmeyen, sır ile problemi çözmeye ortak olma, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile araştırma ve inceleme merak unsurları eşit sayıda yer almıştır.

Bu çocuk romanında, merak unsurlarının tamamının yer aldığı tespit edilmiştir. Merak unsurları ve bu unsurların kullanılma sıklığı göz önünde bulundurulduğunda, kitabın merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

“Kozmik Yumurta” adlı Türk çocuk romanında yer alan merak unsurlarına ilişkin doğrudan aktarım ifadelerine ait örnekler aşağıda verilmiştir.

Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi: “(...) - ‘Diğer kutuları da okuyayım mı?’ diye sordu Utku.

- ‘Evet evet.’ dedi teyzesi.

Robot kanunlarından bahsediliyordu sonraki kutuların bazılarında. İleride yapay zekâ insanlara zarar vermesin diye, robot tasarlayanların uymaları zorunlu kurallar... Bunları geliştirmek bilim kurgu yazarı Isaac Asimov’un fikriymiş. Utku bu dört kanunu da tane tane okudu. (...)

“Utku’nun okudukları Orkun’un bile çok ilgisini çekti. Hiç sesini çıkarmadan dinledi. İlkim ise ödevde bu kanunları kullanabileceklerini düşündü.” (s. 12-13)

Heyecanlanma: *“Utku’nun kalbi yerinden fırlayacakmış gibi atıyordu. Başını eğip bedenine bakıyor, elleriyle yüzünü yokluyordu. Böyle bir şeyin nasıl olabileceğini akli almıyor, yaşadıklarına inanmakta güçlük çekiyordu. İlkim’in sorusuyla şaşkınlığı kesintiye uğradı.*

- ‘Orkun nerede kaldı?’

Önce İlkim geçmişti sanal ortama, peşinden utku...

- ‘Komutları mı giremedi acaba?’ dedi Utku.

- ‘Mümkün değil. Biz ondan öğrendik ya... Gelir herhalde birazdan.’ (s. 24)

Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum: *“Ceylin bu oyunda yeniydi ama onun öncesinde başka oyunların kurdu olmuştu ve hiç böylesine bir gariplikle karşılaşmamıştı. Bunlar resmen gerçek hayattaki insanlar gibi konuşuyor ve hareket ediyorlardı. Hatta iki çocuk bilgisayardan çıkıp yanına gelseler onları ev halkıyla tanıştırebilirdi. Tutup okula götürse kimse onlara uzaylı muamelesi yapmazdı.”* (s. 47)

İpuçlarını takip etme: - ‘Şifre, şifre! Şifreyi bulmamız lazım!’ diye bağırdı İlkim.

- ‘Şifre! Şifre!’ diye tekrarladı Utku. ‘Bir şeyin Abbasilerdeki adını istiyor.’

- 'Bilgelik Evi.' dedi İlkin.

Dörtlük yüzlerce yıl öncesine gönderme yapıyordu. Abbasi Halifesi Harun Reşit'in sekiz yüzlü yıllarda kurduğu, oğlu Memun'un doruklara ulaştırdığı bilim ve kültür merkezini soruyordu onlara. Dünyanın dört köşesinden getirilen eserlerin çevirilerinin yapıp bilgi hazinesine dâhil edildiği, zamanının en zengin bilgi merkezini..." (s. 54)

Araştırma ve inceleme: "(...) Meşhur arama motorunu zamanla yarışan birinin telaşıyla açtı. Ekranı 'Abbasiler' ve 'Bilgi Evi' yazdı. (...) Ceylin enter tuşuna basınca arama motoru iki milyondan fazla sonuç getirdi. Bunlardan birine tıklayıp verilmiş bilgiyi okumaya kalksardı, dağ gibi karakterinin oyundaki geleceği Koparatların insafına kalırdı.

Gürzü kaldıran eli havada beklerken birden, 'Beyt-ül Hikme!' diye bağırdı Hepkas." (s. 55)

Keşfetme ve serüven yaşama isteği: "Gökyüzü, sarıya çalan tatlı bir yeşil, çimenler masmaviydi. Utku hayretle parmağını ileri uzattı.

- 'Şuraya bakın!'

Buldukları çayırın bitimindeki ormanı gösteriyordu. Ama ne ormandı o öyle. Ağaçların gövdeleri kavuniçi, yaprakları mordu.

- 'Çok şirin. Bayıldım.' dedi İlkin coşkuyla.

Manzara, renk seçiminde alabildiğine özgür çalışmış bir ressamın fırçasından çıkmış gibiydi. *Hepkas ormana doğru yürürken, ötekiler her şeye küçük bir çocuğun ilgisiyle bakarak peşine takıldılar.*" (s. 56-57)

Akıl yürütme ve tahminde bulunma: "(...) İlkin'in gözleri tabelada takılı kalmıştı.

- 'Sen hangi taraftaki köydensin?'

İlkin bunu sorduğu anda tabelanın sallanışı tamamen durdu. Mavi yeşil çizgili sığa kulaklarını dikti. Kısa bir sessizliğin ardından arkasına döndü, sağdaki yola doğru uzun uzun anırmaya başladı.

Utku ve Orkun, İlkin'e bakıyorlardı.

- 'Ben anlamadım, ne oldu şimdi?' diye sordu Orkun.

- 'Doğrucular köyünün bu tarafta olduğunu işaret ediyor işte.' dedi İlkin.

Utku kafasını kaşdı.

- 'Ya yalancıysa?'

- 'Yalancıysa kendi köyü diye Doğrucular köyünün olduğu tarafı işaret eder, doğrucuysa da yine kendi köyü olduğu için Doğrucular köyünü gösterir.'" (s. 63)

Neden - sonuç ilişkisi kurma: "Burası Doğrucular köyü mü?'

Kadın bunu soran Hepkas'a aşağıdan yukarıya baktı ve yanıt verdi.

- 'Burası Onuncu köy ki.'

- ‘Ama sıpa bizi Doğrucular köyü diye buraya yolladı.’ dedi İlkim.

Kadın gözlerini kısıp biraz düşündükten sonra konuştu.

- ‘Burada herkes sadece doğruları söyler ki.’

- ‘Aa, tamam, tamam anladım ben.’ dedi Orkun. ‘*Doğru söyleyeni dokuz köyden kovuyorlar ya... Burası o yüzden Doğrucular köyü...*’ (s. 66)

Soru sorma / sorulara yanıt arama: “(...) - ‘Ne olacak peki şimdi?’

Utku kadına sordu bunu.

- ‘Artık onuncu köyden kovulacaksınız ki.’

Orkun ensesini okşadı.

- ‘Bu, kulağa pek de ödül gibi gelmiyor.’

- ‘Kovulmak değil aslında.’ dedi İlkim. ‘Yani bir seviyeyi daha geçtik diyebiliriz, değil mi?’

Kadın gülümseyerek başını salladı.

- ‘Peki bundan sonraki engeller nasıl olacak?’

Bunu soran Utku’ya ciddi bir yüz ifadesiyle baktı kadın.

- ‘Çok tehlikeli olacak ki.’ (s. 69)

Gizem, bilinmeyen, sır: “(...) – ‘Ben teşekkür ederim. Tek başıma asla bulamazdım. Oyun burada bitmişti.’

Hepkas yanına gelmelerini bekledi. Elini uzatıp sırasıyla Utku, İlkim ve Orkun’la tokalaştı.

- ‘Memnun olduk. Çok memnun olduk.’ dedi Orkun.

Hepkas bir şey söylemeden yürümeye devam etti. Dolaşmak için güzel bir gündü ve kartpostallara yaraşır bir manzara içindeydiler. *Göreceklelerinin yanında gördüklerinin sönük kalacağını henüz bilmiyorlardı.*” (s. 80)

Problemi çözmeye ortak olma: “(...) - ‘Sanırım işimize yarayacak bir numara biliyorum.’ dedi Utku.

Ateşe doğru yürüyerek su dolu balonu alevlere tuttu. Utku ve Baybilmiş dışında herkes balonun patlamamasına hayret etti.

- ‘Bunu Youtube’da izlemiştim.’ dedi Utku. ‘Suyu balonlara doldurup taşıyabiliriz.’

- ‘Ee, balonları nasıl taşıyacağız karşıya?’ diye sordu Orkun.

İlkim, bir bara bağlanarak yukarıdan alevlerin ortasına sarkıtılmış halatı işaret etti.

- ‘İşimize yarar mı?’

Ona ulaşacak atletik yeteneklere sahip tek kişi vardı aralarında.

- ‘O iş bende.’ dedi Orkun ve önce gerinip sonra alevlere doğru koştu. (...)” (s. 86)

Düş gücü: “(...) - ‘Uçmayı bilseydiniz bu iş olurdu.’

Bunu söyleyen Şişkurubi’ydi.

- ‘Buradan atlayıp, pembe bulutların içinden uçarak geçebilirdiniz.’

- ‘Saçmalama Şişkurubi.’ dedi Baybilmiş. ‘Kanatsız olduklarını görmüyor musun?’

- ‘Görüyorum.’ dedi Şişkurubi.

İlkim bir an uçabildiklerini hayal etti. Her şey nasıl da mükemmel biçimde halledilmiş olurdu o zaman. Hayatında hiç bu kadar çok uçmak istememişti.” (s. 111)

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği: “‘Bizi uçuracak kanatlar yapabiliriz’ dedi Utku coşkuyla.

Baybilmiş, bilmiş bilmiş güldü.

- ‘Dostum, uçmayı biraz hafife alıyorsun gibi geliyor bana. Ben kendimi bildim bileli uçuyorum. Bu benim varoluşumdan beri sahip olduğum bir yetenek. Tamamıyla buna uygun olarak tasarlanmışım. Şişkurubi de sıçramak konusunda müthiş. O da ona göre tasarlanmış.’

Utku hiç huyu olmadığı hâlde Baybilmiş’in sözünü kesti.

- ‘Bizde kanatları ona göre tasarlayacağız. Altları düz, üstleri bombeli olacak. Üstten giden karıncalar alttan giden karıncalardan daha hızlı yol almak zorunda kalacaklar. Alttan akan havanın uyguladığı kuvvet, üstten akan havanın uyguladığından daha fazla olacak.’” (s. 113)

4. 3. “Taşkafa” Adlı Türk Çocuk Romanının Merak unsuru Açısından İncelenmesi

4. 3. 1. Kitabın Özeti: İdil, anne - babası ve Mutfakkuşu adını verdiği büyükbabası ile yaşamaktadır. Her sabah birlikte kahvaltı yaptıkları büyükbabası, onun yaşamında önemli bir yere sahiptir. Bir gün sınıfa yeni bir İngilizce Öğretmeni gelir. Aslında bir arkeolog olan bu öğretmen öğrencilerden kendisine ‘Kaptan’ diye hitap etmelerini ister. Çocukların gözünde farklı bir yere sahip olan bu sıra dışı öğretmen bir gün öğrencilerine değişik bir öneri de bulunur. Evlerinden getirecekleri eski eşyalarla sınıfta bir müze oluşturabileceklerini söyler. İdil de diğer sınıf arkadaşları gibi müze için uygun olabilecek eşyaları evde aramaya başlar. İdil, büyükbabasına ait eski aile fotoğraflarının yer aldığı bir albüm bulur. Fotoğraflara baktığında düzensizce kesilmiş olduğunu fark eder. Bunu öncelikle büyükbabasına ve babasına sorar ancak yanıt alamaz. Annesine sorduğunda ise fotoğrafların büyükbabası tarafından kesildiğini, kesik olan kısımlarda yıllar önce büyükbabası ile kavga ettiği için evi terk eden, İzmir’de yaşayan ve arkeolog olan

Leyla halası olduğunu öğrenir. Bu durumu arkeolog olan yeni İngilizce Öğretmeni ile konuşur. Halasını bulmak için araştırma yaparlar ve bulurlar.

4. 3. 2. Kitaptaki Merak Unsurları

“Taşkafa” kitabındaki merak unsurları, merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdelik dağılımı Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. “Taşkafa” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Soru sorma / sorulara yanıt arama	60	38.96
Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	1	0.65
Araştırma ve inceleme	4	2.60
Gizem, bilinmeyen, sır	4	2.60
Problemi çözmeye ortak olma	3	1.95
Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	6	3.90
Keşfetme ve serüven yaşama isteği	2	1.30
İpuçlarını takip etme	1	0.65
Düş gücü	4	2.60
Akıl yürütme ve tahminde bulunma	30	19.48
Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum	3	1.95
Heyecanlanma	5	3.25
Neden - sonuç ilişkisi kurma	31	20.13
Toplam	154	100.00

Tablo 6’da, “Taşkafa” adlı Türk çocuk romanında yer alan merak unsurlarının sıklığı ve yüzdelik dağılımı incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama 60 (%38.96), yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği 1 (%0.65), araştırma ve inceleme 4 (%2.60), gizem, bilinmeyen, sır 4 (%2.60), problemi çözmeye ortak olma 3 (%1.95), dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi 6 (%3.90), keşfetme ve serüven yaşama isteği 2 (%1.30), ipuçlarını takip etme 1 (%0.65), düş gücü 4 (%2.60), akıl yürütme ve tahminde bulunma 30 (%19.48), olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum 3 (%1.95), heyecanlanma 5

(%3.25) ve neden - sonuç ilişkisi kurma 31 (%20.13) kez yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda yer alan merak unsuru toplam sayısı 154'tür.

Bu çocuk romanında, en çok yer alan merak unsuru, soru sorma / sorulara yanıt aramadır. Bu merak unsurunu sırasıyla neden - sonuç ilişkisi kurma, akıl yürütme ve tahminde bulunma, dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi, heyecanlanma, araştırma ve inceleme, gizem, bilinmeyen, sır, düş gücü, problemi çözmeye ortak olma, olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum ile keşfetme ve serüven yaşama isteği izlemektedir. En az yer alan merak unsurları ise yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile ipuçlarını takip etmemdir.

Araştırma ve inceleme, gizem, bilinmeyen, sır ile düş gücü, problemi çözmeye ortak olma ile olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile ipuçlarını takip etme merak unsurları eşit sayıda yer almıştır.

Bu çocuk romanında, merak unsurlarının tamamının yer aldığı tespit edilmiştir. Merak unsurları ve bu unsurların kullanılma sıklığı göz önünde bulundurulduğunda, kitabın merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip olduğu sonucuna ulaşılabılır.

“Taşkafa” adlı Türk çocuk romanında yer alan merak unsurlarına ilişkin doğrudan aktarım ifadelerine ait örnekler aşağıda verilmiştir.

Neden - sonuç ilişkisi kurma: “Tam yedi yıldır öğlenciyken bu yıl sabahçı oldum. Bu kadar erken uyanmaya hiç alışık değilim yani. Annem, babam ve o ortalıkta yokken kendisinden mutfakkuşu diye söz etmeyi sevdiğimiz büyükbabamla birlikte yaşıyorum. *Zaman zaman hayatın tatsız tuzsuz olduğunu düşünürüm ve bunun asıl nedeni, tartışmasız, okula gidiyor olmak.* Şaka yapmıyorum. Bu konuda annem, babam hatta komşularımız piknik tüpü ailesinin minik ikizleri Doğan’la Çağan bile bana hak veriyor.” (s. 10)

Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi: “Artık mükemmel bir şamata baş göstermek üzereydi ki, sınıfın suspus olmasına yol açan ikinci şey gerçekleşti: Bir kez daha kapı açıldı. İç içe geçmiş konuşmalar bıçak gibi kesildi. Görüntümüz hayal edilecek gibi değildi. Sanki az önce çene yarıstıran biz değilmişiz gibi, efendi efendi, hanım hanımcık beklemeye başladık. İçeri giren olmadı ama. Yalnızca eşikte yapılan söyleşinin kırık dökük sözcükleri duyuluyordu. *Tüm sınıf tek kulak kesilip kapıya döndük. Hatta gövdelerimiz bile oraya doğru eğildi.*” (s. 25)

Düş gücü: “Ben daha çok, inişe geçen uçakları izlemekten hoşlanırım. Uçağın havada asılı kalmasına, sonra yaylana yaylana alçalmasına biterim. Hele tekerlekleri karnından ağır ağır çıkarması yok mu! O an, uçağın kuştan tek eksigi,

yanına yöresine gören gözlerle bakınamıyor oluşudur bence. Behice'ye uçakların yükselmesine hayrandır. Son hızla, bir şeyleri yırtarcasına yükselmelerine (...) Nâzım' a göreysel, yerdekiler ve göktekiler diye ayırmanın anlamı yok uçakları. İkisi de bir onun için (...) *Bakış açımız farklı olsa bile, üçümüz de her gün mutlaka herhangi bir uçağın içindeki herhangi bir yolcu olmayı hayal ediyoruz. Hele de burnunu başka ülkelere doğrulttuğunu anladığımız, sınır tanımayan uçaklarda bulunmaya can atarız.*" (s. 28-29)

Akıllı yürütme ve tahminde bulunma: "Sokağın başında Nâzım'la vedalaşıp adımlarımı hızlandırdım. Eve vardığımda, kapıdan merdivenlere taşan sesler çarpıtı kulağıma. *Aklımdan iki ihtimal geçti hemen. Ya gecikmemi gündemden düşürecek bir tartışma yaşıyorduk-ki bu hiç de fena olmazdı; her gün üzerimde kınayan bakışların gezinmesinden bıkmıştım. Ya da geç kalışımı bahane edip, birilerinin hırsını benden çıkarmasına neden olacak bir atışmaydı söz konusu olan.*" (s. 34)

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği: "Aslında kendi halinde bir okul günü için bu sürpriz midye partisi yeter de artar bile. Ama bugünkü çılgınlıklar bitmemiş meğer. Sırada, Kaptan'ın hepimizi heyecanlandıran önerisi varmış. (...)

- *'Bir müze,' diye açıkladı. 'Hem de sınıfta. Tamamen bize ait özel bir köşe (...)* Geçmişinizi biraz eşeleyin, bakalım neler bulacaksınız,' diye sürdürdü Kaptan. *'Ailenize ya da size ait eski eşyalardan söz ediyorum. Sürekli yeni şeyler ekleyebileceğimiz canlı bir müze oluşturabiliriz. Sınıfta uygun bir yer bulup, bir iki dolap ayarlayabiliriz bu iş için.'*" (s. 56-57)

Araştırma ve inceleme: "Ve görev başladı. Önde Mutfakkuşu, arkada ben, evin içinde müzeli eşya avına çıktık. Büyükbabam, başından eksik etmediği uşankasının kulaklıklarını aşağı sarkıtmıştı. Esrarengiz işler peşinde olduğumuzun en göze çarpan kanıtı buydu bence. Yanımıza ekmek sepetini almıştık, bulduğumuz ıvır zıvırı yerleştirecek bir malzeme çantamız olsun diye." (s. 65)

Gizem, bilinmeyen, sır: "Mutfakkuşu'ndaki ani değişiklik düşündürücüydü. Düdüklü tencere gibi, dumanı tepesinden çıkmıştı bir anda. Sonra havası alınmış balon misali durgunlaşmış, kendi içine dönmüştü. *Fotoğraftaki gizemli kızın durumu hayli kafa karıştırıcıydı. Kim olduğunu bilmiyordum. Tanışmış olduğumuzu da sanmıyordum. Aile içinde üstü titizlikle örtülen bir olayla karşı karşıyaydım besbelli.*" (s. 75)

Soru sorma / sorulara yanıt arama: "Çok geçmeden bir yıl dolmuş. Okul zamanı gelip çatmış yine. Leyla Hala konuyu açmaz olmuş. Büyükbabamın isteği de buymuş zaten: Unutturmak. Eşine bağlanır kalır, hatta bir de çocuk yaparlarsa hiçbir yere kıpırdayamaz diye düşünüyormuş.

Ancak evdeki hesap çarşıya uymamış. Leyla Hala'nın karda yürüyüp izini belli etmediğini çok geçmeden anlamışlar. Halam, birinci evlilik yıldönümlerinin ertesi günü küçük bir bavulla gizlice İzmir'e gitmiş.

- *'Kaçmış mı yani?'*

- *'Kaçmış ya da kendi yoluna gitmiş.'*

Ne cesaret ama! Bütün aileyi karşısına alacağını bile bile buna kalkışmaktan çekinmemiş. Sahiden pek kahramanca. Daha on sekizinde bir kadın.

- *'O yaşta bir insan hâlâ çocuk sayılır benim gözümde,' dedi annem. 'Ötesi berisi yok bunun.'*

- 'Peki, ya büyükbabam? Ona ne olmuş?'

- 'Ne olacak! Öfkesinden kudurmuş tabii. Beyninden vurulmuşa dönmüş. (...)' (s. 81)

Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum: "Şimdiye kadar gördüğüm en eğlenceli rehberlik dersi oldu bu. Kaptan'ın farkını anlamamıza birkaç ders yetmişti. *Eşsiz bir tarzı vardı. Kendine özgü bir tarz. Tüm sınıfla arasında çarçabuk bir bağ oluşturmayı başardı. Öğretmence konuşmayan, öğretmence pozlar kesmeyen, öğretmence afra tafrası olmayan bir öğretmendi karşımızdaki. Öğrenci takımı için hayli olağandışı bir durumdur bu. Sürekli ana babalık yapan ya da burnundan kıl aldırılmayan tiplere alışığız çünkü.*" (s. 94)

Keşfetme ve serüven yaşama isteği: "Leyla Hala'nın hikâyesini bitirip, ne yapacağımızı bilmediğimizi de ima edince, gözleri parladı.

- 'Senin için büyük bir şans,' dedi Kaptan. İlk yorumu bu oldu. 'Gerçek bir arkeolojik keşif fırsatı. Bunun peşini bırakmaman gerek.'

Kaptan'ın bu olağanüstü ilgisi hem rahatlatmış hem de heyecanlandırmıştı beni.

- 'Geçmişin tozunu üfleyebilmek... Ah, bu büyük bir şanstır,' diye sürdürdü Kaptan. 'Bir ipucu bulduğunda duyduğun heyecan inanılmazdır. Kazarsın, kazarsın, kazarsın... Minik dokunuşlarla. Orda üzerine yılların tortusu birikmiş bir hikâye yattığını hissedersin çünkü. Bunu en iyi sen bilirsin. (...) Heyecandan yüreğin yerinden çıkacak sanırsın. İnsanın kendi geçmişinden karanlık bir parçayı tutup güneşe çıkarması da öyle... Eşsizdir. İnan bana, eşsizdir İdil' cim.'" (s. 132-133)

Heyecanlanma: "Leyla Hala'yla babamın, bugüne kadar -hem de birkaç yılda bir-buluştuklarından annemin haberi yoktu demek ki. Babam bu bilgiyi annemden gizlemişti. Annem de şu uzun telefon görüşmelerinin sırrını ele vermemeyi başarmıştı. Şimdi iki tarafın da yıllardır yalnızca kendine sakladığı gerçekleri öğrenmiştim. *Acayip heyecanlı ve iyi hissediyordum. Neden, bilgi güçtür dendiğini kavrar gibiydim. Bilgi, gizemli kapıları açan anahtardı. Hele de aile sırrı kılığına girmişse.*" (s. 141)

İpuçlarını takip etme: "- 'Ama şu var,' diye sürdürdü Servet, 'Hoca birkaç gündür İstanbul' daymış. İşinize yarar mı bilmem. Çekmece Gölü kıyısındaki şu yeni yer var ya-'

- 'Çekmece mi? Hangisi?'

- 'Küçük olan tabii! Yeni bulunan bir yeri kazıyorlar orda.'

- 'Batonea mı?' diye sordu Kaptan heyecanla.

- 'Herhalde öyle telaffuz ediliyordur. Siz daha iyi bilirsiniz. İzmir'den buraya incelemeye gelen heyetteymiş hoca. Dedim ya, telefonu şusu busu yok. Batarya mıydı?'

- 'Batonea.'

- 'Neyse işte. Pazartesi ya da salı dönüyormuş heyet. İsterseniz gidin görün. Belki rastlarsınız Leyla Hoca'ya da.'

- 'Şanslı günümüzdeyiz galiba,' dedi Kaptan. 'Bundan sonrası çocuk oyuncağı.'" (s. 203)

Problemi çözmeye ortak olma: “Her sabah herkesten önce uyanıp çayı demleyen Mutfakkuşu’nun bu sabah odasından çıkmamış olmasının sorumlusu benmişim gibi, gözlerini gözlerime dikerek sordu babam: ‘Büyükbaban kalkmadı galiba?’

- ‘Kapısı kapalı,’ dedi annem. ‘Dün gece gözünü kırpmadığına eminim.’

- ‘Sizi bilmem ama ben mışıl mışıl uyudum,’ dedim, ekmeğimi zeytin kâsesinin içindeki yağa bandırarak. Babamın pek hoşlanmadığı bir hareketti. *‘İçim rahat çünkü. Aile tarihimizdeki karanlık bir noktaya ışık tuttuğumu düşünüyorum.’*” (s. 231)

4. 4. “Kış Ülkesi Çocukları” Adlı Türk Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

4. 4. 1. Kitabın Özeti: Kış Ülkesi halkı, yazı geçirecekleri, tarım yapıp kışlık yiyeceklerini hazırlayacakları Yaz Ülkesi’ne gitmek için gün saymaktadır. Zeta ve Pluton çiftinin büyük oğlu Güneş bu yaz gidecekleri Yaz Ülkesi’nden geri dönmemeyi, orada kalmayı planlamaktadır. Her yaz olduğu gibi hemen buğday, sebze ve meyve ekmeye başlarlar. Tüm Kış Ülkesi halkı arı gibi çalışmaktadır. Bu sırada Güneş burada kaldığında gerekli olabilecek yiyecekleri ağaç kovuğunda saklamaktadır. Bu planından yakın arkadaşı Işık’a da söz eder ve birlikte kalmaya karar verirler. Kış Ülkesi halkının Yaz Ülkesi’nden gitme vakti geldiğinde Güneş ve Işık saklanır ve ailelerinin ülkeden gitmesini beklerler. Tüm ülke, İyi Uykular Şehri halkı gelene değin, Güneş ve Işık’a kalır. Birlikte uzun zaman geçirirler. Sonra İyi Uykular Şehri halkı yazı geçirmek için gelir. Bu sayede iki arkadaş yalnızlıktan kurtulur. Yeni arkadaşları Mira ve ailesiyle değirmenci Merkür amca ve eşi Nirva ile tanışır ve günleri artık daha eğlenceli geçmektedir. Güneş ve Işık, Mira ve ailesiyle birlikte İyi Uykular Şehri’ne giderler. Mira’nın babası Kış Ülkesi halkından olan Güneş ve Işık’ın evlerine dönmesi için yardım eder ve onları ailelerine kavuşturur.

4. 4. 2. Kitaptaki Merak Unsurları

“Kış Ülkesi Çocukları” kitabındaki merak unsurları, merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdeleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. “Kış Ülkesi Çocukları” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Soru sorma / sorulara yanıt arama	89	43.20
Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	1	0.49

(Devam ediyor)

Tablo 7. (Devam)*“Kış Ülkesi Çocukları” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi*

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Araştırma ve inceleme	8	3.88
Gizem, bilinmeyen, sır	5	2.43
Problemi çözmeye ortak olma	-	-
Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	6	2.91
Keşfetme ve serüven yaşama isteği	1	0.49
İpuçlarını takip etme	-	-
Düş gücü	2	0.97
Akıl yürütme ve tahminde bulunma	9	4.37
Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum	7	3.40
Heyecanlanma	16	7.77
Neden - sonuç ilişkisi kurma	62	30.10
Toplam	206	100.00

Tablo 7’de, “Kış Ülkesi Çocukları” adlı Türk çocuk romanında yer alan merak unsurlarının sıklığı ve yüzdeleri incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama 89 (%43.20), yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği 1 (%0.49), araştırma ve inceleme 8 (%3.88), gizem, bilinmeyen, sır 5 (%2.43), dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi 6 (%2.91), keşfetme ve serüven yaşama isteği 1 (%0.49), düş gücü 2 (%0.97), akıl yürütme ve tahminde bulunma 9 (%4.37), olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum 7 (%3.40), heyecanlanma 16 (%7.77) ve neden - sonuç ilişkisi kurma 62 (%30.10) kez yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda yer alan merak unsuru toplam sayısı 206’dır.

Bu çocuk romanında, en çok yer alan merak unsuru, soru sorma / sorulara yanıt aramadır. Bu merak unsurunu sırasıyla neden - sonuç ilişkisi kurma, heyecanlanma, akıl yürütme ve tahminde bulunma, araştırma ve inceleme, olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum, dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi, gizem, bilinmeyen, sır ile düş gücü izlemektedir. En az yer alan merak unsurları ise yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile keşfetme ve serüven yaşama isteğidir.

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile keşfetme ve serüven yaşama isteği merak unsurları eşit sayıda yer almıştır.

Bu çocuk romanında, merak unsurlarının iki tanesi (ipuçlarını takip etme ile problemi çözmeye ortak olma) yer almamıştır. Bu merak unsurları dışındaki diğer unsurların yer aldığı ve bu unsurların kullanılma sıklığı göz önünde bulundurulduğunda, kitabın merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

“Kış Ülkesi Çocukları” adlı Türk çocuk romanında yer alan merak unsurlarına ilişkin doğrudan aktarım ifadelerine ait örnekler aşağıda verilmiştir.

Düş gücü: “Yaz Ülkesi, giz ülkesi... Yaşına göre çocuklara bile iş düşerdi orada. Alçak dallardan meyve, sebze bahçelerinden domates, biber, fasulye, salatalık toplamak, kurutulanları güneş altında çevirmek, kış evlerinde, sonsuz gibi yaşanan kış akşamlarında çay demleyip içmek için kokulu otlar toplamak gibi... *Ama şimdi hâlâ Kış Ülkesi'ndeydiler ve bir çini sobanın ardında oturmuş, o sıcak ülkeyi hayal ediyorlardı.*” (s. 15)

Heyecanlanma: “Daha Yaz Ülkesi'ne giderken, ilk konaklamada dönüş hüznünü yüreğinde duymaya başlamıştı Güneş. Gitmek ile dönmek, ilkbahar ile sonbahar, kış ile yaz, Kış Ülkesi ile Yaz Ülkesi kafasında durmadan yer değiştiriyor, o yatağında dönüp duruyordu. Bir yandan da içinden hep aynı şeyi yineliyordu. Bu kez geri dönmeyecekti. Bir yolunu bulup Yaz Ülkesi'nde kalacaktı. Bu, büyük bir karardı. *Heyecanı giderek artıyordu Güneş' in. Artık bir an önce sabah olsun, yola çıksınlar istiyordu. Sabırsızlanıyor, içi içine sığmıyordu.*” (s. 29)

Gizem, bilinmeyen, sır: “ (...) Yaz Ülkesi'nde dolu dolu yaşanacak üç ay. Güneş bol bol düşünebilir, dönüş yolculuğuna katılmamak için ince planlar yapabilirdi. Eğer orada kalmayı başarır, toprağı dinlendirme sürecinde, yani haziran ayı boyunca Yaz Ülkesi'nde olup bitenleri görebilecekti. *Uzun zamandır bunu çok merak ediyordu. Annesiyle babasının bile bilmediği bir şeyi öğrenecek, gözleriyle görecekti.*” (s. 30)

Soru sorma / sorulara yanıt arama: “Bir süre ırmağın şırıltısından ve dallardan birine saklanmış öten ağustos böceğinin sesinden başka ses duyulmadı. Sonra sordu Işık:

- ‘Ne yiyeceksin peki?’

- ‘Yiyecek biriktirmeye başladım.’

- ‘Nerede?’

- ‘Yaşlı çınarın bir sarnıç ağzına benzeyen kovuğunda...’” (s. 43)

Akil yürütme ve tahminde bulunma: “Artık arkadaşının da burada kalma düşüncesine iyice alışmıştı. Yaz Ülkesi'nde yalnız kalırsa üzülecekti. Bir yandan da Işık kaçmayı, saklanmayı başarabilirdi mi acaba, diye düşünüyordu. *Belki bir terslikle karşılaşmıştı. Eğer öyleyse, dönüş yolundaki arabalardan birinin içindeydi şimdi arkadaşı. Ve Güneş burada tek başına kalmış oluyordu.*” (s. 58-59)

Keşfetme ve serüven yaşama isteği: “Evet, işte henüz yarı karanlık karşı evde bir karaltı... İyice bakınca seçilebiliyor, Işık alınıcı cama dayamış, bu tarafa bakıyor. Güneş’ i görünce yerinde zıplamaya başladı bile. Birbirlerine el salladılar. Sevinç içindeydiler. Her şey tam da kararlaştırdıkları gibi yürüyordu işte. Başarmışlardı. *Başakların Olgunlaştığı Yer’ de, serüven dolu günler onları bekliyordu.*” (s. 59)

Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum: “O gece hanlarda en çok konuşulan konu, Başakların Olgunlaştığı Yer’ de kalan çocuklar oldu. *Böyle bir şey ilk kez duyuluyordu. Yaz zamanı bitmişti. Arkada kimse kalmamalıydı. Bu çok önemli kuralı herkes bilirdi. Ama iki çocuk hâlâ oradaydı işte. Çok tuhaf bir durumdu bu. Çok tuhaf...*” (s. 69)

Araştırma ve inceleme: “- ‘Kuyruklu yıldızların ne olduğunu biliyor musun Işık?’

- ‘Sanki gaz toz karışımı bir şey olduklarını anımsıyorum ama çok fazla da bir şey bilmiyorum onlar hakkında. Ya sen?’

- ‘Yarın eve gidip astronomi kitabımı alalım. Yarın akşam burada oturur bakarız.’

- ‘Tamam.’

Ertesi gün akşamüstü aynı yerde oturdular. *Kitabı almışlardı. Güneş, kuyruklu yıldızlarla ilgili bölümü buldu. Okumaya başladı:*

- ‘Kuyruklu yıldızlar aynı gezegenler, yıldızlar ve asteroidler gibi Güneş sistemini bir parçası olup, belli bir yörüngeye göre hareket ederler. (...)’” (s. 109)

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği: “- ‘Dönem ödevimi hangi konuda hazırlayacağıma bir türlü karar verememiştim. Bu gece buldum. Kuyruklu yıldızlar... Dönem ödevimin konusu kuyruklu yıldızlar olacak.’

- ‘Ben de takımyıldızları hazırlarım son sınıfa geçince. Fırsat buldukça takımyıldızlarla ilgili kitaplar, yazılar okurum artık.’

- ‘Ne güzel,’ dedi Güneş. ‘Erkenden konu buldun. Önünde araştırarak uzun bir zamanın olacak.’” (s. 111)

Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi: “ (...) - ‘Örneklersem... yaklaşık on iki bin yıl önce, kutup yıldızı Çalgı da dediğimiz Lir Takımyıldızı’ndaki Vega idi. Polaris’ten çok daha parlak bir yıldız olan Vega, yaklaşık on iki bin yıl sonra yeniden kutup yıldızı olacak.’

Hepsi dikkatle dinliyordu. Çok ilgilerini çekmişti Mira’nın babasının anlattıkları.” (s. 141-142)

Neden - sonuç ilişkisi kurma: “Bir şey daha var. Öyle olağanüstü bir programdı ki gözlemesinde tanık olduğumuz, bunu gerçekleştirenlerden biri olmayı istediğimi düşünür oldum. Hem de sık sık. Bunun için Büyük Ülke Üniversitesi’ne girip bilim insanı olmaya karar verdim. İnsanlık için iyi şeyler yapanlardan biri olmak istiyorum.” (s. 191-192)

4. 5. “Maya’nın Ağacı” Adlı Türk Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

4. 5. 1. Kitabın Özeti: Maya, ağaçları özellikle de evlerinin önündeki fıstık çamını çok sever. Bir gün ‘fıstıkçığım’ dediği ağacın belediye görevlileri tarafından kesilmek üzere olduğunu görür. Başta Maya ve dedesi olmak üzere mahalleli bu

duruma engel olmak ister. Bunun için dedesi ağacın altına oturur. Maya da bir pankart hazırlayıp herkese ağacın kesileceğini haber verir. Mahallelinin engellerine boyun eğmeyen belediye görevlileri ağacı kesmeye karardır. Ağacın daha birkaç dalını kesmişken kargalar ağızlarında taşıdıkları taşları belediye görevlilerinin üzerine atar. Bunun üzerine belediye görevlileri bir daha geleceklerini söyleyip oradan kaçarlar. Mahalleli ağacın kesilmemesi için daha kalıcı bir çözüm yolu düşünmeye başlar. Hep birlikte ağacı süsleyerek bu asırlık yeşil dostlarını ne kadar çok sevdiklerini göstermek isterler. Mahallelinin bu sevgisine daha fazla direnemeyen belediye görevlileri ağacı kesmekten vazgeçer.

4. 5. 2. Kitaptaki Merak Unsurları

“Maya’nın Ağacı” kitabındaki merak unsurları, merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdeler dağılımı Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. “Maya’nın Ağacı” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Soru sorma / sorulara yanıt arama	29	32.95
Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	6	6.82
Araştırma ve inceleme	-	-
Gizem, bilinmeyen, sır	3	3.41
Problemi çözmeye ortak olma	2	2.27
Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	5	5.68
Keşfetme ve serüven yaşama isteği	-	-
İpuçlarını takip etme	-	-
Düş gücü	3	3.41
Akıl yürütme ve tahminde bulunma	19	21.59
Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum	3	3.41
Heyecanlanma	2	2.27
Neden - sonuç ilişkisi kurma	16	18.18
Toplam	88	100.00

Tablo 8’de, “Maya’nın Ağacı ” adlı Türk çocuk romanında yer alan merak unsurlarının sıklığı ve yüzdeler dağılımı incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt

arama 29 (%32.95), yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği 6 (%6.82), gizem, bilinmeyen, sır 3 (%3.41), problemi çözmeye ortak olma 2 (%2.27), dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi 5 (%5.68), düş gücü 3 (%3.41), akıl yürütme ve tahminde bulunma 19 (%21.59), olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum 3 (%3.41), heyecanlanma 2 (%2.27) ve neden - sonuç ilişkisi kurma 16 (%18.18) kez yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda yer alan merak unsuru toplam sayısı 88'dir.

Bu çocuk romanında, en çok yer alan merak unsuru, soru sorma / sorulara yanıt aramadır. Bu merak unsurunu sırasıyla akıl yürütme ve tahminde bulunma, neden - sonuç ilişkisi kurma, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği, dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi, gizem, bilinmeyen, sır, düş gücü ile olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum izlemektedir. En az yer alan merak unsurları ise problemi çözmeye ortak olma ile heyecanlanmadır.

Gizem, bilinmeyen, sır, düş gücü ile olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum, problemi çözmeye ortak olma ile heyecanlanma merak unsurları eşit sayıda yer almıştır.

Bu çocuk romanında, merak unsurlarının üç tanesi (araştırma ve inceleme, keşfetme ve serüven yaşama isteği ile ipuçlarını takip etme) yer almamıştır. Bu merak unsurları dışındaki diğer unsurların yer aldığı ve bu unsurların kullanılma sıklığı göz önünde bulundurulduğunda, kitabın merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

“Maya'nın Ağacı” adlı Türk çocuk romanında yer alan merak unsurlarına ilişkin doğrudan aktarım ifadelerine ait örnekler aşağıda verilmiştir.

Soru sorma / sorulara yanıt arama: “(...) Yolda kırmızı beyaz koniler vardı, trafik kesilmişti. İki polis, sarı yelekli adamlar... Bir tantanadır gidiyordu. Asıl ilginç, kocaman bir vinç duruyordu ağacın yanında. Maya korktu. Dedesi şaşırdı. Maya'nın elini daha sıkı tutuyordu şimdi.

- ‘Dede, ne oluyor? Fıstıkçığım bir şey mi olmuş?’

- ‘Dur yavrum, bir gidelim hele, anlarız.’

Dedesine yetişeyim derken, Maya'nın ayakları birbirine dolandı. Yaklaştıkça iki adamın kavga ettiğini fark ettiler.

- ‘Dede, ne oluyor?’

Maya'nın sorusu cevapsız kaldı, dedesinin uzun bacakları her adımda daha da uzun mesafe kat ediyor, Maya dedesine yetişmek için koşturuyordu. Tanıdık yüzler gördüler.” (s. 23-24)

Gizem, bilinmeyen, sır: “*Alber elini cebine attı, kocaman bir boşlukla karşılaştı. E daha beş dakika önce kâğıdı cebine koymamış mıydı? Hemen masasına koştu, masa da boştu. Çöp tenekesine baktı, o da boştu. Yere baktı, yer de boştu. Nasıl yani? Boşluk kâğıdı yutmuş olabilir miydi?*” (s. 53-54)

Problemi çözmeye ortak olma: “Maya, planını uygulamak için hazırlıklara başlamıştı bile. Bugün mahallenin pazarı kuruluyordu; yani ulaşabileceği en kalabalık yer, hemen birkaç sokak ötedeydi. *Kartona fıstık çamının resmini çizecek, üzerine BENİ KURTARIN yazacaktı. Sonra da önüne gelen herkesten yardım isteyip dedesine destek toplayacaktı. Ağacın altına ne kadar çok insan oturursa belediyecilerin ağacı kesmesi o kadar zorlaşırdı.*” (s. 55)

Akıllı yürütme ve tahminde bulunma: “-‘Karnın aç değil mi Maya’cığım? Bak, hastasın diye sana çorba yaptım. Hadi gel, yemeğini ye, sonra da dedenin yanına inelim.’

- ‘Anneanne, olmaz! *Ya biz yemek yerken keserlerse fıstıkçıgımı? Hiç aç değilim, lütfen, n’olursun, yalvarırım!*’

- ‘Tamam peki, öyle olsun, zaten aklım da dedende. Hiç olacak şey miydi bu şimdi, anlamadım gitti.’” (s. 56)

Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum: “Pencerenin arkasındaki Alber’in hülyalı gözleri baktığı yeri görmüyordu ama günün son ışıklarında olay yeri şöyleydi: Yolun ortasında asfaltın arasından gökyüzüne yükselmiş bir fıstık çamı. *Ağacın altında, üstünde, yanında, civarında yığınla küçük taş. Ağacın dibinde, kesilip atılmış üç büyük dal; çevresinde kırmızı bir güvenlik şeridi. Güvenlik şeridinin az gerisinde nöbetçi bir polis otosu. Ağacın tepesinde çilgincasına volta atan kargalar. Sıradan bir mahalle için bırakın yaşananları, sadece bu manzara bile fazlasıyla sıra dışıydı.*” (s. 123)

Heyecanlanma: “Maya, anneanesiyle dedesinin evine döndüğünde önce bir güzel karnını doyurdu. *Masada oturamayacak kadar heyecanlıydı. Evin içinde koşarak masaya gide gele yedi yemeğini. Bir tabağına, bir dedesinin dizlerine koşuyor; dedesine özetle, ‘Başardık!’ anlamına gelen bir şeyler söylüyordu.*” (s. 124)

Düş gücü: “Ağaç için yapacak bir şey bulamamak moralini çok bozuyordu. Aklına tek bir fikir bile gelmedi. *Yılbaşı ağaçlarını hayal etti ama öyle süsler yapmak çok basit olacaktı. Daha etkili bir şey bulmaya çalışıyordu. Ne yazık ki dedesiyle anneanesinden de bir öneri gelmedi.*” (s. 125)

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği: “Muhtar da gittiğine göre Maya artık pankartını açıp asabilirdi. Annesiyle ruloyu açarlarken Özgür de koşup yardım etti, beraber ağacın altına gidip uygun bir yer aradılar. Özgür örümceklerini biraz kenara çekti, pankartı ağacın hemen önüne yerleştirdiler. Herkes onları izliyordu. *Pankartın üstünde, tepesindeki kuşlarla fıstık çamının resmi ve mısralarının baş harfleri kocaman yazılmış bir şiir vardı.*

Ben bir fıstık çamıyım

Eşsizdir her biri ağaçların

Nasıl tanırız seni dersiniz

İğne gibi incedir yapraklarım.

Kendimi bildim bileli bu sokaktayım

En yaşlısı benim buraların

Sorsak size neler anlatır kargalar

Maceralarımıza şahittir bütün hayvanlar

Eskiden beri daracıktır toprağım

Yerin çok altına uzanır köklerim

İnsanlara tek söyleyeceğim

Ne olur ellemeyin, hep yanınızda kalayım.” (s. 145-146)

Neden - sonuç ilişkisi kurma: “ Elma yanaklı belediyeçi, ‘Niye süslediniz ağacı, kesileceğini bilmiyor muydunuz?’ diye sordu tekrar.

- ‘Kesilecek diye süsledik zaten,’ dedi Maya. ‘Siz kesmeyin diye.’” (s. 150)

Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi: “ -‘Biz bir şubeyi arayalım bakalım,’ dedi kaytan bıyıklı. Öfkesi yüzünden taşan elma yanaklı da birkaç ters bakış atıp arkadaşının peşinden arabaya bindi.

Çok sürmedi görevlilerin telefon konuşması. Arabadan inip önce polislerin yanına gittiler, sonra polislerle beraber kalabalığa yaklaştılar.

Herkes pürdikkat bir merak, belediyecilerin ağzından çıkacak lafı bekliyordu.” (s. 151)

4. 6. “Radyo Pencere” Adlı Türk Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

4. 6. 1. Kitabın Özeti: Ekim, babası ile birlikte yaşamaktadır. Okulların da tatil olmasıyla arıcılıkla uğraşan babasına yardım eder. Ancak kendisini çok yalnız hissetmektedir. Bir gün arılardan birinin kendisiyle konuştuğunu fark eder. Ekim, bu duruma çok şaşırmıştır ve arıyla arkadaş olur. Ekim’in günleri arı arkadaşı ile geçerken babasının gömleğinin cebinde nereye ait olduğunu bilmediği bir anahtar bulur. Anahtarın nereye ait olduğunu merak eder. Daha sonra babasının bir eve girdiğini görür. Anahtarın bu eve ait olduğunu düşünerek eve gizlice girmeye karar verir. Bu evde Asya ve Asya’nın büyükbabası ile tanışır. Asya ve büyükbabası evlerinin penceresinden hayalî canlı radyo programı yapmaktadırlar ve Ekim’i de davet ederler. Asya ve büyükbabasıyla daha fazla vakit geçiren Ekim, yalnızlığını unutmıştır. Arı arkadaşının kendisiyle artık konuşmadığını fark eder.

4. 6. 2. Kitaptaki Merak Unsurları

“Radyo Pencere” kitabındaki merak unsurları, merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdeler dağılımı Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. “Radyo Pencere” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Soru sorma / sorulara yanıt arama	50	40.98
Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	2	1.64
Araştırma ve inceleme	-	-
Gizem, bilinmeyen, sır	3	2.46
Problemi çözmeye ortak olma	-	-
Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	6	4.92
Keşfetme ve serüven yaşama isteği	2	1.64
İpuçlarını takip etme	1	0.82
Düş gücü	1	0.82
Akıl yürütme ve tahminde bulunma	35	28.69
Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum	3	2.46
Heyecanlanma	5	4.10
Neden - sonuç ilişkisi kurma	14	11.48
Toplam	122	100.00

Tablo 9’da, “Radyo Pencere” adlı Türk çocuk romanında yer alan merak unsurlarının sıklığı ve yüzdeler dağılımı incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama 50 (%40.98), yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği 2 (%1.64), gizem, bilinmeyen, sır 3 (%2.46), dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi 6 (%4.92), keşfetme ve serüven yaşama isteği 2 (%1.64), ipuçlarını takip etme 1 (%0.82), düş gücü 1 (%0.82), akıl yürütme ve tahminde bulunma 35 (%28.69), olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum 3 (%2.46), heyecanlanma 5 (%4.10) ve neden - sonuç ilişkisi kurma 14 (%11.48) kez yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda yer alan merak unsuru toplam sayısı 122’dir.

Bu çocuk romanında, en çok yer alan merak unsuru, soru sorma / sorulara yanıt aramadır. Bu merak unsurunu sırasıyla akıl yürütme ve tahminde bulunma, neden - sonuç ilişkisi kurma, dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi,

heyecanlanma, gizem, bilinmeyen, sır, olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile keşfetme ve serüven yaşama isteği izlemektedir. En az yer alan merak unsurları ise ipuçlarını takip etme ile düş gücüdür.

Gizem, bilinmeyen, sır ile olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile keşfetme ve serüven yaşama isteği, ipuçlarını takip etme ile düş gücü merak unsurları eşit sayıda yer almıştır.

Bu çocuk romanında, merak unsurlarının iki tanesi (araştırma ve inceleme ile problemi çözmeye ortak olma) yer almamıştır. Bu merak unsurları dışındaki diğer unsurların yer aldığı ve bu unsurların kullanılma sıklığı göz önünde bulundurulduğunda, kitabın merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

“Radyo Pencere” adlı Türk çocuk romanında yer alan merak unsurlarına ilişkin doğrudan aktarım ifadelerine ait örnekler aşağıda verilmiştir.

Neden - sonuç ilişkisi kurma: “Psikolog, çocuk babasında kalırsa eğitimi daha iyi olur, annesiyle yeni bir ortama alışması zaman alabilir demiş; hâkim de ona hak verince babamla kalmıştım. Annem beni ister mutlaka, neden istemesin ki.” (s. 16)

Düş gücü: “Kek mi? Ağzım sulandı birden. Mutfığa gittim. *Mutfakta masanın üstünde, fırından yeni çıkmış cevizli kek bulma hayaliyle.* Yoktu tabii. Öyle şeyler kitaplarda falan oluyor.” (s. 17)

Gizem, bilinmeyen, sır: “Oğlum? Bu iyi işte. Gömleği kaptım, babamın odasına yöneldim. Şuuuut ve goooool! Gömlek babamın yatağının üstüne zahmetsizce konmuştu ki... *şingır! O da ne? Ucunda anahtar takılı bir anahtarlık. Üstünde şaşkın bakışlı bir adam resmi olan metal bir şey. Eğilip aldım. Bizim evin ya da arievinin anahtarı değil. Nerenin bu öyleyse? Kimin evine ait?*” (s. 20)

Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum: “*ZIIZZZ! Zzevkli duş! Teşekkür! ZIIZZZ!*

Aa, arı benimle konuşuyordu! Şaş şaş şaşım. ‘Se-se-sen kimsin?’ diye vızıldadım ben de.

ZIIZZZ! Ben, Kraliçe arı! Sen, ARI de bana! ZIIZZZ!

- ‘Ne-ne-den buradasın peki?’ diye sordum.

ZIIZZZ! Güçsüzüm! Kovandan attılar! ZIIZZZ! Arkadaşım ol! Adın ne? ZIIZZZ!

‘Arkadaşım ol’ sözüne sevinerek, sağ elimi uzattım ve ‘Ekim, a- adım Ekim,’ diye kekeledim. Hem de sağ elimi. Sanki tokalaşacağım onunla. ARI, elimi gördü ve zıkladı: ZIIZZZ! Eline buzzz koy! ZIIZZZ!’ (s. 25-26)

İpuçlarını takip etme: “‘Baba, sen neredeydin bugün? Beni neden o kadar acele indirdin kamyonetten? O kadın kimdi? O ev, o kadının mı? Senin cebinden bir anahtarlık düştü geçen akşam, o anahtarlık o evin mi baba? Bugünlerde İzmir’ e bu yüzden mi sık sık gidiyorsun?’

Ben de bunların hiçbirini sormadım. Zaten sorsam söylemeyecek. İyisi mi kendim çözerim. ‘Ağlayıp sızlanmanın kime ne faydası var?’ dedim içimden. İnsanın kendi içine konuşması iyi oluyor bazen.

İçim, konuşmaların tümünü toparlayıp bir durum değerlendirmesi yaptı ve bazı kararlar aldı. Şundan artık kesinlikle emindi: O kadın babamın yeni kız arkadaşı ve babama evinin anahtarını vermiş. O şaşkın bakışlı adamın olduğu metal anahtarlığı...” (s. 36)

Keşfetme ve serüven yaşama isteği: “‘Şimdi yapılması gereken, yapbozun parçalarını birleştirmek, gerçeği ortaya çıkarmak. Madem kimse bu durumu açık seçik anlatmıyor, o zaman Ekim kendisi harekete geçmeli. *Yapılacak ilk iş, anahtarlığı gizlice aşırıp aynısını anahtarcıya yaptırmak, ikincisi de... o eve girmek! Niye her şey gizem olarak kalsın ki? İçimdeki karara ba-yıl-dım. İçim içime sığmadı, bağırırım: ‘Yaşa-sın, macera başlıyoooooor!’*” (s. 36-37)

Heyecanlanma: “‘Holdeki ilk odaya daldım. Evin kızının odası galiba. Heyecanlandım birden. Eve girdiğimden beri titreyip duran elim ayağım daha hızlı titremeye başladı. ARI’yı aklıma getirmemeye çalışarak, minik odayı dolaşmaya koyuldum.” (s. 39)

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği: “‘Mikrofonun sesi sönerken salona başka sesler dolmaya başladı. Pofff! Canlı yayın yapmak ne kadar zorrr!

- ‘Bak, aklıma bir fikir geldi Asya, istersen yayının başına ve sonuna müzik koyalım. Müziği ben ayarlarım, hı?’

- ‘Vaovv! Süper olur abi yaa! Ortalık yıkılır valla. Ne tür müzik?’

- ‘Daha çok pop. Telefon numaranı versene, seçenekleri gönderirim sana.’” (s. 68)

Akıl yürütme ve tahminde bulunma: “- ‘Dün gece Ekim’le silah hakkında bir durum değerlendirmesi yaptık. Şimdi, sana onu açıklıyoruz Büyükba,’ dedi Asya, ciddi ötesi bir sesle ve aynı ciddiyette yüz ifadesiyle.

- ‘Bir: Çantanın sahibi olan bu kadın, yaşlı ve zengin bir kadına bakıcılık yapıyor. Kadını parası için öldürüp kaçmış. Çantadaki silahla.

İki: Kadın kocasını öldürmüş. Çantadaki silahla.

Üç: Kadın gelinini öldürmüş. Çantadaki silahla.’

- ‘Bütün gece uyumadık ve bu üç seçeneğe karar verdik. Nasıl, hı?’” (s. 91)

Soru sorma / sorulara yanıt arama: “‘Tuvalete değil ama evin giriş holüne götürüldüm, çekiştirilerek. Bahçeden iyice uzaklaşınca, ‘Ayy bilsen neler olduuu... çantaaa,’ dedi Asya, nefes nefese.

- ‘Ne olmuş çantaya?’

- ‘Sahibi bulundu!’

- ‘Nee, bulundu mu!’

- ‘Evet, o kadın işte.’

- ‘Buraya mı geldi?’

- ‘Ne şapşıksin Ekim, masadaki kadın kim sanıyorsun!’” (s. 109)

Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi: “Masadaki yaşlı kadın Muko’yla röportaj yapıyor: ‘Tavuğa hangi baharatı koydum, fırınlamışsın sanırım, pilavı kavurarak mı yaptın?’ *Asya Hanım pürdikkat dinliyor, sanki gelecek davette yemekleri o pişirecek!*” (s. 111)

4. 7. “Havuç Ağacı” Adlı Türk Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

4. 7. 1. Kitabın Özeti: Mina, babasının işleri nedeniyle ailesiyle birlikte köydeki eski çiftlik evlerine taşınmak zorunda kalır. Anne - babası, ablası Efza ve ağabeyi Toygar İstanbul’dan ayrıldıkları için çok mutsuzken Mina çok mutludur. Herkes ona havuçların yerde yetiştiğini söylese de havuç ağacı resmi çizmeyi çok sever. Köyde ikiz kardeşler Duru ve Durul ile tanışır ve arkadaş olur. İkizlerin birbirleriyle küs olup anlaşmak için işaret diliyle konuşmalarının ve evdeki kilitli odadan gelen tıkırtıların nedenini Duru’dan öğrenir. Ablası Efza ünlü bir oyuncu olmak ister. Bunu köyde başaramayacağını düşünür ve büyük şehirde yaşamak ister. Bir gün ünlü yönetmen Albatros Kayıkçı’nın yaşadıkları köyde film çekeceğini ve filmde köyden bir çocuğu başrolde oynatacağını öğrenince sevinir. Mina ablasıyla birlikte film seçmelerine gider. Yönetmen, filmde oynatacağı çocuğun tam da Mina gibi bir çocuk olduğunu söyler ve onu seçer. Mina, ilk başta filmde oynamak istemez ama ablası ısrar edince oynamayı kabul eder. Efza bir gün babasının çocukluk fotoğrafını bulur ve babasının yanında bir çocuk daha vardır. Mina ve Efza, bu çocuğun babalarının yıllar önce ayrılmak zorunda kaldığı Soner amcaları yani Albatros Kayıkçı olduğunu anlarlar ve onları barıştırmaları.

4. 7. 2. Kitaptaki Merak Unsurları

“Havuç Ağacı” kitabındaki merak unsurları, merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdeleri Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. “Havuç Ağacı” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Soru sorma / sorulara yanıt arama	71	35.50
Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	8	4.00
Araştırma ve inceleme	-	-

(Devam ediyor)

Tablo 10. (Devam)

“Havuç Ağacı” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Gizem, bilinmeyen, sır	10	5.00
Problemi çözmeye ortak olma	2	1.00
Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	3	1.50
Keşfetme ve serüven yaşama isteği	1	0.50
İpuçlarını takip etme	2	1.00
Düş gücü	8	4.00
Akıl yürütme ve tahminde bulunma	41	20.50
Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum	4	2.00
Heyecanlanma	9	4.50
Neden - sonuç ilişkisi kurma	41	20.50
Toplam	200	100.00

Tablo 10’da, “Havuç Ağacı” adlı Türk çocuk romanında yer alan merak unsurlarının sıklığı ve yüzdelik dağılımı incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama 71 (%35.50), yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği 8 (%4.00), gizem, bilinmeyen, sır 10 (%5.00), problemi çözmeye ortak olma 2 (%1.00), dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi 3 (%1.50), keşfetme ve serüven yaşama isteği 1 (%0.50), ipuçlarını takip etme 2 (%1.00), düş gücü 8 (%4.00), akıl yürütme ve tahminde bulunma 41 (%20.50), olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum 4 (%2.00), heyecanlanma 9 (%4.50) ve neden - sonuç ilişkisi kurma 41 (%20.50) kez yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda yer alan merak unsuru toplam sayısı 200’dür.

Bu çocuk romanında, en çok yer alan merak unsuru, soru sorma / sorulara yanıt aramadır. Bu merak unsurunu sırasıyla akıl yürütme ve tahminde bulunma, neden - sonuç ilişkisi kurma, gizem, bilinmeyen, sır, heyecanlanma, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği, düş gücü, olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum, dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi, problemi çözmeye ortak ile ipuçlarını takip etme izlemektedir. En az yer alan merak unsuru ise keşfetme ve serüven yaşama isteğidir.

Akıl yürütme ve tahminde bulunma ile neden - sonuç ilişkisi kurma, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile düş gücü, problemi çözmeye ortak olma ile ipuçlarını takip etme merak unsurları eşit sayıda yer almıştır.

Bu çocuk romanında, merak unsurlarının bir tanesi (araştırma ve inceleme) yer almamıştır. Bu merak unsuru dışındaki diğer unsurların yer aldığı ve bu unsurların kullanılma sıklığı göz önünde bulundurulduğunda, kitabın merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

“Havuç Ağacı” adlı Türk çocuk romanında yer alan merak unsurlarına ilişkin doğrudan aktarım ifadelerine ait örnekler aşağıda verilmiştir.

Soru sorma / sorulara yanıt arama: “ - ‘Baba, işini niye bıraktın?’ diye sordum aniden. Bu işe iki yıl önce girmişti ve mutlu olduğunu sanıyordum.

Bunu sormamı beklemediği için az daha tahta sandalyeden düşecekti. Sorumu geçiştireceğini sanmışım ama ‘Patronumla anlaşamadık,’ dedi. ‘İyi para kazandığım için sinirlendiğim bir sürü şeye aldırılamamaya çalıştım. Ama... dayanamadım.’

- ‘Sonra başka bir iş bulamadın mı?’

- ‘Bulamadım.’

- ‘Biraz daha arasaydın belki bulurdun, değil mi?’

- ‘Belki... Ama birkaç aylık işsizlik bile borçlarımızın epey birikmesine sebep oldu. Ve...’” (s. 24)

Gizem, bilinmeyen, sır: “Evimizdeki kilitli odada ne olduğunu merak ediyorum. Kilitli odanın penceresi, ikinci kattaki balkona açılıyor. Yani balkona çıktığınızda, pencereden kilitli odaya bakabiliyorsunuz. Ama perdeleri sınıksız kapalı olduğu için bir şey görmeniz mümkün değil.” (s. 25)

Heyecanlanma: “Odada gördüklerim beni hem heyecanlandırdı hem de korkuttu. Pembe bir çocuk yatağı, oyuncak bebek evi, kendi ayakları olan, yani istediğiniz yere koyup sallanabileceğiniz bir salıncak, pembe gardırop, küçük bir pembe masa, pembe sandalye, bir sürü oyuncak ve bavullar... Hepsi odaya dağınıkça saçılmıştı. Bunlar, bir kız çocuğunun eşyalarıydı.” (s. 30)

Düş gücü: “Toygar traktörden atlayıp Murat amcayla vedalaştı. Yanına koştum, beni kucağına alıp birkaç kez döndürdü ve ben de gözlerimi kapatarak, uçtuğumu hayal ettim.” (s. 34)

Akıl yürütme ve tahminde bulunma: “Babamın horultularının yükseldiği odaya kafamı uzatınca annemin de uyuduğunu gördüm. Geriye sadece uyuyamamış Toygar seçeneği kalıyordu. Evet, tıkrıtlar alt kattan değil, kilitli odadan geliyordu ama kulakları insana oyun oynayabilirdi. Hem belki Toygar yukarı çıkmış ve sonra tekrar odasına dönmüştü.” (s. 58)

Keşfetme ve serüven yaşama isteği: “Odanın kapısına kadar geldim ve kulağımı dayadım. İçeride kesinlikle biri ya da bir şey vardı. Dakikalarca donakalmış halde

bekledikten sonra tüm cesaretimi toplayarak kapının kolunu aşağı indirdim. Açılmadı. Hâlâ kilitliydi.” (s. 60)

Neden - sonuç ilişkisi kurma: “*O an, ruhumun üzerine bir fil oturmuş gibi hissettim. Ben bile böyle hissediyorsam, Efza’nın duygularını tahmin edebilmem imkânsızdı. Benim ruhumdaki filin asıl sebebi, hayalleri suya düşen Efza’nın, hayatı hepimiz için çekilmez kılacağını bilmektendi. Surat asacak, homurdanacak, kendini odamıza kapatacak, sorularımıza cevap vermeyecekti. Onu görmezden gelip hiçbir şey yokmuş gibi hayatımıza devam edemezdik. Biz bir aileydik ve birimizin mutsuzluğu, hepimizi etkilerdi.” (s. 68)*

Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum: “*(...) - ‘Saat gece yarısını geçmişti. Tuvalete kalkmıştım. Sizin şimdi oturduğunuz evin kilitli odasında ışık yandığını gördüm. Önce annemin ya da babamın bir şey koymak veya bir şey almak için oraya gittiğini düşündüm. Sonra bir kız çocuğunun gölgesi, pencerenin önünden geçti.’” (s. 74)*

Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi: “*- ‘Amcama iyi bak,’ dedi Efza.*

Küçük bir oğlan çocuğuna ‘amca’ dememiz garipti. Ama bu oğlan çocuğu, bugün kırk iki yaşındaydı. Efza’yı dinleyerek fotoğrafa dikkatli baktım. (...)’” (s. 92)

İpuçlarını takip etme: “*- ‘Albatros Kayıkçı, Soner Yıldıztepe olabilir. Ama olmayabilir de...’*

- ‘Bunu nasıl kanıtlayacağız? Büyükler konuşmak istemedikleri konuları hemen kapatıyor.’

Albatros Kayıkçı’nın, annemle hararetli bir şekilde tartışmasını düşündüm. Annemle babam ne seçmeler ne de çekimler için köye gelmişti. Albatros Kayıkçı, Efza’nın mektuplarına cevap veremeyeceğini, onunla dost olamayacağını söylemişti. Muhtemelen Yıldıztepe soyadını gördüğünde, onun yeğeni olduğunu anlamıştı. Ve film için aradığı kız ben olduğum için yıllar sonraki buluşmalarında borç para vermeyip terslediği ağabeyiyle tekrar karşılaşmayı göze almıştı. Tüm ipuçları, Efza’nın haklı olduğunu gösteriyordu.” (s. 93)

Problemi çözmeye ortak olma: “*Albatros Kayıkçı sözleşmeyi evimize getirdiğinde annemle bol bol tartışmış, babamla neredeyse tek kelime bile etmemişti. Yani artık hayatında ağabeyine yer yok gibiydi. Annemlerin bizden sakladığı bu sırrı ortaya çıkarmamız, ne işimize yarayacaktı?*

- ‘Bu, babalarının Hansel’le Gretel’i ormana terk etmesi kadar sinir bozucu bir hikâye,’ dedim.

- ‘Bu, Hansel’le Gretel’i yemek isteyen cadının, babamızın babaannesi olması kadar sinir bozucu bir hikâye,’ dedi Efza da. ‘Ve Albatros Kayıkçı kötü biri.’

- ‘Hayır, kötü biri değil. Sadece çocukken akıllı karışmış biri. Ona ağabeyiyle dost olduğu günleri tekrar hatırlatabiliriz.’

- ‘Sanırım haklısın,’ dedi Efza. ‘Geçmiş için yapabileceğimiz hiçbir şey yok. Ama bugünü ve geleceği düzeltebiliriz.’” (s. 99)

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği: “*Toygar bir hafta boyunca odasından hiç çıkmadı. Çünkü bu bir hafta, Dolunay’ın önlem olarak yoğun bakımda geçireceği günlerdi. Toygar da, ziyaretçi kabul edilmediği için babam ve amcamla eve dönmeyi kabul etmişti.*

Her gün bir tane ağlayan balık resmi çiziyor ve ağabeyimin konuşmadan, öylece yattığı yatağın yanındaki duvara asıyordum. İlk balığın gözlerinde, yedi tane yaş vardı ki, bu çok fazlaydı. İkinci günkü resme altı gözyaşı çizdim. Üçüncüye beş... Her gün Dolunay'ın daha da iyileştiğini anlatmak istiyordum.” (s. 113)

4. 8. “En Büyük Hazine” Adlı Türk Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

4. 8. 1. Kitabın Özeti: Pan Sanat Kampı'na her yıl olduğu gibi bu yılda katılan Yıldızay, kampa gelecek yeni arkadaşlarını sabırsızlıkla beklemektedir. Yıldızay, dedesiyle birlikte kampın yer aldığı köyde yaşar. Bu nedenle kampa her yıl katılır. Yıldızay'ın dedesi aile hatıralarının olduğu sandığı aramak için sık sık kazılar yapmaktadır. Kampa gelen çocuklar köyde gezintiye çıktıkları sırada bazı adamların köyde define aradığını öğrenirler. Tavırları nedeniyle Yıldızay'dan ve dedesinden de şüphelenirler. Onların da define hırsız olduklarını düşünürler. Ancak Yıldızay ve dedesini tanıdıklarında şüphelerinin yersiz olduğunu anlarlar ve dedesinin aile hatıralarının olduğu sandığı aradığını öğrenirler. Bir gün Yıldızay'ın dedesi kazı yapmak için dağa gider ve uzun zaman gelmez. Yıldızay, dedesini çok merak eder ve bunu kamp arkadaşlarına söyler. Hep birlikte dağa Yıldızay'ın dedesini aramaya giderler. Dağda gerçek define hırsızlarını görürler. Define hırsızlarının, kamp müdiresi Selvi Hanım ile iş birliği yaptıklarını, Selvi Hanım'ın da aslında define kaçakçısı olduğunu öğrenirler. Define hırsızlarının ve Selvi Hanım'ın yakalanmasını sağlarlar. Yıldızay'ın dedesi, 'en büyük hazinem' dediği ailesinin hatıralarının yer aldığı sandık ile bulunur.

4. 8. 2. Kitaptaki Merak Unsurları

“En Büyük Hazine” kitabındaki merak unsurları, merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdeler dağılımı Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. “En Büyük Hazine” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Soru sorma / sorulara yanıt arama	107	59.12
Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	2	1.10
Araştırma ve inceleme	2	1.10
Gizem, bilinmeyen, sır	5	2.76
Problemi çözmeye ortak olma	2	1.10

(Devam ediyor)

Tablo 11. (Devam)

“En Büyük Hazinem” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	6	3.31
Keşfetme ve serüven yaşama isteği	2	1.10
İpuçlarını takip etme	1	0.55
Düş gücü	1	0.55
Akıl yürütme ve tahminde bulunma	19	10.50
Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum	2	1.10
Heyecanlanma	8	4.42
Neden - sonuç ilişkisi kurma	24	13.26
Toplam	181	100.00

Tablo 11’de, “En Büyük Hazinem” adlı Türk çocuk romanında yer alan merak unsurlarının sıklığı ve yüzdelik dağılımı incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama 107 (%59.12), yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği 2 (%1.10), araştırma ve inceleme 2 (%1.10), gizem, bilinmeyen, sır 5 (%2.76), problemi çözmeye ortak olma 2 (%1.10), dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi 6 (%3.31), keşfetme ve serüven yaşama isteği 2 (%1.10), ipuçlarını takip etme 1 (%0.55), düş gücü 1 (%0.55) akıl yürütme ve tahminde bulunma 19 (%10.50), olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum 2 (%1.10), heyecanlanma 8 (%4.42) ve neden - sonuç ilişkisi kurma 24 (%13.26) kez yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda yer alan merak unsuru toplam sayısı 181’dir.

Bu çocuk romanında, en çok yer alan merak unsuru, soru sorma / sorulara yanıt aramadır. Bu merak unsurunu sırasıyla neden - sonuç ilişkisi kurma, akıl yürütme ve tahminde bulunma, heyecanlanma, dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi, gizem, bilinmeyen, sır, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği, araştırma ve inceleme, problemi çözmeye ortak olma, keşfetme ve serüven yaşama isteği ile olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum izlemektedir. En az yer alan merak unsurları ise ipuçlarını takip etme ile düş gücüdür.

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği, araştırma ve inceleme, problemi çözmeye ortak olma, keşfetme ve serüven yaşama isteği ile olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum, ipuçlarını takip etme ile düş gücü merak unsurları eşit sayıda yer almıştır.

Bu çocuk romanında, merak unsurlarının tamamının yer aldığı tespit edilmiştir. Merak unsurları ve bu unsurların kullanılma sıklığı göz önünde bulundurulduğunda, kitabın merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

“En Büyük Hazinem” adlı Türk çocuk romanında yer alan merak unsurlarına ilişkin doğrudan aktarım ifadelerine ait örnekler aşağıda verilmiştir.

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği: “Öğretmen yeniden çemberdeki yerini aldı. Çantasından çıkardığı defterlerin elden ele dolaştırılmasını istedi. Sonra da defterlerini alan çocukların yüzüne tek tek, dikkatlice baktı.

- ‘Sizi böyle, yüzlerinize bakarak tanıyamam elbette. Peki, kendimizi ne kadar tanıyoruz? Bir dakikada kendimizi tanıtabilir miyiz? *Deneyelim... Bir dakikalık sürede, anlamlı ve kurallı en çok tümceyi kurarak kendini tanıtana bir hediyem var.*” (s. 31)

Araştırma ve inceleme: “-‘Dinamit mi patlatıyorlar yani. Duyduğumuz sesler onlardan mı geliyordu?’

- ‘Tehlikeli değil mi bu iş? Daha önemlisi, yasa dışı değil mi?’

Deniz, yattığı yerde kıpırdandı. Uyumuyor, konuşmaları dinliyordu.

- ‘Tehlikelidir herhalde, sonuçta patlayıcı kullanıyorlar,’ diye devam etti Kartal. ‘Yasa dışı olduğu ise kesin! *Geçen yaz, kamptan döndükten sonra araştırma yaptım. Bölge, Birinci Derece Arkeolojik Sit Alanı ilan edilmiş.*” (s. 46)

Soru sorma / sorulara yanıt arama: “(...) - ‘Sırtındaki çuvalda ne vardı acaba?’

Deniz, ‘Patlayıcı olabilir mi?’ dedi göz kırparken.

Diğerleri şaşkın bakışlarla konuşmaları dinliyor, aralarında fısıldaşıyordu.

Öğretmen, ellerini çırparak susturdu herkesi. ‘Ne kadar hazin bir çağda yaşıyoruz, ‘Bir ön yargıyı ortadan kaldırmak atomu parçalamaktan daha güç’ der Einstein,’ dedi. Tek tek gözlerine baktı öğrencilerin.

Kısa bir an nefesler bile tutuldu, bazıları başını önüne eğdi. Deniz, Kaya ve Atlas aralarında konuşmaya devam ediyordu:

- ‘Kesin define avcısı...’

- ‘Kaçakçı mı yani?’

- ‘Jandarmaya haber vermek gerek...’” (s. 62-63)

Düş gücü: “Nihayet konuşabildiğinde, ‘Sunaz, seni böyle sırtüstü yatarken görünce...’ dedi. Dudaklarını kemiriyordu, yeniden gülmek için. *Mezarın yanında, boylu boyunca uzandığını hayal ettim de...*” (s. 78)

Heyecanlanma: “ - ‘Yarın akşam biz de bir gösteri sunalım arkadaşlara, ne dersiniz?’

- ‘Nasıl bir gösteri, biz ne yapabiliriz ki?’

- ‘Bence, çim voleybolu... Karşımıza da altı kişilik bir grup bulduk mu tamamdır bu iş.’

- ‘Dans yarışması da yapabiliriz.’

- ‘Sen kim, dans etmek kim?’

- ‘Satranç turnuvasına ne dersiniz?’

- ‘Sakin olun arkadaşlar,’ dedi Deniz. ‘Ben düşündüm zaten, siz hiç merak etmeyin. Çok eğleneceğiz, çok...’

Deniz planını anlatırken hepsi ağzının içine bakıyordu.

Şimdiden heyecanlanmışlardı, nasıl heyecanlanmasınlar hayatlarında ilk kez ruh çağıracaklardı! Malzemeleri nasıl ayarlanacaklarını, görev dağılımını yaptılar.” (s. 79)

Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi: “Sıra Kaya’nın sorusundaydı, sesi titreyerek, ‘Bize gösterebilir misin o kız?’ dedi. Tef ve kaşıkların sesi, şiddetini gittikçe artırdı. *Yıldızay dışında herkes ayaktaydı, soluklarını tutmuş, öyle izliyorlardı onları.” (s. 83)*

Neden - sonuç ilişkisi kurma: “- ‘Gösteri sonunda Yıldızay’ın, ağlayarak, kaçarcasına gittiğini gördüm. Nedenini anlamamıştım, şimdi parçalar birleşti,’ dedi Kartal.

- ‘Ben hâlâ anlamadım!’

- ‘*Yıldızay ile dalga geçmek için ayarlanmış bir gösteriydi. Üzgünüm Mavi ama biz de buna ortak olduk...” (s. 91)*

Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum: “Derin, açıklama yapmak zorunda hissetti kendini. Yaptıklarının saçmalık olmadığını söyledi. *Dün yaptıkları takibi ve gördüklerini bir bir anlattı; onun bir ölüyle konuştuğunu gördüklerini... Asıl saçmalığı yapanın Yıldızay olduğunu, hayvanlarla ve ölülerle konuşan, kim olduğu belirsiz bir kız olduğunu...” (s. 92)*

Gizem, bilinmeyen, sır: “İçerisi buz gibi soğumuştü. Çimen kalktı, ışığı açtı. Üzerine giymek için bir şeyler bakıyordu bavulundan. Derin ve Sunaz gözlerini kısıp aynı anda, ‘Kapa şu ışığı!’ diye bağırdı.

Çimen, henüz ayağa kalkmıştı ki ışık kendiliğinden söndü. Yatağına giderken cızırtılı sesler çıkararak yeniden yandı; yandı... söndü, yandı... söndü.

Daha fazla dayanamayan Derin yataktan fırladı. ‘Dalga mı geçiyorsun sen bizimle? Işığı kapatır mısın?’

Baktı, Çimen elektrik düğmesinin yanında değil yatağındaydı. Işığı kim açıp kapıyordu?” (s. 98)

Keşfetme ve serüven yaşama isteği: “Daha fazla dayanamadı, kampa geri döndü. Arkadaşları onu görünce sevinse de anlattıklarını dinleyince onlar da endişelendi.

Kartal, ‘İstersen aramaya çıkabiliriz,’ dedi.

Bu fikir Deniz'i heyecanlandırdı. *'Maceraya hiç hayır demem. Ne duruyoruz, hemen yola çıkalım.'*

Derin de heyecanlanmıştı. Leylek ve Baykuş'un ortalarda görünmediğini, kamptan uzaklaşmanın zor olmayacağını söyleyince itiraz sesleri yükseldi. Dağa tırmanmak kızlara göre değildi, ayak bağı olurlardı, üstelik tehlikeliydi." (s. 152-153)

Akil yürütme ve tahminde bulunma: "Atlas endişeliydi, Derin ile Deniz'e tehlikeli bir işe kalkıştıklarını söyledi. Fısıfısı konuşuyorlardı:

- *'İyi de arkadaşlar İbrahim Dede'yi ne kadar tanıyoruz; ya şüphelerimiz doğruysa ya gerçekten kaçakçıysa!'*

- *'Onun ne yaptığıyla değil, şu an da ne durumda olduğuyla ilgileniyoruz. Yardıma ihtiyacı olabilir.'*

- *'Bu bizim boyumuzu aşar Deniz. Koskoca adama nasıl yardım edebiliriz ki yaralanmış ve hatta ölmüş bile olabilir! Jandarmadan yardım isteyelim.'*" (s. 154)

İpuçlarını takip etme: "-Dedeee! Dede, neredesin?"

Salvador, tam arkalarında kalan bir kayanın önüne gitti. Bir sağa, bir sola hızlı hızlı kuyruğunu sallıyordu. Patileriyle toprağı eşeliyor, bir havlıyor bir uluyordu.

Deniz, 'Bu kayanın arkasında bir mağara olabilir mi?' dedi.

Hepsi oraya toplandı. *Yıldızay, Salvador'un bir iz üzerinde olduğunu düşünüyordu, dedesinin izine ulaşmıştı.*" (s. 156)

Problemi çözmeye ortak olma: "Mavi ve Derin yerden taş toplamaya başladı. *'Senin sesini duymuyor olabilir, bir de böyle deneyelim,' dedi Mavi. Arkadaşlarının eline de birer taş tutuşturdu.*

Kayaya vurup gürültü çıkardılar, bağırdılar...

- *'Bu kadar yeterli, kendi gürültümüzden başka bir şey duymuyoruz, biraz sessiz olup dinleyelim,' dedi Deniz.*

Kulaklarını dayayıp dinlediler...

'Tak! Tak! Tak!' Kayanın arkasından gelen, belli belirsiz duydukları ses ile yüzleri ışıldadı.

- *'Salvador'a güvenebileceğimi biliyordum. Bu dedem! İçerde hapis kalmış! Dedeee! Merak etme seni kurtaracağız!'*" (s. 157)

4. 9. Türk Çocuk Romanlarının Merak unsuru Açısından Karşılaştırılması

Türk çocuk romanlarının merak unsuru açısından karşılaştırılması Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Türk Çocuk Romanlarının Merak unsuru Açısından Karşılaştırılması

Türk Çocuk Romanları	Merak unsuru Toplam Sayıları
Kış Ülkesi Çocukları	206
Havuç Ağacı	200

(Devam ediyor)

Tablo 12. (Devam)

Türk Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından Karşılaştırılması

Türk Çocuk Romanları	Merak Unsuru Toplam Sayıları
En Büyük Hazine	181
Taşkafa	154
Radyo Pencere	122
Almarpa'nın Gizemi	120
Maya'nın Ağacı	88
Kozmik Yumurta	69
TOPLAM	1140

Tablo 12 incelendiğinde, Türk çocuk romanlarında bulunan toplam merak unsuru sayısının 1140 olduğu görülmektedir.

Merak unsurunun en çok yer aldığı Türk çocuk romanı, Kış Ülkesi Çocukları'dır. Bu çocuk romanını sırasıyla Havuç Ağacı, En Büyük Hazine, Taşkafa, Radyo Pencere, Almarpa'nın Gizemi ile Maya'nın Ağacı izlemektedir. Merak unsurunun en az yer aldığı Türk çocuk romanı ise Kozmik Yumurta'dır.

Merak unsuru çeşitliliği incelendiğinde, Almarpa'nın Gizemi (Tablo 4), Kozmik Yumurta (Tablo 5), Taşkafa (Tablo 6) ile En Büyük Hazine (Tablo 11) romanlarında merak unsurlarının tamamı yer almıştır. Dolayısıyla bu çocuk romanlarının merak unsuru çeşitliliği açısından yeterli düzeye sahip oldukları söylenebilir. Havuç Ağacı (Tablo 10) romanında merak unsurlarının bir tanesi yer almamıştır. Unsurlardan bir tanesinin bulunmamasına karşın bu çocuk romanının merak unsuru çeşitliliği açısından yeterli düzeye sahip olduğu söylenebilir. Kış Ülkesi Çocukları (Tablo 7) ile Radyo Pencere (Tablo 9) romanlarında merak unsurlarının iki tanesi yer almamıştır. Unsurlardan iki tanesinin bulunmamasına karşın bu çocuk romanlarının merak unsuru çeşitliliği açısından yeterli düzeye sahip oldukları söylenebilir. Maya'nın Ağacı (Tablo 8) romanında ise merak unsurlarının üç tanesi yer almamıştır. Ancak bu çocuk romanının da merak unsuru çeşitliliği açısından yeterli düzeye sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 12 ve Tablo 5 birlikte incelendiğinde, Kozmik Yumurta adlı çocuk romanının toplam sayı bakımından merak unsurunun en az bulunduğu roman

olmasına karşın merak unsuru çeşitliliğinin en çok yer aldığı romanlar arasında olduğu görülmektedir. Tablo 12 ve Tablo 8 birlikte incelendiğinde, Maya'nın Ağacı adlı çocuk romanı merak unsuru çeşitliliğinin en az yer aldığı roman olmasına karşın toplam sayı bakımından merak unsurunun en çok bulunduğu romanlar arasında olduğu görülmektedir. Tablo 12 ve Tablo 7 birlikte incelendiğinde, Kış Ülkesi Çocukları adlı çocuk romanında merak unsurlarından iki tanesinin bulunmamasına karşın merak unsurunun en çok yer aldığı roman olduğu görülmektedir.

Türk çocuk romanları incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama merak unsurunun kitaplarda en çok yer alan merak unsuru olduğu tespit edilmiştir.

Türk çocuk romanları, merak unsuru çeşitliliği ve toplam sayıları bakımından değerlendirildiğinde, kitapların merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip oldukları sonucuna ulaşılabilir.

4. 10. “Ormanın Kalbindeki Çocuk” Adlı Çeviri Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

4. 10. 1. Kitabın Özeti: Nuh, kalbinde gizlediği bir nedenden dolayı evden kaçır. Uzunca bir yol yürüdükten sonra yorulur ve bir ormanda dinlenir. Çevresine baktığında ormandaki ağaçlardan farklı bir ağacı ve bu ağacın arkasındaki oyuncak dükkânını fark eder. Merak edip oyuncakçı dükkâna girer. İçerideki tahta oyuncaklar ve özellikle kuklalar Nuh'un çok ilgisini çeker. Burada oyuncak ustası Yaşlı Adam ile tanışır. Nuh ve Yaşlı Adam uzun uzun sohbet ederler. Yaşlı Adam, Poppa'sını, Bayan Kalkan'ı, Prens'i, Bay Bubituzak'ı ve daha binlerce kuklayı gösterir ve yapıma nedenlerini anlatır. Bu sırada Nuh'un dikkatini Pinokyo kuklası çeker. Yaşlı Adam, o kuklanın kendisi olduğunu söyleyip hikâyesini anlatır. Bir gün Poppa dediği Gepetto'yu çok üzdüğünü ve onu kaybettikten sonra burada onun gibi kukla yapmaya başladığını söyler. Hikâyesini anlatma sırası Nuh'a geldiğinde ise Nuh, annesinin öleceğini ve onu o durumda görmek istemediği için evden kaçtığını anlatır. Nuh ve Yaşlı Adam, unutamayacakları bir gün geçirir ancak ayrılık vakti gelmiştir. Nuh, Yaşlı Adam'ın Pinokyo ve Gepetto ile ilgili söylediklerinden etkilenip eve dönmeye karar verir. Nuh'un hayali Yaşlı Adam gibi oyuncak ustası olmaktır.

4. 10. 2. Kitaptaki Merak Unsurları

“Ormanın Kalbindeki Çocuk” kitabındaki merak unsurları, merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdelik dağılımı Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13. “Ormanın Kalbindeki Çocuk” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Soru sorma / sorulara yanıt arama	80	64.00
Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	2	1.60
Araştırma ve inceleme	-	-
Gizem, bilinmeyen, sır	5	4.00
Problemi çözmeye ortak olma	-	-
Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	4	3.20
Keşfetme ve serüven yaşama isteği	2	1.60
İpuçlarını takip etme	-	-
Düş gücü	-	-
Akıl yürütme ve tahminde bulunma	8	6.40
Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum	7	5.60
Heyecanlanma	5	4.00
Neden - sonuç ilişkisi kurma	12	9.60
Toplam	125	100.00

Tablo 13’te, “Ormanın Kalbindeki Çocuk” adlı çeviri çocuk romanında yer alan merak unsurlarının sıklığı ve yüzdelik dağılımı incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama 80 (%64.00), yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği 2 (%1.60), gizem, bilinmeyen, sır 5 (%4.00), dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi 4 (%3.20), keşfetme ve serüven yaşama isteği 2 (%1.60), akıl yürütme ve tahminde bulunma 8 (%6.40), olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum 7 (%5.60), heyecanlanma 5 (%4.00) ve neden - sonuç ilişkisi kurma 12 (%9.60) kez yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda yer alan merak unsuru toplam sayısı 125’tir.

Bu çocuk romanında, en çok yer alan merak unsuru, soru sorma / sorulara yanıt aramadır. Bu merak unsurunu sırasıyla neden - sonuç ilişkisi kurma, akıl yürütme ve tahminde bulunma, olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz

varlık / durum, gizem, bilinmeyen, sır, heyecanlanma ile dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi izlemektedir. En az yer alan merak unsurları ise yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile keşfetme ve serüven yaşama isteğidir.

Gizem, bilinmeyen, sır ile heyecanlanma, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile keşfetme ve serüven yaşama isteği merak unsurları eşit sayıda yer almıştır.

Bu çocuk romanında, merak unsurlarının dört tanesi (araştırma ve inceleme, problemi çözmeye ortak olma, ipuçlarını takip etme ile düş gücü) yer almamıştır. Bu merak unsurları dışındaki diğer unsurların yer aldığı ve bu unsurların kullanılma sıklığı göz önünde bulundurulduğunda, kitabın merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

“Ormanın Kalbindeki Çocuk” adlı çeviri çocuk romanında yer alan merak unsurlarına ilişkin doğrudan aktarım ifadelerine ait örnekler aşağıda verilmiştir.

Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi: “(...) Dalların arasından birkaç harfi seçebiliyordu; ilk sözcükte P ve İ harfi vardı, ikincisinde birbirine yakın bir O ve Y ve üçüncü sözcüğün sonunda da bir I harfi. X- ışınları görüşünü kullanıp dalların arkasını görmeye çalışarak tekrar baktı ama sonra kitaplarından birindeki çocuk gibi X- ışınları görüşünün olmadığını hatırladı. *Gene de tabelayı okuyabilmeyi istiyor ve gözlerini ağaçtan alamıyordu. Niye olduğunu bile bilmiyordu ama dikkati tamamen ona kilitlemişti.*” (s. 21)

Akıl yürütme ve tahminde bulunma: “ - ‘Bu yine de pek olağanüstü bir hikâye değil,’ dedi Nuh. ‘Doğanın işi bu. Yani demek istediğim, okulda fen bilgisi dersinde bunları gördük, ağacın böyle büyümesinde olağanüstü hiçbir şey yok. *Toprak çok verimli olabilir. Ya da belki tohum çok çabuk büyüyen cinstendir. Ya da biri ona haftada bir kez sıvı gübre vermiştir. (...)*’” (s. 28)

Keşfetme ve serüven yaşama isteği: “Nuh’un niyeti aslında dükkânın içine girmek değildi. *Tüm istediği, pencereden bakıp raflardaki oyuncakları görmektir.* Bir şey alacak parası yoktu ama alamayacağı bir şeye bakmaktan zarar çıkmazdı. Aynı zamanda etrafta fazla müşteri olmadığından da emin olmak istemişti; belli mi olur, köylüler oralı olmadığını anlayıp polis çağırabilirlerdi.

Ne var ki, daha karar vermesine kalmadan bir şeyin onu dükkânın içine çektiğini hissetmiş ve tüm bunlar sanki tamamen kendi kontrolü dışında olmuştu. *Tabii ki bunu hiç beklemiyordu fakat şimdi burada olduğuna göre en iyisi etrafına bakıp dükkânın nasıl bir yer olduğunu görmektir.*” (s. 31)

Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum: “*Ama bu dükkân, hayatı boyunca gittiği diğer oyuncakçılara hiç benzemiyordu. Burayı böyle farklı kılanın ne olduğunu anlamak için etrafına bakındı, başta hiçbir şey göremedi. Fakat sonra gördü. Bu oyuncakçıyı diğerlerinden ayıran şey şuydu: Burada plastik hiçbir şey yoktu. Aslında gördüğü oyuncakların tümü tahtadan*

yapılmıştı. Raflar boyunca uzanan trenler, uzun uzun vagonları, köşeden köşeye uzanan rafları; hepsi tahtadandı.” (s. 32)

Gizem, bilinmeyen, sır: “ - ‘Ama bir dakika önce burada kimse yoktu,’ dedi Nuh, şaşkınlık içinde etrafına bakıyordu. *Dükkâna girdiği kapı hâlâ hiçbir yerde görünmüyordu, dolayısıyla bu adamın nereden çıktığı Nuh için tam bir muammaydı. ‘İçeri girdiğinizi duymadım.’*

- ‘Seni korkutmak istememiştin,’ dedi adam. Çok yaşlıydı. Nuh’un dedesinden bile yaşlıydı. Darmadağmık sarı saçları mısır püskülüyle karışmış yulaf lapası gibi duruyordu.” (s. 39-40)

Heyecanlanma: “- ‘Neyse, seni buraya getirenin ne olduğunu öğrenmek istiyorum.’

- ‘Şey, ilk başta ağaç,’ diye yanıtladı çocuk. ‘Kapımızın önündeki ağaç. Sokağın diğer tarafından durmuş ona bakıyor, onun hayatımda gördüğüm en etkileyici ağaç olduğunu düşünüyordum. Sebebini tam olarak bilemesem de. Sadece öyle bir duyguya kapıldım işte.’

- ‘Ondan hoşlandığına sevindim,’ dedi yaşlı adam. ‘O ağacı babam dikmiş. Buraya taşındığımız gün. Babam ağaçları çok severdi. Köyde diktiği başka pek çok ağaç var ama sanıyorum en güzeli bu. İnsanlar onunla ilgili olağanüstü hikâyeler anlatıyorlar.’

- ‘Evet, birini duydum,’ dedi Nuh heyecanla.” (s. 43)

Soru sorma / sorulara yanıt arama: “ - ‘Peki siz ne yapmak istiyordunuz?’ diye sordu Nuh.

- ‘Ah,’ dedi yaşlı adam hafifçe gülümseyip kendi kendine ıslıkla bir şarkı çalarak. ‘Sana bunu söylersem inanacağından pek emin değilim.’

- ‘Tabii ki inanırım,’ dedi Nuh hemen. ‘Annem bana söylenen her şeye inandığımı, başımın bu yüzden bu kadar çok derde girdiğini söylüyor.’

- ‘Bilmek istediğine emin misin?’ diye sordu yaşlı adam.

- ‘Lütfen söyleyin,’ dedi Nuh, iyice meraklanmıştı.” (s. 46-47)

Neden - sonuç ilişkisi kurma: “Nuh hızlı hızlı başını sallayıp yüzünde kocaman bir gülümsemeyle annesine baktı. *Ama bir yandan da annesinin havuz suyundaki klora alerjisi olup olmadığı merak ediyordu çünkü annesinin gözleri sanki havuzdayken ağlamış gibi kıpkırmızı görünüyordu.*” (s. 97)

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği: “Geri dönüp yaşlı adamı ziyaret edeceğine söz vermişti ama her nasılsa eve döndükten sonra o günün anısı zihninin içinde kaybolup gitmiş, neredeyse tamamen yok olmuştu. *Aslında geçen tüm o yıllar boyunca o günü bir daha hiç düşünmemişti, babasına ahşap oymacılığı öğrenmek istediğini söylediği ve bodrumda bir yer ayarlayıp orada babasından planlama, rendeleme, kesme, oyma, boyama ve tasarlama işinin, yani kendi oyuncaklarını yapabilmek için gerek tüm o şeylerin sırlarını öğrendiği zaman bile düşünmemişti bunu.* Bu işte çok başarı göstermiş, yaptığı oyuncakları bahar festivallerinde ve kasabada kurulan pazarlarda da satmıştı.” (s. 181)

4. 11. “Garajdaki Giz” Adlı Çeviri Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

4. 11. 1. Kitabın Özeti: Michael, ailesiyle şehrin uzağında eski bir eve taşınır. Evin bahçesi yıkık döküktür ve bahçede bir garaj vardır. Garaja yıllardır kimse girmemiştir ve tehlikeli olabileceği için de Michael, anne - babası tarafından sürekli uyarılmaktadır. Ancak Michael, garajı çok merak eder. Yeni doğan kız kardeşi hasta olduğu için anne - babası onunla ilgilenir. Bunu fırsat bilen Michael, garaja gizlice girer. Garajın içinde gezerken garajda bir adam olduğunu fark eder. Michael, korkar ve garajdan kaçır. Ancak merakına yenik düşerek adamın kim olduğunu öğrenmek için garaja tekrar gider. Bu gizemli adamla konuşmaya çalışır. Adam yalnızca yiyecek ve ilaç ister. Michael, o günden sonra adama istediklerini götürmeye başlar ve adamdan kimseye söz etmez. Zamanla sadece kapıdan konuştuğu adamın yanına yaklaşır ve sırtında kanatları olduğunu görür. Bu adamdan, arkadaşı Mina’ya söz eder ve birlikte garaja giderek adamı oradan çıkarırlar. Adam her geçen gün biraz daha iyileşir ve artık uçma vakti gelmiştir. Bir gün adamın yanına gittiklerinde orada olmadığını ve giderken Mina, Michael ve Michael’in kardeşi için kanatlarından üç tüy bıraktığını görürler. Bu sırada Michael’in kardeşinin durumu kötüleşmektedir. Michael’in annesi rüya gördüğünü zanneder ve rüyasında kanatlı bir adamın geldiğini ve bebeği kucağına aldığını sabah bebeğin iyileştiğini anlatır. Michael, bunun bir rüya olmadığını, kanatlı adamın geri gelerek kardeşini iyileştirdiğini anlar ama kimseye bir şey söylemez.

4. 11. 2. Kitaptaki Merak Unsurları

“Garajdaki Giz” kitabındaki merak unsurları, merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdelik dağılımı Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. “Garajdaki Giz” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Soru sorma / sorulara yanıt arama	47	47.96
Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	5	5.10
Araştırma ve inceleme	1	1.02
Gizem, bilinmeyen, sır	2	2.04
Problemi çözmeye ortak olma	1	1.02

(Devam ediyor)

Tablo 14. (Devam)

“Garajdaki Giz” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	5	5.10
Keşfetme ve serüven yaşama isteği	2	2.04
İpuçlarını takip etme	-	-
Düş gücü	10	10.20
Akıl yürütme ve tahminde bulunma	18	18.37
Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum	2	2.04
Heyecanlanma	3	3.06
Neden - sonuç ilişkisi kurma	2	2.04
Toplam	98	100.00

Tablo 14’te, “Garajdaki Giz” adlı çeviri çocuk romanında yer alan merak unsurlarının sıklığı ve yüzdelik dağılımı incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama 47 (%47.96), yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği 5 (%5.10), araştırma ve inceleme 1 (%1.02), gizem, bilinmeyen, sır 2 (%2.04), problemi çözmeye ortak olma 1 (%1.02), dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi 5 (%5.10), keşfetme ve serüven yaşama isteği 2 (%2.04), düş gücü 10 (%10.20), akıl yürütme ve tahminde bulunma 18 (%18.37), olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum 2 (%2.04), heyecanlanma 3 (%3.06) ve neden - sonuç ilişkisi kurma 2 (%2.04) kez yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda yer alan merak unsuru toplam sayısı 98’dir.

Bu çocuk romanında, en çok yer alan merak unsuru, soru sorma / sorulara yanıt aramadır. Bu merak unsurunu sırasıyla akıl yürütme ve tahminde bulunma, düş gücü, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği, dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi, heyecanlanma, gizem, bilinmeyen, sır, keşfetme ve serüven yaşama isteği, olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum ile neden - sonuç ilişkisi kurma izlemektedir. En az yer alan merak unsurları ise problemi çözmeye ortak olma ile araştırma ve incelemedir.

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi, gizem, bilinmeyen, sır, keşfetme ve serüven yaşama isteği, olağan

dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum ile neden - sonuç ilişkisi kurma, problemi çözmeye ortak olma ile araştırma ve inceleme merak unsurları eşit sayıda yer almıştır.

Bu çocuk romanında, merak unsurlarının bir tanesi (ipuçlarını takip etme) yer almamıştır. Bu merak unsuru dışındaki diğer unsurların yer aldığı ve bu unsurların kullanılma sıklığı göz önünde bulundurulduğunda, kitabın merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

“Garajdaki Giz” adlı çeviri çocuk romanında yer alan merak unsurlarına ilişkin doğrudan aktarım ifadelerine ait örnekler aşağıda verilmiştir.

Keşfetme ve serüven yaşama isteği: “İçerisi pas ve küf kokuyordu. Tuğlalar bile artık yük taşıyamayacak hale gelmiş gibi ufalanmaya başlamışlardı. Sanki burası bütünüyle miyadını doldurmuştu; bir yığın halinde çökecek ve buldozerle alıp götürülecekti. Bir köşede bir şeyin gıcırdayıp seğirttiğini duydum; sonra her şey durdu ve içerisi ölüm sessizliğine büründü. *Garaja girme cesareti toplamak için bekledim. Tam içeri dalıyordum ki annemin bana seslendiğini duydum.*” (s. 12-13)

Düş gücü: “Kollarım ağrıyor, oram buram sızlıyordu. Burnum ve boğazım tozdan, polenden tıkanmıştı. Otların arasından sürünüyor, toprağı kazıyor, sapları kesip çıkarıyordum. *Bebeğin orada emeklediğini hayal ettim. Güçlüydü; gülücükler atarak kuşlara işaret edip duruyordu.*” (s. 58-59)

Neden - sonuç ilişkisi kurma: “ - ‘Bugün okula gitmedin,’ dedi.

- ‘İyi değildim.’

Başıyla onayladı.

- ‘İçinde bulunduğun koşullara bakılırsa çok normal.’

- ‘Sen de okula gitmedin,’ dedim.

- ‘Ben okula gitmiyorum.’

Ona bakakaldım.

- ‘Beni annem eğitiyor,’ dedi. ‘Biz okulun çocukların doğal merakını, yaratıcılığını ve zekâsını körelttiğine inanıyoruz. Zihnin, kasvetli bir sınıfa kapanmak yerine, dünyaya açılması gerek.’ (s. 61)

Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi: “Eliyle beni yanına çağırdı. Duvarın üstünden atlayıp yaygının üstüne, onun yanına oturdum.

- ‘Hiç sesini çıkarma,’ diye fısıldadı. ‘Çok ama çok sessiz ol. Kulak ver.’

- ‘Neye?’

- ‘Yalnızca kulak ver.’

Kulak kesildim. Crow Sokağı’ndan ve onun gerisindeki sokaklardan gelen trafik gürültüsünü duydum. Kuşların sesini duydum. Ağaçların hışırtısını duydum. Kendi soluğumu duydum.” (s. 72)

Araştırma ve inceleme: “ - ‘Artrite ne iyi gelir?’ diye sordum.

Gözlerini kırparak gülümsedi.

- ‘İğne,’ dedi.

Koca bir şırıngayı boşaltırmış gibi yaptı.

- ‘Tam mafsalın içine derin enjeksiyonlar.’

Canı acıyormuş gibi yapınca doktor ve öğrenciler kıkırdadılar.

- ‘Sonra testere,’ dedi.

Testereyle kesermiş gibi yaparken hem inliyor hem de yüzünü acıyla buruşturuyordu.” (s. 79-80)

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği: “Bir parça kil aldım, parmaklarımla yoğurup avuçlarımda içinde yuvarladım. Soğuk ve kumluymuştu. Mina parmağını yalayıp kile sürterek nasıl parlaklaştırılıp kayganlaştırılacağını gösterdi. Onu izleyip taklit ettim. *Kili yeniden yoğurup yılan şekli verdim, sonra onu bozup bir insan kafası yaptım. Aklıma bebek geldi. Onu yapmaya başladım, narin bedenini, kollarını, bacaklarını, başını.*” (s. 84-85)

Akl yürütme ve tahminde bulunma: “Döküntülerin ve kırık mobilyaların arasından eğilip bükülerek geçtik. Üstümüze başımıza örümcek ağları takıldı. Oramıza buramıza ölü kurt sinekleri yapıştı. Çatı gıcırdadı, çürümüş tahtaların arasından tepemize toz yağdı. Çay kutularına yaklaştığımızda titremeye başladım. *Belki de Mina hiçbir şey göremeyecekti. Belki baştan beri yanılmıştım ben. Belki düşünle gerçek zihnimde iç içe geçmişti.*” (s. 87)

Problemi çözmeye ortak olma: “- ‘Sana yardım edebiliriz,’ diye fısıldadı Mina.

Yanıt yok.

Gözlerimden yaşlar aktığını fark ettim.

- ‘Seni götürebileceğimiz bir yer var,’ dedi Mina. ‘Orası daha güvenli. Hiç kimsenin haberi olmaz. Orada da oturup ölmeyi bekleyebilirsin –gerçekten istediğin buysa eğer.’” (s. 91)

Heyecanlanma: “- ‘Şafakta görüşürüz.’

- ‘Şafakta. Uyumayacağım.’

Elimi sıktı, peşinde Fısıltı’yla holde kapıdan dışarı süzülüverdi.

Yabani otlarında arasına döndüm. Babama el salladım. *Kalbim çarpıyordu. Toprağa çömeldim, otlara asıldım, kara kara böcekler kaçıştılar.*” (s. 94)

Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum: “Skellig kıpırdamadı. Mina ceketin kollarını indirdi ve tamamıyla çekip aldı onu üstünden. *Her ikimizin de görmeyi düşlediği şeyi gördük. Ceketinin altında gömleğindeki yırtıklardan çıkan kanatlar vardı. Serbest kaldıklarında kürek kemiklerinden uzaklaşmaya başladılar. Yamuk yumuk ve buruşuktular, kıvrılıp bükülmüş tüylerle kaplıydılar. Açılırken çatırdayıp titriyorlardı. Omuzlarından geniş, boyundan uzundular. Skellig başını öne eğdi. Gözlerinden hâlâ yaşlar boşanıyordu. Acıyla kıvrandı. Mina uzanıp alnını okşadı. Elini biraz daha uzatıp parmak uçlarıyla tüyelerine dokundu.*” (s. 108)

Soru sorma / sorulara yanıt arama: “- ‘Sevgi insanı iyileştirebilir mi?’ diye sordum.

Kaşlarını kaldırdı, dudaklarını sıkıp çenesini sıvazladı. Öğrencilerinden biri cebinden kalem kağıt çıkardı.

- ‘Sevgi,’ dedi doktor. ‘Hımmm. Biz doktorlar sevgi üzerine ne bilebiliriz ki?’ Kâğıdını çıkararak kız öğrenciye göz kırpinca, kızın yüzü kızardı. ‘Sevgi soluğumuzu soluyan çocuktur/ Sevgi ölüm bulutlarını dağıtan çocuktur.’

- ‘William Blake mi?’ dedim.

Güldü.

- ‘Kültürlü bir adam var karşımızda,’ dedi.” (s. 178)

Gizem, bilinmeyen, sır: “Üçümüz küçük bir halka oluşturarak dakikalarca öylece birbirimize bakıp gülümseyerek oturduk.

- ‘Uzaklara gidiyorsun,’ dedim sonunda.

Gözlerini kapayıp başıyla onayladı.

- ‘Nereye gideceksin?’

- ‘Omuzlarını silkip gökyüzünü işaret etti.

- ‘Bir yere,’ dedi.

Kuru, soğuk eline dokundum.

- ‘Nesin sen?’ diye fısıldadım.

Yine omuz silkti.

- ‘Bir şey,’ dedi. ‘Sizin gibi, hayvan gibi, kuş gibi, melek gibi bir şey.’ Güldü. ‘Öyle bir şey.’” (s. 184)

4. 12. “Ailede Grev Var” Adlı Çeviri Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

4. 12. 1. Kitabın Özeti: Stella, anne - babası fikrini sormadan yeni bir eve taşınma kararı aldığı için çok mutsuzdur. Çok sevdiği evinden ve arkadaşlarından ayrılmak istemez. Bunun için de anne - babasıyla konuşmamaya ve grev yapmaya karar verir. Eski evlerinde yalnızca büyükannesine ait ayakkabı dolabı kalır. Stella, dolabı almaya gittiğinde daha önce bu kadar çok ve çeşitli ayakkabıyı bir arada görmediği için çok şaşırır. Büyükannesi bütün ayakkabıları Stella’ya armağan eder. Her ayakkabının bir hatırası ve giyinme nedeni olduğunu öğrenir. Zor ânında giydiği ayakkabının onu kurtaracağına ve mutsuz olduğu bir anda onu mutlu edeceğine inanarak ayakkabılarında bir tılsım olduğunu düşünür. Piyano dersleri alan Stella büyük bir konsere hazırlanır. Anne - babası kurs yeri çok uzakta olduğu için onu provalara götüremeyeceklerini söyler. Bunun üzerine Stella, kendine yeni bir aile aramaya başlar. Arkadaşlarının evinde kalır ve onların ailelerini gözlemler ancak kendine göre bir aile bulamaz. Zamanla kendi anne - babasının değerini anlar ve

eve dönmeye karar verir. Ruh hâline göre giydiği ayakkabıların bir yardımının olmadığını, bunların kendi başarısı olduğunu anlar.

4. 12. 2. Kitaptaki Merak Unsurları

“Ailede Grev Var” kitabındaki merak unsurları, merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdeler dağılımı Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15. “Ailede Grev Var” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Soru sorma / sorulara yanıt arama	49	39.20
Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	2	1.60
Araştırma ve inceleme	2	1.60
Gizem, bilinmeyen, sır	4	3.20
Problemi çözmeye ortak olma	2	1.60
Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	6	4.80
Keşfetme ve serüven yaşama isteği	1	0.80
İpuçlarını takip etme	2	1.60
Düş gücü	9	7.20
Akıl yürütme ve tahminde bulunma	18	14.40
Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum	3	2.40
Heyecanlanma	4	3.20
Neden - sonuç ilişkisi kurma	23	18.40
Toplam	125	100.00

Tablo 15’te, “Ailede Grev Var” adlı çeviri çocuk romanında yer alan merak unsurlarının sıklığı ve yüzdeler dağılımı incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama 49 (%39.20), yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği 2 (%1.60), araştırma ve inceleme 2 (%1.60), gizem, bilinmeyen, sır 4 (%3.20), problemi çözmeye ortak olma 2 (%1.60), dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi 6 (%4.80), keşfetme ve serüven yaşama isteği 1 (%0.80), ipuçlarını takip etme 2 (%1.60), düş gücü 9 (%7.20), akıl yürütme ve tahminde bulunma 18 (%14.40), olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum 3 (%2.40), heyecanlanma 4 (%3.20)

ve neden - sonuç ilişkisi kurma 23 (%18.40) kez yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda yer alan merak unsuru toplam sayısı 125'tir.

Bu çocuk romanında, en çok yer alan merak unsuru, soru sorma / sorulara yanıt aramadır. Bu merak unsurunu sırasıyla neden - sonuç ilişkisi kurma, akıl yürütme ve tahminde bulunma, düş gücü, dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi, gizem, bilinmeyen, sır, heyecanlanma, olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği, araştırma ve inceleme, problemi çözmeye ortak olma ile ipuçlarını takip etme izlemektedir. En az yer alan merak unsuru ise keşfetme ve serüven yaşama isteğidir.

Gizem, bilinmeyen, sır ile heyecanlanma, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği, araştırma ve inceleme, problemi çözmeye ortak olma ile ipuçlarını takip etme merak unsurları eşit sayıda yer almıştır.

Bu çocuk romanında, merak unsurlarının tamamının yer aldığı tespit edilmiştir. Merak unsurları ve bu unsurların kullanılma sıklığı göz önünde bulundurulduğunda, kitabın merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip olduğu sonucuna ulaşılabılır.

“Ailede Grev Var” adlı çeviri çocuk romanında yer alan merak unsurlarına ilişkin doğrudan aktarım ifadelerine ait örnekler aşağıda verilmiştir.

Neden - sonuç ilişkisi kurma: “ Öğretmenin evinden çıkarken gözümün önünde kar taneleriyle birlikte hayaller ve arzular uçuşuyordu. Tek bir kararsızlığım vardı: Bu yeniliği, anne babama nasıl kabul ettirecektim? Bana yardım ederler mi, yoksa her zamanki gibi işten dolayı çok meşgul oldukları için konser provalarına katılmama izin vermezler miydi?

Bu belirsizlik yüzünden kesinlikle yeni uğurlu ayakkabılara ihtiyacım vardı çünkü pembe spor ayakkabılar kardan dolayı solgun paçavralar halini almıştı, artık giyilemezlerdi.” (s. 51)

Problemi çözmeye ortak olma: “Kitabevine, babama telefon etmek üzere yerimden adeta bir hortum gibi fırladım.

- ‘Üzgünüm Stella. Noel çok yoğun bir dönem, pazarları da açık olacağız, seni provalara götürmem tartışılmaz bile.’

Bu sözler karşısında bütün umutlarım, projelerim söndü. Büyük hayal kırıklığına uğramıştım. *Anne ve babamın değişmeye niyeti olmadığına göre aileyi değiştiren ben olacaktım.” (s. 56)*

Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi: “Ona, Aglietti Öğretmen’den ve arkadaşlarımdan söz etmeye başladım. Yeni okul arkadaşlarımdan hiçbirine asla onlardan söz etmemiştim ama o gün öyle heyecanlıydım ki ağzımı kapatmayı başaramıyordum.

Paolino uzun kirpiklerini yavaşça kırparak ve ikide bir gözlerini kısarak, suspus beni dinliyordu.” (s. 64)

Gizem, bilinmeyen, sır: “Köşede bir adam belirdiğinde camı kapatmak üzereydim; koyu renk yağmurluk, seyrek saçlar... Bana tanıdık geldi. Tabii ya! Oydu, otobüsteki serseri! Korkuyla irkildim, sonra karanlıkta gözetlemeye koyuldum. Yanına bir kadın yaklaştı. Konuşarak yürümeye başladılar ve gelip penceremin altında durdular. Kadın, adama belgeler verdi, o da cebinden çıkardığı fenerin ışığında hızlıca imzaladı.

- ‘İyi, beklediğim şey bu. Onları saklayın ve kimseye bahsetmeyin.’

- ‘Riske girmediğimi umuyorum.’

- ‘Bunu artık birçok yerde yapıyorlar, endişelenmeyin. Hem sonra tüm sorumluluk bende. Siz yalnızca emirlerimi yerine getireceksiniz.’

- ‘Bunun yüzünden hapse girmem umarım!’

- ‘Bana güvenmiyor musunuz?’ diye güldü adam ve çekici bir halde elini sıktı. Kadın uysalca başını eğdi.

Dehşet içindeydim. Öyleyse, otobüsteki meçhul adamın dolandırıcı olduğu doğrudur! Bir de suç ortağı vardı! Kimdi ve ne planlıyorlardı?” (s. 90-91)

Araştırma ve inceleme: “(...) O zaman dışarı çıkmaya ve Paolino’nun hastalığı hakkında bilgi edinmek için Halk Kütüphanesi’ne gitmeye karar verdim.

Okuluma yakın eski bir okul binasında olduğunu bilmeme rağmen kütüphaneye daha önce hiç gitmemiştim. Çalışma odaları bölümü, sokağa bakan yüksek pencere bodrum katındaydı; eski mahalledeki kütüphanenin modern ve ışıklı odalarıyla hiç ilgisi yoktu. Biraz kalbim daralsa da içeri girdim. Çalışmaya ayrılmış masalar ve bir sürü yer vardı. *İnternette gezinmek için ebeveynin izni gerekiyordu; bu yüzden, raftaki İnsan Vücudu adlı kitaptan bilgi araştırdım.” (s. 113-114)*

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği: “Rahibe Norma duygularını dışa vuruyordu, bunu yapabilecek özgürlükteydi. *Bir an düşündüm: ‘Niçin ben de denemiyorum?’*

‘Vakit kaybetme! Konser için çalış!’ Bilincim, Aglietti’nin sesiyle fısıldıyordu ama önemsemedim. ‘Yarın çalışırım!’

Sonra da parçayı bir kenara bırakıp canımın istediği gibi doğaçlama çalmaya başladım. Başarılı bir piyanist değildim, gerçek bir beceriksizdim ama piyano çalmak için parmaklarım da hayal gücüm de yeterliydi.” (s. 116-117)

Keşfetme ve serüven yaşama isteği: “Uçaklara da söylendi, sonra oflayıp puflayarak benden tarafa döndüyse de ben bir sıçrayışta kendimi geri çekip koridorun duvarına yapıştım. Kapı, burnuma iki santim kalana dek ardına kadar açıldı; kapandığında, doktorun maskeli bir eylemci gibi koridorun sonunda kaybolduğunu, hemşirenin de bölüm girişine doğru koştuğunu gördüm. Neyse ki beni fark etmemişlerdi. Ne olduğunu anlamamıştım ama kendimi tedirgin hissediyordum. Davranışları, iki normal insaninkine benzemiyordu! *Organ bankasındaki keşif gezime yeniden başladım. Tüylerim diken diken, karşılaştığım odaların kapılarını art arda açtım. (...)*” (s. 131-132)

Düş gücü: “Babam bana yalnızca ödeyebileceğimiz şeyi alabileceğimizi öğretmişti; o yüzden, Paola’nın dedikleri bana oldukça tuhaf geliyordu. *Ama sonra*

Paola bir çekmecedan mobilya kataloğu çıkarınca sonunda düşlerimdeki odayı gerçekleştirebileceğimi düşünmeye başladım: Şato şeklinde bir yatak, oynar raflı çalışma masası ve pembe bir dolap.” (s. 139)

Heyecanlanma: “Işığı kapattık ve dürbünü Doktor Gadolgi’nin evine doğrultarak perdelerin arkasında yerimizi aldık. Dairesi, Paola’nın penceresinin karşısındaki apartmandaydı. Bütün pencereler karanlıktı ama çok uzun beklemek zorunda kalmadık. Yaklaşık on beş dakika sonra odalardan biri aydınlandı; şansımıza, panjurlar açıldı, içeride ne olduğu açıkça görünüyordu. *Bir televizyon dizisi izliyor gibiydim, çok heyecanlıydım.” (s. 143)*

İpuçlarını takip etme: “-Hemşire Moroni. Pencereye doğru geliyor. Bana doğru bakıyor. Işığı kapat! Bizi tanırsa, başımız belada! Başkalarının evi gözetlenmez...’

- ‘Öyleyse, niye yapıyorsun? Hadi, bu saçma oyundan vazgeç! Kıyafet seçmeye gel.’

Ama ben ellerimi çırpıp ışığı kapattım ve yine gözetlemeye başladım.

- ‘Şimdi çok yakınlar. Adam ona bir şey veriyor, bir bilet... Hayır, bilet değil. Renkli. Doktor çantasından bir tane daha alıyor. Bir deste... İki! Para! Anladın mı Paola? Orada bir sürü para var!’

- ‘Kes şunu! Ona maaşını veriyor olmalı. Hemşire onun bir çalışanı, değil mi?’

Bir an için ikna oldumsa da içimdeki dedektiflik ateşi yeniden canlandı ve kendimi Arka Pencere’nin başrol oyuncusunun yerine koydum adeta. Ancak, onun bir bacağı alçıda, bense sapasağlamdım.

- ‘Maaşlar gece vakti verilmez. Onlar suç ortağı. Sana bugün başıma gelenlerin hepsini daha anlatmadım. (...)’” (s. 144)

Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum: “Paola’yla apartmandan çıkmadan önce kapıcı dairesine uğradım. Ama Bayan Ada odasında değildi. Camdaki kart, kapıcının bir gün izinli olduğunu haber veriyordu.

Kahretsin! Şimdi ne yapacaktım?

Bir çözüm bulmak için çevreme baktım ve gözüm avluda volta atan bir kadına ilişti. Gerçekten tuhaf bir tipti. Siyah-beyaz kısa bir cekete sarınmıştı ve kadifeden, abartılı bir şapka ile yüzünü gizliyordu. Çok süslüydü. Kadın, gözlerinden tülü kaldırıp bana yaklaşırken ayrılmak üzereydim.” (s. 150)

Akil yürütme ve tahminde bulunma: “Doktor Gadolgi’nin kliniğinin önünde epeydir bekliyoruz. Ama Toni’nin polis arkadaşının gölgesi bile görünmüyor.

- ‘Belki adresi yanlış anladı...’

- ‘Belki fotoğrafları almadı ve bizi tanımıyor...’

- ‘Belki Toni bize inanmadı ve bizi başından atmak için bir bahane uydurdu.’

- ‘Ne diyorsun, o düzgün bir insandır! Bana asla böyle bir şaka yapmaz!’” (s. 184)

Soru sorma / sorulara yanıt arama: “(...) Onu hiç bu kadar kızgın görmemiştim ama beni yıldırmadı.

Sıram geldiğinde, *‘Bütün o sürekli yapmanız gerekler arasında beni dinleyecek miydiniz?’ diye sordum. Hangi bamtellerine bastıysam, annem ve babam gözlerini fal taşı gibi açtı.*

- ‘Her zaman binlerce şeyle meşguldünüz! *Evi değiştirmemek için size yalvardığımda beni dinlediniz mi? Ya konser provalarına beni götürmenizi istediğimde? Hayır. Hep dinlermiş gibi yapıyorsunuz ama aslında beni asla dinlemiyorsunuz! Dilsiz olsaydım da sizin için fark etmezdi!*’” (s. 214)

4. 13. “Asılı Dağ’ın Kâhini” Adlı Çeviri Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

4. 13. 1. Kitabın Özeti: Sandie, ailesiyle birlikte Asılı Dağ’ın eteklerinde yer alan Tory’de yaşamaktadır. On ikinci yaş gününe uyandığı bir sabah çekmecesinde gizemli bir mektup bulur. Mektup elli yıl sonrasına aittir ve gelecekte haber verir. Mektupta, Asılı Dağ’ın bir kutlama sırasında kasabanın üzerine yıkılacağı ve çok sayıda insanın öleceği yazmaktadır. Bu felaketten yalnızca Sandie kurtulacaktır ve o da yaşamına Mırlanan Cassandra olarak devam edecektir. Bunları öğrenen Sandie, dehşete kapılır. Anne - babasına söyleyince inanmazlar ve Sandie ne yapacağını bilemez. İki hafta sonrasına ait bir gazete haberi görür ve bu haber Asılı Dağ’ın yıkıldığı günden bir sonrasına aittir. Sandie, bu kez anne - babasının kendisine inanacakları umuduyla gazetede haberi gösterir ancak anne - babası yine inanmaz. Sandie, kasabayı kurtarmak için çözüm yolları düşünür. Herkese mektubu ve gazetede haberi gösterir. Hiç kimse Sandie’ye inanmaz ve onu yalan söylemekle suçlarlar. Umudunu kaybeden Sandie’ye arkadaşları inanır ve birlikte bir plan yaparlar. Asılı Dağ’ın yıkılmasına dakikalar kala insanları oradan uzaklaştırarak kurtarırlar. Herkes Sandie’nin doğru söylediğini anlar ve Sandie Mırlanan Cassandra olmaktan kurtulur.

4. 13. 2. Kitaptaki Merak Unsurları

“Asılı Dağ’ın Kâhini” kitabındaki merak unsurları, merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdeler dağılımı Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. “Asılı Dağ’ın Kâhini” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Soru sorma / sorulara yanıt arama	35	27.56
Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	5	3.94
Araştırma ve inceleme	-	-
Gizem, bilinmeyen, sır	3	2.36

(Devam ediyor)

Tablo 16. (Devam)

“Asılı Dağ’ın Kâhini” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Problemi çözmeye ortak olma	4	3.15
Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	10	7.87
Keşfetme ve serüven yaşama isteği	2	1.57
İpuçlarını takip etme	1	0.79
Düş gücü	5	3.94
Akıl yürütme ve tahminde bulunma	33	25.98
Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum	3	2.36
Heyecanlanma	5	3.94
Neden - sonuç ilişkisi kurma	21	16.54
Toplam	127	100.00

Tablo 16’da, “Asılı Dağ’ın Kâhini” adlı çeviri çocuk romanında yer alan merak unsurlarının sıklığı ve yüzdelik dağılımı incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama 35 (%27.56), yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği 5 (%3.94), gizem, bilinmeyen, sır 3 (%2.36), problemi çözmeye ortak olma 4 (%3.15), dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi 10 (%7.87), keşfetme ve serüven yaşama isteği 2 (%1.57), ipuçlarını takip etme 1 (%0.79), düş gücü 5 (%3.94), akıl yürütme ve tahminde bulunma 33 (%25.98), olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum 3 (%2.36), heyecanlanma 5 (%3.94) ve neden - sonuç ilişkisi kurma 21 (%16.54) kez yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda yer alan merak unsuru toplam sayısı 127’dir.

Bu çocuk romanında, en çok yer alan merak unsuru, soru sorma / sorulara yanıt aramadır. Bu merak unsurunu sırasıyla akıl yürütme ve tahminde bulunma, neden - sonuç ilişkisi kurma, dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği, düş gücü, heyecanlanma, problemi çözmeye ortak olma, gizem, bilinmeyen, sır, olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum ile keşfetme ve serüven yaşama isteği izlemektedir. En az yer alan merak unsuru ise ipuçlarını takip etmedir.

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği, düş gücü ile heyecanlanma, gizem, bilinmeyen, sır ile olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum merak unsurları eşit sayıda yer almıştır.

Bu çocuk romanında, merak unsurlarının bir tanesi (araştırma ve inceleme) yer almamıştır. Bu merak unsuru dışındaki diğer unsurların yer aldığı ve bu unsurların kullanılma sıklığı göz önünde bulundurulduğunda, kitabın merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

“Asılı Dağ’ın Kâhini” adlı çeviri çocuk romanında yer alan merak unsurlarına ilişkin doğrudan aktarım ifadelerine ait örnekler aşağıda verilmiştir.

Gizem, bilinmeyen, sır: “(...) Cassandra, zarfı sıkı sıkı tutarak masasının orta çekmecesini açtı ve yüzüne kırışıklıkları yumuşatan müthiş bir huzur ifadesi yayıldı. Sonra, daha önce hiç yapmadığı bir şey yaptı: Önce bayrağını elinden bırakıp dolap kapısının yanına koydu. Ardından da zarfı yerleştirdiği çekmeceyi hızlıca kapatıp bayrağı tekrar aldı ve odadan dışarı fırladı.

Kassandra Templeton günün geri kalanını evde geçireceği yerde, dosdoğru otoparkta bekleyen otobüse yöneldi. O gün Deschaines Evi’nde çalışanlar hayretler içinde Cassandra’nın öğle yemeğinden önce döndüğüne ve hemen yatağına gittiğine tanık oldular.

Ancak, olayın tuhaf kısmı, Cassandra’nın Templeton Evi’ndeki odasından çıktıktan hemen sonra olandı. Müze görevlilerinden biri, Cassandra’nın kahverengi zarfı koyduğu çekmeceyi açtı. Çekmece bomboştular!” (s. 48)

Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum: “Birden, Sandie’nin gözü, çekmecedeki daha önce fark etmediği ilginç bir şeye takıldı: Büyük, baloncuklu bir kahverengi zarf. Üstünde ne bir pul, ne bir adres, ne de bir isim vardı; tuhaflığın daniskası! (...)” (s. 54)

Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi: “Sandie ve Tiffany bir saat kadar odadan odaya geçerek dolaştıktan sonra geziyi 1920’den kalma gerçek bir Ford Model T otomobilin önünde tamamladılar. Araba, Bayan Drabinsky’nin sınıfındaki öteki öğrencilerin de yavaş yavaş toplasmaya başladıkları giriş holünün ortasındaydı ve hepsinin çok ilgisini çekmişti. Çocuklar gözlerini, kutu gibi karoseri, ince tekerlekleri olan ve öndeki motorunun içinden marş çubuğu çıkan arabadan ayıramıyorlardı.” (s. 80)

İpuçlarını takip etme: “Gazete kupürünü dikkatle masasının üstüne koydu ve hayretler içinde tarihine bakakaldı: Birkaç hafta sonrasına aitti!

2 Temmuz 1967

KAYALIK DAĞLARI’NDA FACIA!

KASABA DAĞIN ALTINDA KALDI!

Dün, Yukarı Vadi bölgesindeki Tory’nin en büyük turistik çekim merkezi olan Asılı Dağ, kasabayı yerle bir etti. (...)

Bu yeni bulgunun şokuyla şaşkına dönen Sandie, haberi bir daha... bir daha... bir daha okudu. Haber iyice kafasına kazındıktan sonra sandalyesine yaslandı ve kendini çok daha iyi hissettiğini fark etti. Çaresizlik ve umutsuzluk içinde arayıp da bulamadığı çözüm, işte önünde duruyordu. Mırlanan Cassandra'nın gelecekte yazdıklarını, bugün Sandie'nin yazdığını düşünmekte ısrar eden herkes açısından, gerçek bir gazete kupürü elbette bambaşka bir şey ifade edecekti. Artık herkes ona inanacak, onları kurtarmasına izin verecekti!” (s. 111-112)

Düş gücü: *“Koridorun orta yerinde hayallere dalan Sandie, kendisine teşekkür edildiğini, övgüler yağdırıldığını, ödüller verildiğini ve kasabanın içinde omuzlar üstünde taşındığını gözünün önüne getirdi. Calgary gazetesinin manşetini bile zihninde canlandırdı:*

Kasabayı uyaran kız! Bir faciannın önüne geçildi. Kahraman kız bütün eyalete örnek gösterilmekte. Onun için bir anıt dikilmesi planlanıyor...” (s. 114)

Akıllı yürütme ve tahminde bulunma: *“Salonun yan kapısından ok gibi dışarı fırlayan Sandie, kendini ıssız koridora attı. Yerin yedi kat dibine girip yok olmak istiyordu. İşte o anda gazete kupürünün artık elinde olmadığını fark etti. Nerede, nasıl kayboldu bilmiyordu ama elindeki tek inandırıcı kanıt da Tory İlköğretim Okulu'nun en feci okul toplantısında yaşanan hengâme içinde ayaklar altında çiğnenmiş ya da yırtılıp gitmişti herhalde.” (s. 132)*

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği: *“ (...) Jay başıyla onaylayarak, ‘Anlaşıldı,’ dedi ve bunu yine beş dakikalık bir sessizlik izledi. Ardından ikinci şiir de hazırды.*

‘Bir temmuz günü, sıcak

Toplanıp eğlenirken biz

Ağır şeyler kayıp uçacak

İyisi mi, uzak durun hepiniz.’

‘Çok daha iyi,’ diye fikrini belirtti Sandie. ‘Ama hâlâ temmuz geçiyor içinde...’

‘Tamam tamam,’ diye onayladı Jay. ‘Bir daha deneyeyim.’

Yine derin derin düşündü –bu defa daha da uzun. Ama sonunda yeni bir fal ortaya çıkardı.

‘Jeoloji uyarı veriyor.

Bir kutlama sabahı tehlike yaklaşıyor.

Sakın her şeyi bildiğini sanma.

Asılı şeyler öyle kalmaz daima.’

‘Ev-vet!’ diye bağırdı Sandie. ‘Bu herkesin tüylerini ürpertecek derecede muğlak ve korkutucu işte.” (s. 180-181)

Soru sorma / sorulara yanıt arama: *“Sandie, ‘Ee, sonra ne oldu?’ diyerek onu anlatmaya teşvik etti.*

- ‘Başımı kaldırdığımda,’ diye devam etti Tiffany, ‘Dış kapının çarpılarak kapandığını duydum. Ofisten çıkıp etrafı kolaçan ettim, kimseler yoktu. Bay Knabe beni orda bırakıp gitmişti. Bunun üzerine masaya dönüp notu okudum.’

Tiffany, sırt çantasından sarı bir kâğıt çıkarıp Sandie'nin önüne koydu. Jay el fenerini ancak birinci sınıftaki bir çocuğun elinden çıkabilecek kargacık burgacık yazıya tuttu.

TEMPLETON KIZINA YARDIM ET

DOĞRU SÖYLÜYOR

NİÇİN DİNLEMİYORLAR

'Niçin dinlemiyorlar?' Sandie başıyla üzgün üzgün onaylayarak son sözcükleri yineledi." (s. 242-243)

Problemi çözmeye ortak olma: "Sandie birden anımsadı: 'Bir plandan söz etmemiş miydiniz?'

- 'Doğru,' dedi Jay şevkle. 'Renkli Kavalcı, Almanya'da Hamelinli çocukları kendine çekebildiyse ve Tiff de hepimizi otobüsten çıkarmayı başardıysa belki o zaman biz de yarın Asılı Dağ devrilmeden önce Tory'li çocukları parktan çıkarabiliriz. Kasabadaki bütün çocukların Asılı Dağ'dan uzağa kaçtığını gözünün önüne getirebiliyor musun? Yetişkinler de onların peşine düşecektir mutlaka. Böylece Renkli Kavalcı'nın kavalıyla herkesi kurtarabiliriz belki!'" (s. 246)

Keşfetme ve serüven yaşama isteği: "Sanki bir kalenin çevresini dolanıyorlardı. Denedikleri tali kapıların hepsi sımsıkı kilitliydi. Sandie, Tiffany ve Jay duvarların her yanını didik didik inceleyerek binanın çevresinde iki tur attılar. Tam pes etmek üzerelerken Jay'in feneri birden, gözden kaçırdıkları bir şey yakaladı: Aralık kalmış bir bodrum penceresi.

Sandie, 'Yaşasın!' diye bağırp hemen eliyle ağzını kapadı. 'Sorun çözüldü,' diye fısıldadı.

Tiffany feneri içeri tutunca bodrum duvarlarının çok yüksek olduğunu fark ettiler. Camdan içeri girip aşağıya atlamak olanaksızdı.

'Benim bir halatım var,' diye anımsayan Sandie, hemen sırt çantasını açtı ve halatı çıkarıp yakındaki bir ağaca izci düğümü attı. Sonra da halatı binanın içine sallandırıp pencereden içeri girip halata tutunarak yiğitçe aşağı inmeye başladı." (s. 255-256)

Neden - sonuç ilişkisi kurma: "- 'Mırlanan Cassandra' ya göre Asılı Dağ'dan kopan kayalar tam bizim evin karşısında duracakmış,' diye anımsadı Sandie. 'Yani, herkesi buraya kadar çekmek gerekiyor. Ayrıca, bunun çok erken de olmaması lazım, yoksa insanlar parka geri dönebilir.'" (s. 266)

Heyecanlanma: "(...) Parmakları, kendinden emin bir kavalcının hiç arzulamayacağı biçimde terleyip titremeye başlayınca, Sandie kavalı masanın üstüne koyup ellerini gömleğine sildi. *Delice çarpan kalbini duymazdan gelip düzenli nefesler almaya çabalayarak ileri geri yürüyüp durdu.* Kendini, Peter Pan gibi 'Mutluluk verici şeyler' düşünmeye zorladıysa da pek işe yaramadı. Varolmayan Ülke'ye ulaşamıyordu." (s. 273)

4. 14. "Büyükannem Cebimde" Adlı Çeviri Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

4. 14. 1. Kitabın Özeti: Elias, anne - babasının kendisiyle çok vakit geçirememelerinden şikâyetçidir. Tüm arkadaşlarının büyükbabaları ve

büyükanneleri varken Elias'ın büyükannesi ve büyükbabası yoktur. Kendisiyle oyun oynayan ve masal anlatan bir büyükannesi ve büyükbabası olmasını çok ister. Bir gün oyun oynarken sarı topu bir bahçeye kaçar. Topu almak için bahçeye girdiğinde sarı, büyük bir yumurta görür. Eve götürüp içinden bir kuş çıkacağı umuduyla yumurtayı saklar. Bir sabah uyandığında yumurtadan kuş değil; küçük, kanatlı bir büyükanne çıkar! Elias, şaşırır ancak sonunda bir büyükannesi olduğu için çok sevinir. Ona 'Ninecik' diye hitap eder ve ondan anne - babasına söz etmez. Bir gün okulda uçurtma yarışması yapılacağını öğrenir ve bunun için anne - babasından yardım ister. Birlikte bir uçurtma yaparlar. Herkesin uçurtması havalanırken sadece Elias'ın uçurtması uçmaz. Elias'ın çok üzülmediğini gören Nineciği, kanatlarının da yardımıyla uçurtmaya tutunur ve en yükseğe havalanır. Elias'ın uçurtması büyükannesi sayesinde birinci olur ancak uçurtma ile büyükanne o kadar yükseğe çıkmıştır ki gözden kaybolmuştur ve uçurtma geri gelmemiştir. Anne - babası Elias'ın uçurtmasının birinci olmasına sevinir. Ancak Elias, büyükannesi de uçurtma ile gittiği için üzülmemektedir. Ninecik, tekrar geleceğini göstermek için minik ayakkabılarını Elias'a bırakmıştır.

4. 14. 2. Kitaptaki Merak Unsurları

“Büyükannem Cebimde” kitabındaki merak unsurları, merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdeler dağılımı Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. “Büyükannem Cebimde” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Soru sorma / sorulara yanıt arama	54	48.65
Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	2	1.80
Araştırma ve inceleme	1	0.90
Gizem, bilinmeyen, sır	3	2.70
Problemi çözmeye ortak olma	2	1.80
Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	3	2.70
Keşfetme ve serüven yaşama isteği	1	0.90
İpuçlarını takip etme	1	0.90
Düş gücü	1	0.90

(Devam ediyor)

Tablo 17. (Devam)

“Büyükannem Cebimde” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Akıl yürütme ve tahminde bulunma	24	21.62
Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum	1	0.90
Heyecanlanma	3	2.70
Neden - sonuç ilişkisi kurma	15	13.51
Toplam	111	100.00

Tablo 17’de, “Büyükannem Cebimde” adlı çeviri çocuk romanında yer alan merak unsurlarının sıklığı ve yüzdeler dağılımı incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama 54 (%48.65), yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği 2 (%1.80), araştırma ve inceleme 1 (%0.90), gizem, bilinmeyen, sır 3 (%2.70), problemi çözmeye ortak olma 2 (%1.80), dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi 3 (%2.70), keşfetme ve serüven yaşama isteği 1 (%0.90), ipuçlarını takip etme 1 (%0.90), düş gücü 1 (%0.90), akıl yürütme ve tahminde bulunma 24 (%21.62), olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum 1 (%0.90), heyecanlanma 3 (%2.70) ve neden - sonuç ilişkisi kurma 15 (%13.51) kez yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda yer alan merak unsuru toplam sayısı 111’dir.

Bu çocuk romanında, en çok yer alan merak unsuru, soru sorma / sorulara yanıt aramadır. Bu merak unsurunu sırasıyla akıl yürütme ve tahminde bulunma, neden - sonuç ilişkisi kurma, gizem, bilinmeyen, sır, dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi, heyecanlanma, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile problemi çözmeye ortak olma izlemektedir. En az yer alan merak unsurları ise araştırma ve inceleme, ipuçlarını takip etme, keşfetme ve serüven yaşama isteği, düş gücü ile olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durumdur.

Gizem, bilinmeyen, sır, dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi ile heyecanlanma, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile problemi çözmeye ortak olma, araştırma ve inceleme, ipuçlarını takip etme, keşfetme ve serüven yaşama isteği, düş gücü ile olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum merak unsurları eşit sayıda yer almıştır.

Bu çocuk romanında, merak unsurlarının tamamının yer aldığı tespit edilmiştir. Merak unsurları ve bu unsurların kullanılma sıklığı göz önünde bulundurulduğunda, kitabın merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

“Büyükannem Cebimde” adlı çeviri çocuk romanında yer alan merak unsurlarına ilişkin doğrudan aktarım ifadelerine ait örnekler aşağıda verilmiştir.

Neden - sonuç ilişkisi kurma: “*Büyükannelerin ve büyükbabaların çok başka faydaları da var, bu faydalardan özellikle biri önemli: İnsana her daim zaman ayırabiliyorlar. Çocukluk anılarını ardı ardına on kez severek anlatabilirler çünkü daha önce anlattıklarını unuturlar. Ayrıca sabahları genellikle çok erken uyanırlar; yataklarına misafirliğe gittiğiniz de saat sabahın beş buçuğu olsa bile, size masal anlatmaya hiç üşenmezler.*” (s. 14-15)

Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi: “(...) Cesaretini topladı ve yaklaştı. Işık çorap sepetinden geliyordu! Elias sepetin kapağını yavaşça kaldırıp katladı ve şaşkınlığa düştü: Çoraplar ışıldıyordu! Kırmızılar, maviler, yeşiller, çizgililer, Arı Mayalılar hatta yeni aldığı Batman çorapları; hepsi yumuşak, hoş bir parlaklık içerisindeydi. *Ama Elias daha dikkatli bakınca ışığın çoraplarından değil daha aşağıdan geldiğini gördü. Yumurta, kabuğunun altında yirmi vatlık bir ampul varmış gibi sıcaktı ve parlıyordu. Durumun çekiciliğine karşı koyamayarak yumurtayı dışarı çıkardı. Yumurtadan yine hafif bir ses geldi. Elias yumurtayı gözlerine yaklaştırıp merakla incelemeye başladı.*” (s. 21-22)

Akıllı yürütme ve tahminde bulunma: “Sonra da odadan çıktı. Emil’in bu çoraplar yüzünden kendisiyle dalga geçeceğine emindi. Keyfi kaçtı. Ama keyfini biraz olsun yerine getiren şey, yumurtanın ucunda beliren küçük çatlaktı. Elias çatlağı sepetin kapağını açar açmaz fark etmişti. *Yaptığı hesaba göre okuldan döndüğünde çatlak daha da büyümüş olacaktı; kim bilir, belki de akşama, minik kuş dışarı çıkmış olacaktı.*” (s. 25)

Problemi çözmeye ortak olma: “Masalı kapatarak çorapların arasındaki yumurtanın durumuna bakmaya gitti. Parlaması azalmıştı, üstündeki çatlak ise yumurtanın ucundan yuvarlak göbeğine dek uzanıyordu artık. Elias düşündü. *Yumurta geceleyin açılır da civciv dışarı çıkarsa bu çorapların arasında kesin çığına dönerdi. Ayrıca arada sıkışıp boğulma tehlikesi de vardı! Bunu engellemek zorundaydı...*” (s. 27)

Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum: “Ha... ha... hapsu!” Hapşırma sesi Elias’ın arkasından geldi. Hızla geriye döndü. Gözleri hapşırmanın geldiği yönü araştırmaya başladı. Hisleri ona, sesin ayrılmış arabaların durduğu kutudan geldiğini söylüyordu. *Aşağı eğildi ve donup kaldı, çünkü... itfaiye arabasının merdiveninde bir şey oturuyordu. Yumurtadan yeni çıkmış bir kuş yavrusu kadar küçüktü ama bir kuş yavrusu değildi. Minik bacakları, minnacık kolları vardı; ayrıca kısa, sarı ve ince tüylü iki küçük kanat göze çarpıyordu. Üzerinde açık mavi bir giysi iki cepli koyu mavi bir önlük vardı. Burnu, ağzı, gözleri ve beyaz saçları da vardı ve kulağının arkasına da yumurta kabuğunun ön kısmı yapışmıştı. Yüzünde ise kırışıklık vardı.*

Basbayağı bir büyükanneydi bu!” (s. 34)

Araştırma ve inceleme: “Gıda reyonunu görünce Elias hayata döndü, çünkü büyükannesinin beslenmesi gerektiği aklına geldi. Ama neyle besleyecekti? Bugüne dek bir büyükanne deneyimi olamamıştı. Sinek ve solucan yiyecek değil herhalde, diye düşündü. Fakat sıvı yağ ve undan hoşlanacağını da pek sanmıyordu. Keşke Viktoria’ya, büyükannelerinin en sevdiği yemekleri sorsaydı. Ama o sırada daha çok ayakkabı ve giysilere yoğunlaşmış ve yemek meselesini tamamen unutmuştu...”

Etrafındaki büyükannelerin raflardan neler aldıklarına bakmaya karar verdi. (...) (s. 46)

Soru sorma / sorulara yanıt arama: “*Bir şey satın almak isteğinde mağazalara gidersen, dedi kendi kendine; ama mağazalarda olmayan bir şeyi satın almak istediğinde ne yaparsın?*”

Babası, Elias’ın sorusunu öğle yemeğinde yanıtladı: ‘Mağazalarda olmayan bir şeyi satın almak istediğinde, ilan verirsin.’

- ‘O nasıl yapılıyor?’

- ‘İnternette ilan verebilirsin mesela. İnternet her şeyi yapar. İnternet mucize gibi bir şey.’

Babası, bilgisayarlarla ilgili her şeyden keyif aldığı için öğle yemeğinden hemen sonra Elias’a bunun nasıl yapılacağını gösterdi. Elias çok sevindi.” (s. 74-75)

Düş gücü: “Elias odasının kapısını kapattı ve ağlamaya başladı. Çok üzgündü. *Büyükannenin pis lağım sularında yüzüğü, ‘İmdat!’ diye bağıışı ama kimsenin onu duymayışı... hepsi gözünde canlanıyordu. Kimse ona yardım edemeyecekti...*” (s. 85)

Gizem, bilinmeyen, sır: “Ninccik’in gözleri yavaş yavaş kapanırken Elias bir ninni mırıldandı ve büyükannesi yeniden yanında olduğu için ne kadar şanslı olduğunu düşündü. *Banyodan odaya kadar nasıl geldiğini anlayamıyordu elbette; hele de daha kendi başına doğru dürüst yürümeyi bile beceremediği düşünülünce! Burada esrarengiz bir durum vardı kesinlikle. (...)*” (s. 90)

Keşfetme ve serüven yaşama isteği: “(...) -‘Karlstein Kalesi ne olacak?’ dedi annesi. ‘Bütün ünlü kalelere gittim ama Karlstein’a hiç gitmedim ben. Hakkında çok şey okudum fakat bütün salonlar, heykeller ve resimler bu kasetteydi ve onları görmem şart!’

Dışarıda güneş pırl pırl parlıyordu, sokaktan güzel bir akasya kokusu yükseliyordu. Pencere kenarına bir serçe kondu ve cıvıltıyla ötmeye başladı.

İkinci mucize o sırada gerçekleşti.

- ‘Görmen şartsa, göreceksin o halde,’ dedi babası. ‘Televizyonun canı cehenneme. Haydi kalkın, Karlstein Kalesi’ne gidelim!’” (s. 99-100)

Heyecanlanma: “Evin önünde, ikinci kattaki komşu teyzeyle karşılaştılar. Kadın gezintiden dönüyordu.

- ‘Elias, sana gelmiş küçük bir paket var bende,’ dedi.

- ‘Bana mı?’ Elias heyecanlandı. Hayatında daha önce hiç almamış olsa da küçük paketler almayı çok severdi. Kimin yolladığı hakkındaysa en ufak bir fikri yoktu.” (s. 113)

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği: “En sonunda, Elias’ın aklına büyükannesinin ayakkabı paketinin sarı kâğıdı geldi. Kenarı biraz yırtıktı ama hâlâ yapıştırılabilirdi. *Annesi kâğıdı ütiledi, babası da uçurtmanın gövdesine tutturdu. Babasının elinden pek bir iş gelmiyordu aslında; yine de Elias yapabildiği yerlerde ona yardım etti ve sonunda başardılar.*

Aslına bakılırsa uçurtma, az önce dış doktoruna gidip dış çektirmiş veya boks maçından sağlam bir yumruk yemiş gibi görünüyordu fakat Elias’ın annesine göre fıstık gibiydi! Annesi, küçük parlak kumaş şeritler kesip bunları birbirine zımbalayarak kuyruk yapıyor, Elias da boya kalemleriyle uçurtmaya yüz çiziyordu.” (s. 145)

İpuçlarını takip etme: “Yalnız olduğu, beraber oynayıp laflayabileceği başka yumurtadan çıkmış büyükanne olmadığı için çok üzülmüştü. Belki de başka büyükanneleri aramak için gitmişti? Belki onları bulduktan sonra geri dönmek isteyecekti? Evet, kesinlikle böyleydi. *Bu yüzden hatıra olsun diye Elias’a ayakkabılarını bırakmıştı. Nine, Elias’ı temelli terk etmediğini göstermek istemişti. Geri dönene kadar, Elias’ı onun ayakkabılarına göz kulak olmasını arzu etmişti!”* (s. 157)

4. 15. “Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı” Adlı Çeviri Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

4. 15. 1. Kitabın Özeti: Anton, matematiği hiç sevmeyen bir çocuktur. Bunun nedeni sayılarla arasının iyi olmamasıdır. Ancak sözcüklerle çok iyi anlaşır, onlara yeni anlamlar yüklemeyi çok sever. Bu nedenle kendisine anlatılan masalları, kendi sözcükleriyle yeniden yazar. Anton’un babası bankacıdır ve işi gereği matematikle çok ilgilidir. Bu nedenle Anton’un da matematiğinin çok iyi olmasını ister. Ancak Anton, sözcüklere daha çok ilgi duyar. Babasının ilgi alanlarından biri de futboldur. Ancak Anton babasının aksine futboldan da hoşlanmaz. Anton’un anne - babası matematik ve futbolun hayatta çok önemli olduğunu düşündüklerinden Anton’un da bu alanlara ilgi duymasını isterler. Anton, bekledikleri ilgiyi göstermez. Anton’un bu ilgisizliği nedeniyle anne - babası futbol ve matematikte başarılı olan bir çocuk sahibi olmayı isterler. Bu yüzden Anton’a kardeş olacak bir erkek çocuk evlat edinmeyi düşünürler. Anton, anne - babasının bu fikrine çok sıcak bakar ve annesiyle birlikte çocuk yurduna giderler. Anton, orada Dilip ile karşılaşır ve birbirlerini çok severler. Böylece Dilip, Anton’un kardeşi olur. Dilip, üstün zekâlı bir çocuktur ancak o da Anton gibi matematiğe ve futbola ilgi duymaz. Dilip, uzaya ve gök bilimine ilgi duyar. Bankacı olan Anton’un babasının işleri iyi gitmez. Bu nedenle küçük bir eve taşınırlar. Hep birlikte mutlu bir hayat yaşarlar.

4. 15. 2. Kitaptaki Merak Unsurları

“Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı” kitabındaki merak unsurları, merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdeler dağılımı Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. “Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Soru sorma / sorulara yanıt arama	48	39.34
Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	8	6.56
Araştırma ve inceleme	4	3.28
Gizem, bilinmeyen, sır	-	-
Problemi çözmeye ortak olma	3	2.46
Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	3	2.46
Keşfetme ve serüven yaşama isteği	1	0.82
İpuçlarını takip etme	-	-
Düş gücü	2	1.64
Akıl yürütme ve tahminde bulunma	20	16.39
Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum	2	1.64
Heyecanlanma	12	9.84
Neden - sonuç ilişkisi kurma	19	15.57
Toplam	122	100.00

Tablo 18’de, “Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı” adlı çeviri çocuk romanında yer alan merak unsurlarının sıklığı ve yüzdeler dağılımı incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama 48 (%39.34), yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği 8 (%6.56), araştırma ve inceleme 4 (%3.28), problemi çözmeye ortak olma 3 (%2.46), dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi 3 (%2.46) keşfetme ve serüven yaşama isteği 1 (%0.82), düş gücü 2 (%1.64), akıl yürütme ve tahminde bulunma 20 (%16.39), olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum 2 (%1.64), heyecanlanma 12 (%9.84) ve neden - sonuç ilişkisi kurma 19 (%15.57) kez yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda yer alan merak unsuru toplam sayısı 122’dir.

Bu çocuk romanında, en çok yer alan merak unsuru, soru sorma / sorulara yanıt aramadır. Bu merak unsurunu sırasıyla akıl yürütme ve tahminde bulunma,

neden - sonuç ilişkisi kurma, heyecanlanma, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği, araştırma ve inceleme, problemi çözmeye ortak olma, dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi, düş gücü ile olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum izlemektedir. En az yer alan merak unsuru ise keşfetme ve serüven yaşama isteğidir.

Problemi çözmeye ortak olma ile dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi, düş gücü ile olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum merak unsurları eşit sayıda yer almıştır.

Bu çocuk romanında, merak unsurlarının iki tanesi (gizem, bilinmeyen, sır ile ipuçlarını takip etme) yer almamıştır. Bu merak unsurları dışındaki diğer unsurların yer aldığı ve bu unsurların kullanılma sıklığı göz önünde bulundurulduğunda, kitabın merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

“Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı ” adlı çeviri çocuk romanında yer alan merak unsurlarına ilişkin doğrudan aktarım ifadelerine ait örnekler aşağıda verilmiştir.

Akil yürütme ve tahminde bulunma: “‘Kraliçeye koltuk değneği verildi,’ diye konuştum Gert Dede’nin teybinin mikrofonuna. ‘Ayaklarına da soğuk kompres uygulandı. Pamuk Prenses de çiçek yolladı ve geçmiş olsun dileğinde bulundu.’

Tam o anda kapı açıldı ve babam içeri girdi. İnsanın iki kere yanlış kaleye gol atmasının nasıl bir aptallık olduğu hakkında benimle bir konuşma yapacağını düşündüm hemen.

Ama yanıliyordum.

- ‘Anton,’ dedi babam. ‘Üç kere dokuz kaç eder?’

Anlaşılan sınıf öğretmenim Bayan Gerner aramış ve sayıları kafamda sürekli birbirine karıştırdığımı anlatmıştı.

- ‘Yirmi altı,’ diye cevap verdim.

- ‘Kafadan atma!’ diye kızdı babam. ‘İyice düşün!’

İyice düşündüm.

- ‘Yirmi sekiz?’” (s. 8)

Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi: “Annem gergin bir tavırla dudaklarını ısırıp nefesini tuttu ama Dilip gülümseyince rahatlayarak nefesini bıraktı. Dilip bavulunu yazı masasının üstündeki topun yanına koydu, yaylı kilitleri açtı ve bavuldan bir bantla tuhaf bir poster çıkardı; sonra da posterini yatağın üzerine, tam ortaya astı.

Gözlerimizi dikip resme baktık.” (s. 16)

Heyecanlanma: “Hint Evi’nde bizi ciyak ciyak şarkı söyleyen bir kadın sesi karşıladı; gözümüze çarpan ilk şey de fiskiye ve arkasındaki devasa fil tanrı heykeliydi. Tanrı neredeyse tıpatıp posterdekine benziyordu, yalnız bu kez dört elinde de başka nesnelere tutuyordu.

Dilip heyecanla oraya koşup hayran hayran baktı; garson da bunu görünce bize hemen fiskiye yanına bir yer gösterdi.” (s. 18)

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği: “ (...) Bir an düşündü. ‘Tamam,’ dedi sonra. ‘Sen de bana büyük kahverengi defterini ödünç verirsen. İçinde ne var?’

- ‘Düzeltilmiş masallar.’

Bana şaşkın şaşkın baktı.

- ‘Masalların bazen ne kadar mantıksız ve haksız olduğu hiç dikkatini çekmedi mi?’ dedim. ‘Bu yüzden onları düzeltiyorum, anlıyor musun?’

- ‘Hayır,’ dedi Dilip.

Bunun benden başka kimsenin dikkatini çekmemiş olması ne kadar tuhaf: Birçok masalda önemli şeyler ya atlanıyor ya da yanlış anlatılıyor. Ben de onları düzeltiyorum. Gert Dede sırf bunun için bana eski teybini armağan etti. Hatta dolapta boş kasetler de var, hem de bir sürü, bir zamanlar yedekli almış. Bu yüzden hep yeni kasetleri kullanıyorum.

Teybin iki hoparlörü ve iki mikrofonu var. Kayıt düğmesine basıp düzeltilmiş masalı anlatıyorum. Sonra da kaseti cümle cümle dinleyip her şeyi kahverengi deftere geçiriyorum.” (s. 31-32)

Düş gücü: “Bir süre durup düşündüm. Çarpık bacak veya çarpık iş duymuştum ama çarpık uzay ve çarpık zamanı hiç duymamıştım. Fakat böyle bir şeyi hayal etmek eğlenceliydi! Çarpık uzayı, derin derin çukurlarla dolu sokaklardan oluşan, küre biçiminde bir yumak gibi hayal ettim; çarpık zamanı ise eğri büğrü metalden yapılmış eski bir çalar saat gibi.” (s. 36-37)

Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum: “Yaz tatili bitince Dilip ve ben otobüsle komşu kasabadaki yeni okulumuza gittik ilk kez. Sanırım okul daha yeni yapılmıştı, hem de özel olarak bizim için. O tasarlayan adam şahane bir okul yapmak istemişti ve bunu gerçekten başarmıştı çünkü okul bir uzay gemisine benziyordu.

- ‘Vay canına!’ diye bağırdı Dilip otobüsten indiğimiz sırada. ‘Umarım uçabiliyordur!’ Uzay gemilerini her şeyden çok sever.

Uzay gemisinde bazı şeyler kusursuz çalışıyordu: Musluklardan su, meyve suyu otomatından meyve suyu akıyordu.” (s. 50-51)

Neden - sonuç ilişkisi kurma: “Dilip zaten hiçbir zaman çok konuşmamıştı ama artık hiçbir şey söylemiyordu, tıpkı en baştaki gibi. Ne var ki bunu fark eden tek kişi bendim. Babam hemen her zaman işte olduğundan fark edemiyordu. Annemse hemen her zaman Irene’yle sergiler hazırladığından, kuaföre gittiğinden, muz sarısı ya da karamel kahverengisi ayakkabıların, çantaların ve elbiselerin satıldığı mağazaları dolaştığından fark edemiyordu.” (s. 58)

Soru sorma / sorulara yanıt arama: “Birdenbire Bayan Raddatz bana hiç de tuhaf gelmedi. Hatta aslında çok kibardı.

- ‘Size bir şey sorabilir miyim?’

- 'Elbette Anton. Her zaman.'

- 'Matematiği iyi olmayanın, hayatta ilerleyemeyeceğine inanıyor musunuz?'

Bayan Raddatz biraz şaşkınca baktı. Sonra kompozisyonları toparlayıp çantasına yerleştirdi. 'Buna kesinlikle inanmıyorum,' dedi üzerine basa basa. 'Hatta bunun tam bir saçmalık olduğuna inanıyorum!'" (s. 63)

Araştırma ve inceleme: "Noel tatilinde, Hanuman maymunları hakkında bulabileceğim her şeyi okumak için Dilip' le birkaç kez kütüphaneye gittim. 'Önemli sayıların olduğu bir liste yap!' diye öğüt verdi bana; gerçekten iyi bir öğüttü bu çünkü sayıları neredeyse unutmuştum

Gezi kitapları bölümünde Hindistan hakkında kalın bir kitap gördüm. Kitapta, bir sürü Hindu tanrısı olduğu yazıyordu, üç yüzün üzerinde! Arkasında da en önemli tanrılardan oluşan uzun bir liste vardı ama ben yalnızca iki tanesine baktım: Dilip' in Ganeşası ve benim Hanumanım." (s. 104)

Keşfetme ve serüven yaşama isteği: "Ertesi gün öğleden sonra, Dilip'le birlikte çevrede biraz keşif yapmaya karar verdik. Kulübenin arkasından başlayıp ormanın içinden geçen patikayı takip ettik. Ayakkabılarımızın altındaki toprak gizemli bir biçimde gıcırdayıp çatırdıyordu. Başlarımızın yukarısındaki şiddetli rüzgâr zaman zaman ağaç tepelerini silip süpürüyor, yapraklar heyecanla hışırdamaya başlıyor ve sonra yeniden yatışıyordu." (s. 133)

Problemi çözmeye ortak olma: "(...) - 'Peki nerede oturacağız o zaman?' diye sordum.

- 'Kazandığım para küçük bir daireye yetecektir. Bir tanesinden umutluyum, eski bir iş arkadaşımın dairesi. Sevimli bir kadındı. Kesin olur.'

- 'Söz konusu bile olmaz,' diye kızdı babam. 'Ev satılmayacak!'

- 'Hayır, satılacak. Yalnızca ev değil, Mercedes de satılacak,' dedi annem.

- 'Hayır! Yumuşak frenleri olan Mercedes' imi sattırmam!'

Annem sayılarla dolu bir kâğıdı onun önüne itti.

- 'Hayatım, maalesef yanlış hesap etmişsin. Ev ve araba satılmak zorunda, başka seçeneğimiz yok.'

Babam hesap makinesiyle üç kez hesapladı ve doğru olduğu için küfretti.

- 'Benim çok daha iyi bir fikrim var,' dedim.

Annem, babam ve Dilip şaşkınlıkla baktı.

- 'Birk'le Marek'in yanına taşınacağız!'

Marek'e artık evimizin taksitlerini ödeyemediğimizden söz etmiştim. O da bunu babasına anlatmış ve babası da hemen şöyle demiş: 'Bütün çareler tükenirse öncelikle bize gelsinler. Kısa süre önce arka tarafa ekleme yaptım, zaten fazladan üç oda var'" (s. 146-147)

4. 16. “Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız” Adlı Çeviri Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

4. 16. 1. Kitabın Özeti: Molly, annesi ile birlikte ormanın yakınlarında yaşar. Giysileri, evleri ve yaşam tarzları herkesten çok farklıdır. Özellikle de annesinin ormana gidip otlar toplaması ve sonra o otlardan ilaç ve çay yapmasını Molly, çok ilginç bulur. Molly, yaşamlarının diğer insanlar gibi olmasını ister. Arkadaşı Ellen’in, hayatı ona çok ilgi çekici gelir. Bir gün komşuları Molly’nin hayvanlarından rahatsız olur. Bunun üzerine Molly’nin annesi bahçe kenarına ağaç dikmeye karar verir. Bu ağacın kısa sürede gelişip çok büyük bir ağaç olması için bitkilerden özel bir karışım yapar. Molly’nin annesi hazırladığı bu karışımı yanlışlıkla içer ve bir ağaca dönüşür. Molly, annesini ağaç olmaktan kurtarmak için arkadaşı Pim ile çözüm arar. Hayvanlardan rahatsız olan komşuları bu kez de anne - ağacın dallarından rahatsız olur ve onu kesmeye çalışırlar. Tam bu sırada Molly, ağaca sınımsıkı sarılır ve ağlamaya başlar. Bunun üzerine annesi ağaç olmaktan kurtulur ve eski hâline geri döner. Molly, annesine kavuştuğu için çok sevinir ve artık diğer insanlar gibi olmak istemez. Annesiyle birlikte hayvanlara ve doğaya olan sevgileri nedeniyle kendilerinin çok özel olduklarını anlar.

4. 16. 2. Kitaptaki Merak Unsurları

“Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız” kitabındaki merak unsurları, merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdeleri Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. “Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Soru sorma / sorulara yanıt arama	77	54.61
Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	2	1.42
Araştırma ve inceleme	1	0.71
Gizem, bilinmeyen, sır	1	0.71
Problemi çözmeye ortak olma	3	2.13
Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	3	2.13
Keşfetme ve serüven yaşama isteği	1	0.71
İpuçlarını takip etme	2	1.42

(Devam ediyor)

Tablo 19. (Devam)

“Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Düş gücü	7	4.96
Akıl yürütme ve tahminde bulunma	25	17.73
Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum	2	1.42
Heyecanlanma	4	2.84
Neden - sonuç ilişkisi kurma	13	9.22
Toplam	141	100.00

Tablo 19’da, “Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız” adlı çeviri çocuk romanında yer alan merak unsurlarının sıklığı ve yüzdeler dağılımı incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama 77 (%54.61), yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği 2 (%1.42), araştırma ve inceleme 1 (%0.71), gizem, bilinmeyen, sır 1 (%0.71), problemi çözmeye ortak olma 3 (%2.13), dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi 3 (%2.13), keşfetme ve serüven yaşama isteği 1 (%0.71), ipuçlarını takip etme 2 (%1.42), düş gücü 7 (%4.96), akıl yürütme ve tahminde bulunma 25 (%17.73), olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum 2 (%1.42), heyecanlanma 4 (%2.84) ve neden - sonuç ilişkisi kurma 13 (%9.22) kez yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda yer alan merak unsuru toplam sayısı 141’dir.

Bu çocuk romanında, en çok yer alan merak unsuru, soru sorma / sorulara yanıt aramadır. Bu merak unsurunu sırasıyla akıl yürütme ve tahminde bulunma, neden - sonuç ilişkisi kurma, düş gücü, heyecanlanma, problemi çözmeye ortak olma, dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği, ipuçlarını takip etme ile olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum izlemektedir. En az yer alan merak unsurları ise araştırma ve inceleme, gizem, bilinmeyen, sır ile keşfetme ve serüven yaşama isteğidir.

Problemi çözmeye ortak olma ile dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği, ipuçlarını takip etme ile olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum, araştırma ve inceleme, gizem,

bilinmeyen, sır ile keşfetme ve serüven yaşama isteği merak unsurları eşit sayıda yer almıştır.

Bu çocuk romanında, merak unsurlarının tamamının yer aldığı tespit edilmiştir. Merak unsurları ve bu unsurların kullanılma sıklığı göz önünde bulundurulduğunda, kitabın merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

“Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız” adlı çeviri çocuk romanında yer alan merak unsurlarına ilişkin doğrudan aktarım ifadelerine ait örnekler aşağıda verilmiştir.

Düş gücü: “Molly elleriyle kulaklarını tıkadı ve annesinin tıpkı temiz ve güzel bir araba kullanan, kızına ambalajlı müsli bar alan ve televizyonda istediği şeyi izlemesine izin veren Ellen’in annesi gibi olduğunu hayal etti.” (s. 10-11)

Keşfetme ve serüven yaşama isteği: “Orman çok uzak sayılmazdı, köprüyü geçip çamurlu patikadan yürüyünce karşınızdıydı. Molly ormanın derinliklerine ilerledikçe ağaçlar daha da sıklaştı ve etraf karardı. Ağaçların tepeleri gökyüzünde birleşiyor ve gün ışığının süzülerek yerde gölgeler oluşturmasını sağlıyordu. Molly orman karanlıkken korkmuyordu; daha önce defalarca annesinin peşine takılmıştı.” (s. 14)

Akil yürütme ve tahminde bulunma: “(...) Molly, Pim Wilder’in tohumların tarihten sonsuzluğa uzanması hakkında söylediklerine kafa yordu. *Belki de küçük bir tohumun toprağa düştükten sonra nasıl yalnız gün ışığı ve suyla kocaman bir ağaca dönüştüğüne şaşırıyordu.*” (s. 34)

Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi: “Meşe palamuduna dikkatle baktı. Çamurla kaplı bir gölün dibine batmış gibi görünüyordu. Hiç sihirli bir yanı olabilemiş gibi gelmedi Molly’ye. Meşe palamudunun rutubetli, topraklı, keskin kokusunu aldı; kışın çürüyen yaprakların kokusuna benziyordu. Molly, büyük ihtimalle yalnızca sıradan bir meşe palamududur, diye dudak büktü.” (s. 55-56)

Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum: “(...) Molly’nin annesi çayından büyük bir yudum aldı, yutkundu. Gözleri büyüdü. Elinde tuttuğu şeye dehşetle baktı. Meşe palamudu iksirinin olduğu kavanozdu bu. Molly de ona baktı. Korkunç bir şey oluyordu. ‘Anne?’ dedi telaşla. Fakat annesi konuşamıyor gibiydi.

Gözleri kapandı, sendeledi, devrilmek yerine koyu, bulanık bir renk almaya başladı. Vücudu serpildi ve kolları bir korkuluk gibi bükülmez bir şekilde ileriye doğru uzadı. Vücudundan şiddetli bir gıcırdama ve bölünme sesi geldi, gözleri birden gözkapakları iki yana çekiltilmiş gibi genişledi. Molly’ye hasret dolu bir bakışla baktı. Sonra gözleri kapandı. Nefes verirken toprak onu içine çekiyordu sanki. Maude çılginca koşmaya başladı. Molly donakaldı. Annesinin vücudu bir ağaç gövdesine dönüşmüştü.” (s. 57-58)

Araştırma ve inceleme: “(...) İksirlerin nasıl hazırlandığını unutmuştu. Bile isteye ilgilenmemişti bu konularla bu zamana kadar titreşimleri hissetmeyi hiç istememişti. Molly ağacın yanından ayrılıp kendinden emin davranarak eve yürüdü.

Doğrudan annesinin çalışma masasına gitti. Belki de annesi sihri tersine çevirmek için bir formül bırakmıştı.

Defter ve kitap yığını masanın üstünü kaplamıştı. Molly sayfaları karıştırıp araştırmaya başladı.” (s. 63)

Neden - sonuç ilişkisi kurma: “Molly öğleden sonrayı çikolatalı kaju topları yaparak geçirdi. Buzdolabındaki yemeyeceği şeyleri –brokoli, lahanası, keçi peyniri, limon turşusu ve rezeneyi- ayıkladı; hepsini tavuklara verebilirdi. Kendisi ve Maude için dutları ve çikolata toplarını tabaklara yığı ve buzdolabına koydu. Molly birdenbire kendini önemli, yetişkin ve sorumluluk sahibi biri gibi hissetti.

Maude’u sakinleştirmek için okşadı ve ‘Tamam Maude, her şey yoluna girecek,’ dedi. Bundan emin olmasa bile böyle söylemek kendini iyi hissettiriyordu. *Fakat kendini daha iyi hissettikçe annesinin döndüğünde buzdolabının çikolata toplarıyla dolu olmasından hoşlanmayacağını düşünmeye başlıyordu. Bu yüzden ne olur ne olmaz diye brokoliyi atmaktan vazgeçti.” (s. 67-68)*

İpuçlarını takip etme: “Nedenini bilmeden, mest olmuş bir halde, ağaca doğru yürüdü Molly. Maude kulaklarını dikleştirdi ve onun peşinden gitti. Molly ağaca yaklaştıkça kendini daha da güvende hissetmeye başladı. *Toprak uğuldadı; bu rüzgarsız gecede yapraklar fırl fırl döndü. Anne-ağaç Ay’ın kendisi gibi sararmış, ışık saçıyordu. Molly kulağını ağacın gövdesine yasladı. Ağacı gövdesi ılıktı. ‘Anne?’ diye fısıldadı. ‘Anne, orada mısın?’*

Topraktan gelen uğultu ağaca doğru yükselip güçlendi, Molly’nin sorusunu yanıtlamak için acele ediyor gibiydi.

Molly kulağını ağacın gövdesine iyice yasladı. Daha dikkatli dinledi. Uğultu daha çok bir his, titreşim ve kalp atışı türünde bir titreşimdi. Dalgalar halinde geliyor, bir sinyal gibi yükselip alçalıyordu. Yoksa bu annesinin sesi miydi?” (s. 75)

Heyecanlanma: “Molly ve Pim ağacın yanında durdular. Pim başını kaldırıp yukarıya, yapraklara baktı. ‘Vay canına,’ dedi heyecanla. ‘Yaprakların hepsi birbirinden farklı. Göz kamaştırıcı... Bir ağaç. Demek istediğim, o işte; annen ya da ağaç nasıl desem, bir şey...’ Kafa karışıklığıyla başını salladı.” (s. 96)

Problemi çözmeye ortak olma: “Pim, Grimshawlar’ın çorak bahçesinin çitlerine gözlerini dikti. Mektuba şöyle bir baktı ve sonra dala oturup köşeden bacaklarını sallandırdı.

- ‘Gördüğüm kadarıyla başın biraz dertte ve titreşimler seni kurtarmayacak. *Annen bir ağaç, başka bir şekilde söyleyecek olursak, bu ağaç senin annen ve üç gün sonra komşularınız onun dallarını kesecek. Ya onları durdurmanın bir yolunu düşünürüz ya da anneni geri getirmenin bir yolunu buluruz.” (s. 120-121)*

Gizem, bilinmeyen, sır: “Gece sakindi. Anne-ağaç sakindi. *Ama Molly ağacın içinde bir şey hissediyordu. Tuhaf bir solgunluk, dallarında yükseliyordu. Molly parmak uçlarında yükseldi ve daha iyi görebilmek için başını kaldırdı. Bir şey ağacın üzerinde havalanarak yükseldi. Karanlık gökyüzünde ufak bir uzay gemisi gibi görünüyordu. Sonra süzülerek Molly’nin ayakucuna düştü.” (s. 156)*

Soru sorma / sorulara yanıt arama: “Molly sırtarak ayağa kalktı. ‘Neden bana annenın şifalı iksirlerinden hiç söz etmedin? Bilmek isterdim,’ dedi Ellen.

- ‘Belki de korkmuşumdur,’ dedi Molly. ‘Belki herkesin korktuğu bir şeyler vardır. Sen yılanlardan ve kütüklerle dereyi geçmekten korkuyorsun. Ben de insanlar beni şey için sevmeyecek diye korkuyorum... (...)’” (s. 172-173)

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği: “‘Biliyor musun?’ dedi annesine. ‘Bir gün ikimizden birinin gitmesi ya da senin yine ortadan kaybolman ihtimaline karşı kendi şifalı bitkiler defterimi tutmaya başladım. Öğrenmek istediğim şeyler var’” (s. 222)

4. 17. “Dünyanın En Komik Adamı” Adlı Çeviri Çocuk Romanının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

4. 17. 1. Kitabın Özeti: Norman, katıldığı bir yarışmada doğru yanıtı veren tek kişi olduğu için para ödülü almaya hak kazanır. Norman, bu parayı ailesiyle birlikte tatile gitmek için kullanmayı düşünür. Anne - babası ve ağabeyleriyle birlikte tatile gider. Tatildayken Norman’ın dikkatini tuhaf giyimli bir adam çeker ve bu adamdan babasına söz eder. Babası bu adamın Mort Ziff olduğunu söyler. Mort Ziff, Norman ve ailesinin kaldığı otelde eğlence programı yapmaktadır. Norman, komedyen Mort Ziff’e hayran olur. Norman, yine bir akşam Mort Ziff’i izlemeye gider ve orada Amy ile tanışır. Amy ile çok iyi arkadaş olurlar ve Mort Ziff’i birlikte izlemeye giderler. Ancak Mort Ziff’in eğlence programına eskiden olduğu gibi çok fazla seyirci gelmemektedir. Bu nedenle de otel sahibi Mort Ziff’in artık program yapmasını istemez. Norman ve Amy, Mort Ziff’in artık program yapamayacağını ve otelden ayrılmak zorunda olduğunu öğrenirler. Mort Ziff’in eğlence programlarını çok seven Norman ve Amy onun tekrar program yapabilmesi için çözüm ararlar. Bunun için de otel sahibi ile görüşürler ve onu ikna ederler. Norman, tatil bittiği için üzülse de ‘dünyanın en komik adamı’ Mort Ziff ile tanıştığı için çok mutludur.

4. 17. 2. Kitaptaki Merak Unsurları

“Dünyanın En Komik Adamı” kitabındaki merak unsurları, merak unsurlarının kullanılma sıklığı ve yüzdeler dağılımı Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. “Dünyanın En Komik Adamı” Kitabındaki Merak Unsurları, Sıklığı ve Yüzdesi

Merak Unsurları	Sıklık	Yüzde (%)
Soru sorma / sorulara yanıt arama	30	40.54
Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	1	1.35
Araştırma ve inceleme	-	-
Gizem, bilinmeyen, sır	1	1.35
Problemi çözmeye ortak olma	2	2.70
Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	2	2.70
Keşfetme ve serüven yaşama isteği	1	1.35
İpuçlarını takip etme	-	-
Düş gücü	2	2.70
Akıl yürütme ve tahminde bulunma	27	36.49
Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum	1	1.35
Heyecanlanma	3	4.05
Neden - sonuç ilişkisi kurma	4	5.41
Toplam	74	100.00

Tablo 20’de, “Dünyanın En Komik Adamı” adlı çeviri çocuk romanında yer alan merak unsurlarının sıklığı ve yüzdelik dağılımı incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama 30 (%40.54), yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği 1 (%1.35), gizem, bilinmeyen, sır 1 (%1.35), problemi çözmeye ortak olma 2 (%2.70), dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi 2 (%2.70), keşfetme ve serüven yaşama isteği 1 (%1.35), düş gücü 2 (% 2.70), akıl yürütme ve tahminde bulunma 27 (%36.49), olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum 1 (%1.35), heyecanlanma 3 (%4.05) ve neden - sonuç ilişkisi kurma 4 (%5.41) kez yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda yer alan merak unsuru toplam sayısı 74’tür.

Bu çocuk romanında, en çok yer alan merak unsuru, soru sorma / sorulara yanıt aramadır. Bu merak unsurunu sırasıyla akıl yürütme ve tahminde bulunma, neden - sonuç ilişkisi kurma, heyecanlanma, problemi çözmeye ortak olma, dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi ile düş gücü izlemektedir. En az yer alan merak unsurları ise yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği, gizem, bilinmeyen, sır,

keşfetme ve serüven yaşama isteği ile olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durumdur.

Problemi çözmeye ortak olma, dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi ile düş gücü, yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği, gizem, bilinmeyen, sır, keşfetme ve serüven yaşama isteği ile olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum merak unsurları eşit sayıda yer almıştır.

Bu çocuk romanında, merak unsurlarının iki tanesi (araştırma ve inceleme ile ipuçlarını takip etme) yer almamıştır. Bu merak unsurları dışındaki diğer unsurların yer aldığı ve bu unsurların kullanılma sıklığı göz önünde bulundurulduğunda, kitabın merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

“Dünyanın En Komik Adamı” adlı çeviri çocuk romanında yer alan merak unsurlarına ilişkin doğrudan aktarım ifadelerine ait örnekler aşağıda verilmiştir.

Keşfetme ve serüven yaşama isteği: “Annem ve babam birbirlerine gülümsedi. Ne düşündüklerini biliyordum: Acaba yeni bir çatı mı, yoksa yeni bir araba mı? *Önüme baktım ve ‘Noel tatilinde hep birlikte Miami Beach’e gidelim istiyorum,’ dedim.*

- ‘Ne?’ dedi babam.

- ‘Miami Beach!’

Marcus ve Larry sandalyelerinden havaya zıpladı. Masanın etrafında şarkı söyleyerek dans etmeye başladılar: ‘Miami Beach’e gidiyoruz, Miami Beach’e gidiyoruz...’

Annem, ‘Sessiz olun bakayım,’ diye çıkıştı. ‘Oturup yemeğinizi yiye. Norman, bu büyük bir sürpriz oldu. Neden böyle bir karar verdiğini söyler misin?’

- ‘Çok fazla seyahate çıkmıyoruz. Çıktığımızda da bir kamp alanına gidip çadırda uyuyoruz. Güzel bir otelde kalmak, okyanusu görmek istiyorum. Üstelik sadece benim için de değil. Bu hepimizin hoşuna gidecek. Gerçek bir tatile çıksak olmaz mı? Parayı ihtiyaçlarımız için kullanmanın iyi bir şey olduğunu biliyorum. Fakat ara sıra siz de eğlenmeniz fena olmaz.’” (s. 39-40)

Düş gücü: “Kar temizleme aracı sokak boyunca aşağıya doğru ilerlerken iki yanda devasa kar yığınları oluşturuyordu. Çocuklar kaleler inşa ediyor, buz gibi havada çılgınlıklar atarak birbirlerine kartopu fırlatıyordu. *Başka bir kış vakti olsa ben de onlara katılırdım ama o sırada tek yapabildiğim buğulu camdan bakıp Miami Beach’i hayal etmektir.*” (s. 48)

Heyecanlanma: “Görevli, bavullarımızı taşıma bandına yerleştirdi. Daha önce bırakın uçağa binmeyi, havaalanına bile gelmemiştim. Gişedeki kadın üç numaralı kapıya gitmemizi söyledi. Oraya vardığımızda, uçağa binmeyi umut eden birkaç kişinin daha kapıda beklediğini gördük. Ağabeylerim ve ben kocaman pencerelere yaklaşım kafalarımızı cama yapıştırdık. *İşte uçağımız orada, pistin üstündeydi.*

Müthiş bir güzelliği vardı. Onu gördüğüm anda kalbim heyecandan pır pır etti.” (s. 56)

Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi: “Bayanlar, Baylar Kaptan Ronald Fairbanks konuşuyor. Hava durumunda küçük bir değişiklik yaşıyoruz. Yer mürettebatı son bir buz çözme işlemi yapıyor. (...)

Kemerimi bağladım ve korktuğumdan değilse de hiçbir şey kaçırmak istemediğimden, kabin amirine kulak verdim. Sonra uçak pistte ilerlemeye başladı. (...)” (s. 58)

Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum: “(...) Çevreme bakınırken ortama uymayan bir adam dikkatimi çekti. Omuzları çökmüş, yaşlı ve ufak tefek bir tipti. Tel tel olmuş gri saçlarının bir tutamı, tepesindeki keli örtecek şekilde, başının bir yanından öbür yanına yapıştırılmıştı. Fakat dikkat çekmesine neden olan esas şey siyah takım elbisesiydi. Ayakkabıları da kravatu da siyahtı. Partinin ortasına düşmüş cenaze levazimatçısına benziyordu.” (s. 72)

Soru sorma / sorulara yanıt arama: “Adam eline küçük bir bardak aldı ve kafasına dikti. Yüksek sesle, ‘Acaba şu adam neden mayo giymiyor,’ dedim.

Gözlerini açan babam, Kimden söz ediyorsun?’ dedi. Bara baktı. ‘Hey gidi! Bu gerçekten o mu?’

- ‘Kim?’

- ‘Vay canına, ben öldüğünü sanıyordum. Çok uzun zaman önce öldüğünü sanıyordum. Çok yaşlanmış olsa gerek. Ama hâlâ hayatta ve burada. İşte oracıkta. Mort Ziff.’

- ‘Mort Ziff mi?’

- ‘Adını hiç duymadın mı? Sanırım bunun için fazla gençsin. Mort Ziff ünlü bir komedyendi. (...)’” (s. 73)

Gizem, bilinmeyen, sır: “-‘Otelin sahibini hiç gördün mü? İsmi Herbert Spitzer’miş. *Hakkında garip şeyler duydum.*’

- ‘Ben de. Odalarının duvarları yüz dolarlık banknotlarla kaplıymış. Ama onu görmedim. Çatı katındaki dairesinden aşağıya indiğini sanmıyorum.’” (s. 109)

Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği: “ (...) -‘Söyleyin bakalım, sizi iki tehlikeli insan, büyüyünce ne olmak istiyorsunuz?’

- ‘Ben kendi restoranımda şef olmak istiyorum,’ dedi Amy.

- ‘Ne pişirebiliyorsun bakalım?’

- ‘Peynirli makarna. Ayrıca fıstık ezmesi ve muzlu sandviç de yapabiliyorum.’

- ‘Kesinlikle senin restoranında yemek yedim. Ya sen genç adam?’

- ‘Ben uçak tasarlamak istiyorum.’

- ‘Bana bir iyilik yap ve yataklı bir uçak tasarla da rahat bir uyku çekeyim.’” (s. 110)

Akıllı yürütme ve tahminde bulunma: “- ‘Dinle beni,’ dedi Amy. ‘Ablalarımın korkmaktan çok sıkıldım. Belki de onlara başkaldırmayı denemeliyiz.’

- ‘Bunun iyi bir fikir olduğunu sanmıyorum, en azından ağabeylerime karşı. Hayatı bana zindan etmelerinden başka bir işe yaramaz.’

- ‘Sen bunu bir düşün.’
- ‘Olur. Peki, Mort Ziff’le ilgili ne yapacağız?’
- ‘Gidip onunla konuşmalıyız. *Kendini çok kötü hissediyor olsa gerek.*’
- ‘*Belki yalnız kalmak istiyordur.*’” (s. 129)

Problemi çözmeye ortak olma: “Bize kapıya kadar eşlik etti. Koridordan geçtik ve asansörle lobiye indik. ‘Sanırım yapabileceğimiz hiçbir şey yok,’ dedi Amy.

Fakat ben kafa yoruyordum. ‘Mort Ziff gösteri yapmalı.’

- ‘İyi ama nerede?’
- ‘*Burada. Otelde kendini evinde gibi hissettiğini söylemedi mi? Gösterisini burada yapmalı. Ama yemek salonunda değil.*’

Amy şaşkın gözlerle bana baktı. ‘Peki ama nerede? Yoksa... Bir dakika. Kafede mi?’

- ‘*Aynen öyle.*’” (s. 131)

Neden - sonuç ilişkisi kurma: “Sonra, Amy’nin gözleri parladı. Aklına başka bir şey geldiğini biliyordum. ‘*Dahası,*’ dedi, ‘*bundan böyle sizin de birbirinize düşmanlık etmemenizi istiyoruz.*’

- ‘*Doğru,*’ dedim. *Sonra Amy’ye baktım. ‘Neden bunu istiyoruz?’*
- ‘*Bize yardım etmeleri gerekecek de ondan.*’” (s. 152)

4. 18. Çeviri Çocuk Romanlarının Merak unsuru Açısından Karşılaştırılması

Çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından karşılaştırılması Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21. Çeviri Çocuk Romanlarının Merak unsuru Açısından Karşılaştırılması

Çeviri Çocuk Romanları	Merak unsuru Toplam Sayıları
Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız	141
Asılı Dağ’ın Kâhini	127
Ormanın Kalbindeki Çocuk	125
Ailede Grev Var	125
Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı	122
Büyükannem Cebimde	111
Garajdaki Giz	98
Dünyanın En Komik Adamı	74
TOPLAM	923

Tablo 21 incelendiğinde, çeviri çocuk romanlarında bulunan toplam merak unsuru sayısının 923 olduğu görülmektedir.

Merak unsurunun en çok yer aldığı çeviri çocuk romanı, Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız'dır. Bu çocuk romanını sırasıyla Asılı Dağ'ın Kâhini, Ormanın Kalbindeki Çocuk, Ailede Grev Var, Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı, Büyükannem Cebimde ile Garajdaki Giz izlemektedir. Merak unsurunun en az yer aldığı çeviri çocuk romanı ise Dünyanın En Komik Adamı'dır. Ormanın Kalbindeki Çocuk romanı ile Ailede Grev Var romanı merak unsuru toplam sayısı bakımından eşit olduğu görülmektedir.

Merak unsuru çeşitliliği incelendiğinde, Ailede Grev Var (Tablo 15), Büyükannem Cebimde (Tablo 17) ile Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız (Tablo 19) romanlarında merak unsurlarının tamamı yer almıştır. Dolayısıyla bu çocuk romanlarının merak unsuru çeşitliliği açısından yeterli düzeye sahip oldukları söylenebilir. Garajdaki Giz (Tablo 14) ile Asılı Dağ'ın Kâhini (Tablo 16) romanlarında merak unsurlarının bir tanesi yer almamıştır. Unsurlardan bir tanesinin bulunmamasına karşın bu çocuk romanlarının merak unsuru çeşitliliği açısından yeterli düzeye sahip oldukları söylenebilir. Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı (Tablo 18) ile Dünyanın En Komik Adamı (Tablo 20) romanlarında merak unsurlarının iki tanesi yer almamıştır. Unsurlardan iki tanesinin bulunmamasına karşın bu çocuk romanlarının merak unsuru çeşitliliği açısından yeterli düzeye sahip oldukları söylenebilir. Ormanın Kalbindeki Çocuk (Tablo 13) romanında ise merak unsurlarının dört tanesi yer almamıştır. Ancak bu çocuk romanının da merak unsuru çeşitliliği açısından yeterli düzeye sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 21 ve Tablo 13 birlikte incelendiğinde, Ormanın Kalbindeki Çocuk adlı çocuk romanı merak unsuru çeşitliliğinin en az yer aldığı roman olmasına karşın toplam sayı bakımından merak unsurunun en çok bulunduğu romanlar arasında olduğu görülmektedir.

Çeviri çocuk romanları incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama merak unsurunun kitaplarda en çok yer alan merak unsuru olduğu tespit edilmiştir.

Çeviri çocuk romanları, merak unsuru çeşitliliği ve toplam sayıları bakımından değerlendirildiğinde, kitapların merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip oldukları sonucuna ulaşılabilir.

4. 19. Türk ve Çeviri Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından Karşılaştırılması

Türk ve çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından karşılaştırılması Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Türk ve Çeviri Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından Karşılaştırılması

Türk Çocuk Romanları	Toplam	Çeviri Çocuk Romanları	Toplam
Kış Ülkesi Çocukları	206	Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız	141
Havuç Ağacı	200	Asılı Dağ’ın Kâhini	127
En Büyük Hazinem	181	Ormanın Kalbindeki Çocuk	125
Taşkafa	154	Ailede Grev Var	125
Radyo Pencere	122	Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı	122
Almarpa’nın Gizemi	120	Büyükannem Cebimde	111
Maya’nın Ağacı	88	Garajdaki Giz	98
Kozmik Yumurta	69	Dünyanın En Komik Adamı	74
TOPLAM	1140	TOPLAM	923

Tablo 22 incelendiğinde, Türk çocuk romanlarında yer alan merak unsuru toplam sayısının 1140 olduğu görülmektedir. Çeviri çocuk romanlarında yer alan merak unsuru toplam sayısının ise 923 olduğu görülmektedir. Türk ve çeviri çocuk romanları, tüm kitaplarda yer alan merak unsurları toplam sayısı bakımından karşılaştırıldığında, Türk çocuk romanlarında bulunan merak unsurlarının 217 adet daha fazla olduğu görülmektedir. Dolayısıyla Türk çocuk romanlarının merak unsurları sayısı bakımından daha zengin oldukları sonucuna ulaşılabilir.

Türk çocuk romanları toplam sayı bakımından incelendiğinde, merak unsurunun en çok yer aldığı roman “Kış Ülkesi Çocukları”dır. Çeviri çocuk romanları ise toplam sayı bakımından incelendiğinde, merak unsurunun en çok yer aldığı roman “Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız”dır. Merak unsurunun en çok yer aldığı bu iki roman karşılaştırıldığında, “Kış Ülkesi Çocukları” adlı Türk çocuk romanında merak unsuru toplam sayısının daha fazla olduğu görülmektedir.

Türk çocuk romanları toplam sayı bakımından incelendiğinde, merak unsurunun en az yer aldığı roman “Kozmik Yumurta”dır. Çeviri çocuk romanları ise toplam sayı bakımından incelendiğinde, merak unsurunun en az yer aldığı roman “Dünyanın En Komik Adamı”dır. Merak unsurunun en az yer aldığı bu iki roman karşılaştırıldığında, “Dünyanın En Komik Adamı” adlı çeviri çocuk romanında merak unsuru toplam sayısının daha fazla olduğu görülmektedir.

Türk çocuk romanları merak unsuru çeşitliliği açısından incelendiğinde, Almarpa'nın Gizemi (Tablo 4), Kozmik Yumurta (Tablo 5), Taşkafa (Tablo 6) ile En Büyük Hazinem (Tablo 11) kitaplarında merak unsurlarının tamamı bulunmaktadır. Havuç Ağacı (Tablo 10) kitabında bir unsur bulunmamaktadır. Kış Ülkesi Çocukları (Tablo 7) ile Radyo Pencere (Tablo 9) kitaplarında iki unsur bulunmamaktadır. Maya'nın Ağacı (Tablo 8) kitabında ise üç unsur bulunmamaktadır.

Çeviri çocuk romanları merak unsuru çeşitliliği açısından incelendiğinde, Ailede Grev Var (Tablo 15), Büyükannem Cebimde (Tablo 17) ile Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız (Tablo 19) kitaplarında merak unsurlarının tamamı bulunmaktadır. Garajdaki Giz (Tablo 14) ile Asılı Dağ'ın Kâhini (Tablo 16) kitaplarında bir unsur bulunmamaktadır. Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaş (Tablo 18) ile Dünyanın En Komik Adamı (Tablo 20) kitaplarında iki unsur bulunmamaktadır. Ormanın Kalbindeki Çocuk (Tablo 13) kitabında ise dört unsur bulunmamaktadır.

Türk ve çeviri çocuk romanları merak unsuru çeşitliliği bakımından değerlendirildiğinde, kitapların yakın düzeyde oldukları ve tüm kitapların zengin içeriğe sahip oldukları söylenebilir.

Türk ve çeviri çocuk romanları incelendiğinde, soru sorma / sorulara yanıt arama merak unsurunun tüm kitaplarda en çok yer alan merak unsuru olduğu tespit edilmiştir.

Türk ve çeviri çocuk romanları merak unsuru açısından değerlendirildiğinde, merak unsurlarının kitaplarda yeterli düzeyde bulunduğu ve dengeli bir dağılım gösterdiği, kitapların merak unsuru açısından zengin içeriğe sahip oldukları sonucuna ulaşılabılır.

V. BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde; merak unsuru ile ilgili alanyazındaki çalışmalara yer verilmiş, ulaşılan bulgular doğrultusunda sonuçlar sunulmuş ve sonuçlar doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir.

5. 1. TARTIŞMA

Alanyazında merak kavramı ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, “öğretmen adaylarının merak ve keşfetme algıları ile okuma alışkanlığına yönelik tutumları arasındaki ilişki” (Kapıkıran & Susar Kırmızı, 2019), “üniversite öğrencilerinin meraklılık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi” (Demirel & Coşkun, 2009), “eğitim psikolojisi açısından merak: genel bir değerlendirme” (Bacanlı & Türk Kurtça, 2020), “ortaöğretim öğrencilerinin meraklılık düzeylerinin araştırılması- Kütahya ili örneği” (Akgül & Özdilek, 2014) ile “ilkokul öğrencilerinin tarih merakı ve yörüngesi” (Kızılay, 2019) konuları ile ilgili olduğu görülmektedir.

Merak kavramının bilim ile ilişkilendirildiği fen eğitimi alanında ağırlıklı olarak araştırıldığı çalışmalara bakıldığında, “ortaokul öğrencilerinin merak, tutum ve motivasyon düzeylerine göre fen bilgisi dersi başarılarının incelenmesi” (Ceylan vd., 2016), “bilimi yaratan duygu: çocukların fen ve doğaya ilişkin konulardaki bilgi ve merakları” (Gözün Kahraman vd., 2015), “ortaokul öğrencilerinin bilimsel sorgulama becerileri algılarının, merak, motivasyon ve tutum açısından incelenmesi” (Kahyaoğlu & Saraçoğlu, 2018), “ilköğretim 7. sınıf öğrencilerin fene karşı meraklarının incelenmesi” (Serin, 2010) ile “ortaokul öğrencilerinin bilimsel merak düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi” (Cındıl Kopan, 2020) konuları ile ilgili olduğu görülmektedir.

Merak unsuru, çocuğun doğasında olan unsurlardandır. Çocuğun doğası ise çocuk gerçekliğinin beş temel ögesinden biridir. Bu bağlamda, çocuk gerçekliğinin araştırıldığı çalışmalar incelendiğinde, “çocuk hikâye ve romanlarında çocuk gerçekliği: Sevim Ak örneği” (Çelik & Fırat, 2020), “çizgi filmlerde çocuk gerçekliği: Niloya örneği” (Fırat, 2019), “‘Şiirimi Kedi Kaptı’ adlı şiir kitabında

çocuk gerçekliği” (Saltık, 2019) ile “Mavisel Yener'in ‘Dolunay Dedektifleri’ roman dizisinde çocuk gerçekliği” (Doğan, 2019) konuları ile ilgili çalışmalar olduğu görülmektedir. Doğrudan merak unsurunu tespit etmek amacıyla yapılmamış olan bu çalışmaların, merak unsurunun çocuk gerçekliği kavramı içerisinde bulunması nedeniyle dolaylı olarak merak unsurunu da kapsadığı saptanmıştır. Dolayısıyla bu çalışmalarda elde edilen ve merak unsuru ile ilgili bilgi edinilmesini sağlayan sonuçların gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçları ile uyumlu olduğu söylenebilir.

Çocuğun olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durumları merak ettiği, neden - sonuç ilişkisi kurarak olaylar üzerinde düşündüğü gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçlarındandır. Çelik & Fırat (2020) çalışmalarında, çocuğun çevresindeki varlıkları, olayları ve ilk kez karşılaştığı her şeyi merak ederek anlamlandırmaya çalıştığı ve olay / durum ile ilgili neden - sonuç ilişkisi kurduğu sonuçlarına ulaşmışlardır. Bu yönüyle çalışmanın sonuçlarının, gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçları ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Çocuğun problem çözmeye istekli olduğu gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçlarındandır. Fırat (2019) çalışmasında, çocuk gerçekliğinin problem çözme gereksinmesinden ortaya çıktığı ve merak duygusu ile çocuğun çözüm yolu düşündüğü sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde, Saltık (2019) da çalışmasında aynı sonuca ulaşmıştır. Bu yönüyle her iki çalışmanın sonucunun da gerçekleştirilen bu çalışmanın sonucu ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Çocuğun gizemli konuları merak ettiği, heyecan duygusu, keşfetme ve serüven yaşama isteğinin varlığı, araştırma - inceleme ile yaratıcı düşünme becerisine sahip olduğu gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçlarındandır. Doğan (2019) çalışmasında, incelenen bazı kitaplarda çocuğun gizeme karşı büyük bir merak duyduğu, keşfetme ve merak duygusunu gidermek için çaba gösterdiği, düş gücünü kullanarak araştırma yapma ve sonucunda bir ürün ortaya çıkarma isteğinin olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Bu yönüyle çalışmanın sonuçlarının, gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçları ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Merak unsuru yalnızca çocuk kitaplarında incelenmemiş eylem araştırmaları da yapılarak çocuklardaki merak duygusunun olası sonuçları tespit edilmeye çalışılmıştır. Vardi & Demiriz (2019) çalışmalarında, “okul öncesi

öğretmenlerinin çocukların meraklarına yönelik görüşleri” ortaya çıkarılmaya çalışılmış, çocuğun merak duygusundan hareketle araştırma, inceleme yapması ve soru sorarak merak ettiği konuları öğrenmek istemesi sonuçlarına ulaşmışlardır. Çocuğun merak ettiği konuları öğrenmek için araştırma ve inceleme yaptığı ve soru sorma / sorulara yanıt arama davranışlarında bulunduğu gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçlarındandır. Bu yönüyle çalışmanın sonuçlarının, gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçları ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Merak unsurunun çocuk kitaplarındaki varlığının doğrudan tespit edilmeye çalışıldığı, bu yönüyle gerçekleştirilen bu çalışma ile benzerlik gösteren Süğümlü & Eraslan'ın (2019) “Bilgin Adalı'nın ‘Zaman Bisikleti’ öykü serisinin merak unsuru bakımından incelenmesi” çalışmalarında, çocuğun merak ettiği konuları soru sorma yoluyla öğrenmek istemesi, bilinmeyen durumları merak etmesi ve bu durumlar ile ilgili tahminde bulunması sonuçlarına ulaşmışlardır. Çocuğun merak ettiği konuları soru sorma / sorulara yanıt arama yolu ile öğrenmek istemesi ve bilinmeyen, gizemli konuların çocukta merak uyandırması, bu konularda akıl yürüterek ve tahminde bulunarak bilinmeyeni anlamaya ve gizemi çözmeye çalışması gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçlarındandır. Bu yönüyle çalışmanın sonuçlarının, gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçları ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Merak unsuru, çocuğun kitaba yoğunlaşmasını sağlayan başat bir etkidir. Ancak Sever (2019, s. 137), çocuk edebiyatı yapıtlarında merak unsurlarına yer verilirken abartıya kaçılmaması gerektiğini belirtir. Çocuğun keyif alarak kitap okumasını sağlama amacıyla yer verilen merak unsurlarının kitapta dengeli verilmemesi çocuğu kitaptan uzaklaştırabilir. Bu nedenle çocuk edebiyatı yapıtlarında merak unsurlarına yer verilmeli ancak unsurların fazla olmasının çocuk okur üzerinde olumsuz bir durum yaratabileceği de göz ardı edilmemelidir.

5. 2. SONUÇLAR

Türk ve çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından incelendiği bu çalışmanın bulgularından hareketle ulaşılan sonuçlar aşağıda verilmiştir:

“Almarpa'nın Gizemi” adlı Türk çocuk romanında merak unsurlarının tamamının bulunduğu tespit edilmiştir. Kitabın merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip olduğu sonucuna varılabilir.

“Kozmik Yumurta” adlı Türk çocuk romanında merak unsurlarının tamamının bulunduğu tespit edilmiştir. Kitabın merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip olduğu sonucuna varılabilir.

“Taşkafa” adlı Türk çocuk romanında merak unsurlarının tamamının bulunduğu tespit edilmiştir. Kitabın merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip olduğu sonucuna varılabilir.

“Kış Ülkesi Çocukları” adlı Türk çocuk romanında merak unsurlarının iki tanesinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Ancak kitabın merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip olduğu sonucuna varılabilir.

“Maya’nın Ağacı” adlı Türk çocuk romanında merak unsurlarının üç tanesinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Ancak kitabın merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip olduğu sonucuna varılabilir.

“Radyo Pencere” adlı Türk çocuk romanında merak unsurlarının iki tanesinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Ancak kitabın merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip olduğu sonucuna varılabilir.

“Havuç Ağacı” adlı Türk çocuk romanında merak unsurlarının bir tanesinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Ancak kitabın merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip olduğu sonucuna varılabilir.

“En Büyük Hazine” adlı Türk çocuk romanında merak unsurlarının tamamının bulunduğu tespit edilmiştir. Kitabın merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip olduğu sonucuna varılabilir.

Türk çocuk romanlarında, merak unsurunun en çok bulunduğu kitap, “Kış Ülkesi Çocukları” adlı kitap olduğu belirlenmiştir. Türk çocuk romanlarında, merak unsurunun en az bulunduğu kitap, “Kozmik Yumurta” adlı kitap olduğu belirlenmiştir. Türk çocuk romanlarında, Almarpa’nın Gizemi, Kozmik Yumurta, Taşkafa ile En Büyük Hazine kitaplarında merak unsurlarının tamamının bulunduğu, Havuç Ağacı kitabında bir merak unsurunun, Kış Ülkesi Çocukları ile Radyo Pencere kitaplarında iki merak unsurunun ve Maya’nın Ağacı kitabında ise üç merak unsurunun bulunmadığı tespit edilmiştir. Türk çocuk romanlarının, merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip oldukları sonucuna varılabilir.

“Ormanın Kalbindeki Çocuk” adlı çeviri çocuk romanında merak unsurlarının dört tanesinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Ancak kitabın merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip olduğu sonucuna varılabilir.

“Garajdaki Giz” adlı çeviri çocuk romanında merak unsurlarının bir tanesinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Ancak kitabın merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip olduğu sonucuna varılabilir.

“Ailede Grev Var” adlı çeviri çocuk romanında merak unsurlarının tamamının bulunduğu tespit edilmiştir. Kitabın merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip olduğu sonucuna varılabilir.

“Asılı Dağ’ın Kâhini” adlı çeviri çocuk romanında merak unsurlarının bir tanesinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Ancak kitabın merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip olduğu sonucuna varılabilir.

“Büyükannem Cebimde” adlı çeviri çocuk romanında merak unsurlarının tamamının bulunduğu tespit edilmiştir. Kitabın merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip olduğu sonucuna varılabilir.

“Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı” adlı çeviri çocuk romanında merak unsurlarının iki tanesinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Ancak kitabın merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip olduğu sonucuna varılabilir.

“Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız” adlı çeviri çocuk romanında merak unsurlarının tamamının bulunduğu tespit edilmiştir. Kitabın merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip olduğu sonucuna varılabilir.

“Dünyanın En Komik Adamı” adlı çeviri çocuk romanında merak unsurlarının iki tanesinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Ancak kitabın merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip olduğu sonucuna varılabilir.

Çeviri çocuk romanlarında, merak unsurunun en çok bulunduğu kitap, “Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız” adlı kitap olduğu belirlenmiştir. Çeviri çocuk romanlarında, merak unsurunun en az bulunduğu kitap, “Dünyanın En Komik Adamı” adlı kitap olduğu belirlenmiştir. Çeviri çocuk romanlarında, Ailede Grev Var, Büyükannem Cebimde ile Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız kitaplarında merak unsurlarının tamamının bulunduğu, Garajdaki Giz ile Asılı Dağ’ın Kâhini kitaplarında bir merak unsurunun, Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı ile Dünyanın

En Komik Adamı kitaplarında iki merak unsurunun ve Ormanın Kalbindeki Çocuk kitabında ise dört merak unsurunun bulunmadığı tespit edilmiştir. Çeviri çocuk romanlarının, merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip oldukları sonucuna varılabilir.

Toplam sayı bakımından merak unsurunun en çok bulunduğu Türk çocuk romanı, “Kış Ülkesi Çocukları” ile çeviri çocuk romanı, “Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız” karşılaştırılmış, Türk çocuk romanında merak unsurunun daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Toplam sayı bakımından merak unsurunun en az bulunduğu Türk çocuk romanı, “Kozmik Yumurta” ile çeviri çocuk romanı, “Dünyanın En Komik Adamı” karşılaştırılmış, çeviri çocuk romanında merak unsurunun daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Merak unsuru çeşitliliği bakımından, Türk ve çeviri çocuk romanlarının yakın seviyede oldukları tespit edilmiştir. Merak unsuru toplam sayısı bakımından, Türk çocuk romanlarının daha zengin içeriğe sahip oldukları sonucuna varılabilir.

Türk ve çeviri çocuk romanlarında, en çok yer alan merak unsurunun soru sorma / sorulara yanıt arama unsuru olduğu tespit edilmiştir.

5. 3. ÖNERİLER

Yapılan çalışmanın sonuçları doğrultusunda bazı öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler aşağıda sunulmuştur:

Çocuk yazını yazarları, yapıtlarını oluştururken merak unsurunu göz ardı etmemelidir.

İncelenen Türk ve çeviri çocuk romanlarında, soru sorma / sorulara yanıt arama merak unsuru diğer merak unsurlarına göre daha çok bulunmaktadır. Kitaplarda, merak unsurları dengeli bir dağılım göstermelidir.

Ortaokul Türkçe ders kitaplarında, merak unsuru bakımından belirli yetkinliğe sahip olduğu düşünülen bu romanların bazı bölümlerine yer verilebilir.

Pek çok çocuk yazını yapıtında merak unsuru incelenebilir.

Merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip olduğu düşünülen bu kitaplar, çocuklarla buluşturulabilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ö. (2020). *Eğitimde yaratıcı drama* (6. Baskı). Yapı Kredi Yayınları.
- Akbayır, S. (2018). Yaş gruplarına göre okuma eğilimleri ve metin türleri. *Hece Dergisi Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı, Sayı 104-105*.
- Akgül, S., & Özdilek, Ç. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinin meraklılık düzeylerinin araştırılması (Kütahya ili örneği). *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 41*, 255-264.
- Alptekin, Z. D. (2018). 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik yayımlanan resimli hikâye kitaplarının temel fen kavramları açısından incelenmesi. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi, 2(1)*, 76-86.
- Alver, K. (2018). Çocuk ve edebiyat. *Hece Dergisi Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı, Sayı 104-105*.
- Arıcı, A. F., Ungan, S., & Şimşek, T. (2018). Çocuk edebiyatı türleri ve çocuk eğitimine katkıları. İçinde T. Şimşek (Ed.), *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı* (5. Baskı). Grafiker Yayınları.
- Aslan, C. (2007). *Yazınsal nitelikli çocuk kitaplarının çocuğun gelişim sürecindeki yeri*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri), Ankara.
- Aydın, E. (2013). Erken çocukluk döneminde okuma (0-8 yaş). İçinde A. Okur (Ed.), *Yaşam boyu okuma eğitimi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aytaş, G. (2006). Edebî türlerden yararlanma. *Millî Eğitim Dergisi, 34(169)*, 261-276.
- Aytaş, G. (2020). Romanın çocuk edebiyatı açısından önemi. *ZfWT Journal of World of Turks, 12*, 1-24.
- Aytekin, H. (2016). *Çocuk ve gençlik edebiyatı*. Anı Yayıncılık.
- Ayvacı, H. Ş. (2010). Okulöncesi dönem çocuklarının bilimsel süreç becerilerini kullanma yeterliliklerini geliştirmeye yönelik pilot bir çalışma. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi, 4(2)*, 1-24.
- Bacanlı, H., & Türk Kurtça, T. (2020). Eğitim psikolojisi açısından merak: Genel bir değerlendirme. *Hayef: Journal of Education, 17(1)*, 103-120. <https://doi.org/10.5152/hayef.2020.1923>
- Bakırcıoğlu, R. (2016). *Ansiklopedik eğitim ve psikoloji sözlüğü* (2. Baskı). Anı Yayıncılık.

- Barut, E., & Odacıoğlu, M. C. (2019). Çocuk edebiyatı çeviri eserlerinde kültürel aktarım incelemesi: Oliver Twist örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(62), 66-70. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3028>
- Baş, B. (2015). *Türkçe öğretimi açısından çocuk edebiyatı* (2. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Başal, H. A. (2019). *Gelişim ve psikoloji* (7. Baskı). Beta Basım Yayım.
- Bayat, N., & Acar, U. (2019). *Öyküleri anlamada ve üretmede neden-sonuç ilişkisi kurma becerisinin incelenmesi*. I. Uluslararası Bilim Eğitim Sanat ve Teknoloji Sempozyumu (UBEST), İzmir.
- Bayrak Akyıldız, H. (2016). Çocuk bakış açısının anlatıda kullanılışı ve işlevi üzerine. *Bilig*, 78, 96-116.
- Beykan, M. (2012). *Çocuk ve gençlik edebiyatı yayıncılığında çeviri sorunları*. III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara.
- Celepoğlu, A. (2015). Çocukta edebî ilgi ve ihtiyaçların gelişimi. İçinde Ö. Yılar & L. Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* (5. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ceylan, E., Sağırekmei, H., Tatar, E., & Bilgin, İ. (2016). Ortaokul öğrencilerinin merak, tutum ve motivasyon düzeylerine göre fen bilgisi dersi başarılarının incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 39-52.
- Ceylan, ř., Kahraman, Ö., & Ülker, P. (2015). Çocukların meraklarına ilişkin annelerin ve öğretmenlerin düşünceleri: Bilim kavramı. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 1-16.
- Cındıl Kopan, T. (2020). *Ortaokul öğrencilerinin bilimsel merak düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yüksek Lisans, Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Cüceloğlu, D. (2021). *İçimizdeki çocuk* (63. Baskı). Remzi Kitabevi.
- elik, H., & Fırat, H. (2020). Çocuk hikâye ve romanlarında çocuk gerçekliği: Sevim Ak örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9(1), 94-109.
- er, E. (2014). *Edebiyatta çocuk gerçekliği ve çocuğa görelik ilkelerinin incelenmesi* [Doktora, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- er, E. (2016a). *Çocuk edebiyatı 0-6 yaş çocuk kitaplarında çocuk gerçekliği ve çocuğa görelik*. Eğiten Kitap Yayıncılık.

- Çer, E. (2016b). Türkçe öğretiminde çocuğa görelilik ilkesine uygun edebiyat yapıtlarının önemi. *İlköğretim Online*, 15(4), 1399-1410.
<https://doi.org/10.17051/io.2016.22814>
- Çer, E. (2018). Çocuk edebiyatında çocuk gerçekliği. İçinde E. Çer (Ed.), *Çocuk ve kitap*. Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Çer, E. (2019). Çocuk edebiyatı yapıtlarının çocuğa göre olmasını sağlayan başat bir değişken: Eğitsel özellikler. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1-11.
- Çetinkaya, F. Ç., & Durmaz, M. (2020). Çeviri resimli çocuk kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi stili. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 945-959.
<https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2020..-567554>
- ÇHDS. (1989). *Birleşmiş milletler çocuk haklarına dair sözleşme*.
<https://www.unicef.org/turkey/>
- Çilingir, A. (2014). *Popüler kültür ve çocuk edebiyatı ürünleri*. I. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, İstanbul.
- Dedeoğlu, H. (2019). İlkokullarda çocuk kitapları ve dergileri. İçinde M. Gönen (Ed.), *Erken çocukluk döneminde çocuk edebiyatı* (5. Baskı). Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Demir, A. (2019). Çocuk edebiyatı ve yaratıcı düşünme. *İdil Journal of Art and Language*, 8(60), 1011-1025. <https://doi.org/10.7816/idil-08-60-07>
- Demirel, M., & Coşkun, Y. D. (2009). Üniversite öğrencilerinin meraklılık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 111-134.
- Deretarla Gül, E. (2019). Okulöncesi çocuklara okuma alışkanlığı kazandırma. İçinde M. Gönen (Ed.), *Erken çocukluk döneminde çocuk edebiyatı* (5. Baskı). Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Destebaşı, F., & Karabuğa, H. (2013). Kültür köprüsü: Uluslararası çocuk edebiyatı eserlerinin öğretim materyali olarak kullanımı. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 297-315.
- Dilidüzgün, S. (2018). *Çağdaş çocuk yazını-yazın eğitimine atılan ilk adım* (3. Baskı). Tudem Yayınları.
- Dilidüzgün, S., & Kurultay, T. (1993). Türkçede Alman çocuk edebiyatı. İçinde V. Atayman, S. Dilidüzgün, & T. Kurultay, *Yabancı çocuk kitaplarına açılan bir pencere: Alman çocuk ve gençlik edebiyatından çeviri öncesi seçmeler*. Alman Kültür Merkezi.

- Doğan, S. (2019). *Mavisel Yener'in "dolunay dedektifleri" roman dizisinde çocuk gerçekliği* [Yüksek Lisans, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Dursunoğlu, H. (2015). Niçin çocuk edebiyatı. İçinde Ö. Yılar & L. Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* (5. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Elçin, G. (2018). Çeviri çocuk kitaplarının çocuğa görelik ilkesi açısından incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 32, 698-708. <https://doi.org/10.16990/SOBIDER.4690>
- Emre, İ. (2021). Merak. *Türk Dili Dergisi*, Sayı 830, 36-39.
- Erdoğan, F. (1991). Çocuk kitaplarında çeviri. *Metis Çeviri Araştırmaları Dergisi*, Sayı 15.
- Erdoğan, F. (2016, Mayıs 4). *Kitapların içindeki gelecek*. <https://www.fatih Erdogan.com/>
- Erişirgil, M. E. (1956). *Merak ve dikkat*. Doğuş Matbaa.
- Eroğlu, Z. (2016). Çocuk kitapları ve okuma alışkanlığı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(44), 105-116.
- Erten, A. (2012). *Çocuk yazını çevirisinde çeviri stratejisi olarak uyarlamalar*. III. Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara.
- Erten, A. (2014). Çeviri çocuk edebiyatının temel sorunları ve çözüm önerileri. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 107(756), 354-355.
- Eser, O., & Çer, E. (2018). Çocuk edebiyatı çevirisinde çocuğa görelik ilkesi. İçinde E. Çer (Ed.), *Çocuk ve kitap*. Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Fırat, H. (2019). Çizgi filmlerde çocuk gerçekliği: Niloya örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(2), 1007-1033.
- Fırat, H. (2020). *Çocuk edebiyatında çocuk gerçekliği*. Ekim Basım Yayın Dağıtım.
- Gönen, M., & Veziroğlu, M. (2019). Çocuk edebiyatının genel hedefleri. İçinde M. Gönen (Ed.), *Erken çocukluk döneminde çocuk edebiyatı* (5. Baskı). Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Göven, G. (2021, Mart 19). Merak, hayal ve çocuk. *Yediden Yetmiş Çocuk Edebiyat Kültür Dergisi*. <https://www.yedidenyetmise.net/>
- Gövsa, İ. A. (1998). *Çocukta duygusal gelişim*. Hayat Yayıncılık.

- Gözün Kahraman, Ö., Ceylan, Ş., & Ülker, P. (2015). Bilimi yaratan duygu: Çocukların fen ve doğaya ilişkin konulardaki bilgi ve merakları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19(1), 207-223.
- Güleç, H., & Geçgel, H. (2015). *Çocuk edebiyatı-okul öncesinde edebiyat ve kitap* (2. Baskı). Paradigma Akademi Yayınları.
- Güler, M. (2001). Çocuğun süt dişleriyle yazmak. *Güzel Yazılar*, Sayı 13.
- Güleryüz, H. (2013). *Yaratıcı çocuk edebiyatı* (4. Baskı). Edge Akademi Yayınları.
- Gültekin, A. (2009). *Çocuk ve gençlerde okuma kültürü oluşturmada çocuk ve gençlik edebiyatı eğitiminin önemi*. Çocuk ve Okuma Kültürü Sempozyumu, Ankara.
- Günay Köprülü, S. (2015). Çocuk yazını çevirilerinin çocuğun dil gelişimine etkisi. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 19-37. <https://doi.org/10.9775/kausbed.2015.014>
- Gündoğan, A., Arı, M., & Gönen, M. (2013). Dramanın farklı yaş gruplarındaki çocukların yaratıcı hayal güçleri üzerindeki etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 206-220.
- Günindi, Y., & Totcu, S. N. (2019). 'Çiz ve anlat' tekniği ile okulöncesi dönem çocuklarının gelecekle ilgili hayalleri. VI. Uluslararası Okulöncesi Eğitimi Kongresi, Kars.
- İnam, A. (2020). Kontrolsüz merak ya da merakın terbiyesi. *Eğitim YA DA Eğitim Millî Eğitim Bakanlığı Güncel Eğitim Dergisi - Merakımız öldü mü?*, Sayı 2.
- İnan Kaya, G. (2016). Eğitimde merak ve ilgi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13-2(25), 103-114.
- İnan Kaya, G. (2020). Uyuyan deviyi uyandırmak-çocukta merak nasıl tetiklenir? *Eğitim YA DA Eğitim Millî Eğitim Bakanlığı Güncel Eğitim Dergisi - Merakımız öldü mü?*, Sayı 2.
- İnce Samur, A. Ö. (2012). *Okuma kültürü edindirme sürecinde çocuk edebiyatının yeri ve önemi*. III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara.
- İpşiroğlu, Z. (2007). *Çocuk yazını eleştirisi*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri), Ankara.
- İskender, H. (2016). Korku türünün dünya çocuk edebiyatındaki yeri ve Türk çocuk edebiyatında yaygın olmamasının nedenleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(3), 295-310.

- Kahyaoğlu, M., & Saraçoğlu, M. (2018). Ortaokul öğrencilerinin bilimsel sorgulama becerileri algılarının, merak, motivasyon ve tutum açısından incelenmesi. *Journal of Computer and Education Research*, 6(12), 358-376. <https://doi.org/10.18009/jcer.472673>
- Kandemir, M. (2020). Bilişsel gelişim. İçinde Ş. Işık (Ed.), *Eğitim psikolojisi* (8. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kapıkıran, Ş., & Susar Kırmızı, F. (2019). Öğretmen adaylarının merak ve keşfetme algıları ile okumaya yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 266-283. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.585328>
- Kara, A. (2003). *Duyuşsal boyut ağırlıklı bir programın öğrencilerin duyuşsal gelişimine ve akademik başarısına etkisi (Adıyaman ili örneği)* [Doktora, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kara, Ş., & Şençiçek, S. (2015). Yaratıcı çocuk yetiştirmede problemler ve çözüm önerileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 90-97.
- Karasar, N. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemi / kavramlar ilkeler teknikler* (34. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kavcar, C. (2017). *Edebiyat ve eğitim* (4. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Kıbrıs, İ. (2016). *Çocuk edebiyatı* (7. Baskı). Kök Yayıncılık.
- Kızılay, N. (2019). *İlkokul öğrencilerinin tarih merakı ve yörüngesi* [Doktora, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Koyuncu Şahin, M., & Akman, B. (2018). Erken çocukluk döneminde düşünme becerilerinin gelişimi. *Millî Eğitim Dergisi*, Sayı 218, 5-20.
- Kurtbaş, İ. (2011). Merak (ın) sosyolojisi. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 18-58.
- Kurultay, T. (2014). Kendi farklılıklarımızla dünyanın parçası olmak çeviri edebiyattan geçiyor. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 107(756), 365-372.
- Küçükali, R., & Akbaş, H. (2017). Bilimsel bilginin elde edilmesinde yaratıcı zekâ ve hayal gücünün etkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(3), 779-792.
- Leslie, I. (2015). *Merak* (C. E. Topaktaş, Çev.). NTV Yayınları.

- Lüle, E. (2007). Yedi farklı çocuk kitabının çocuk yazını ilkelerine uygunluğunun değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(14), 17-30.
- MEB. (2014). *Çocuk gelişimi ve eğitimi, bilişsel gelişim*. Millî Eğitim Bakanlığı. http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Bili%C5%9Fsel%20Geli%C5%9Fim.pdf
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev.; 3. baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Nas, R. (2014). *Örneklerle çocuk edebiyatı* (3. Baskı). Ezgi Kitabevi.
- Neydim, N. (2020a). *Çeviri çocuk edebiyatı*. Bilgiyolu Kültür Eğitim Yayıncılık.
- Neydim, N. (2020b). *Çocuk edebiyatı*. Bilgiyolu Kültür Eğitim Yayıncılık.
- Nuhoğlu, H., & Ceylan, R. (2012). Okulöncesi öğretim programında yer alan amaç ve kazanımların bilimsel temel süreç becerileri açısından değerlendirilmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 112-127.
- Oğuzkan, F. (2013). *Çocuk edebiyatı* (10. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Ömeroğlu, E., Büyüköztürk, Ş., Aydoğan, Y., & Özyürek, A. (2010). *Beş yedi yaş grubu çocuklar için problem çözme ölçeği geliştirme süreci*. II. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, Antalya.
- Piaget, J. (2017). *Çocukta karar verme ve akıl yürütme* (S. E. Siyavuşgil, Çev.). Palme Yayınları.
- Pilav, S. (2018). *Okuma alışkanlığı kazandırma bağlamında çocuk yayınlarında bulunması gereken nitelikler ve içerik özellikleri*. I. Uluslararası Çocuk Kütüphaneleri Sempozyumu, Nevşehir.
- Sağlık, Ş. (2018). Çocuk romanları. *Hece Dergisi Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı, Sayı 104-105*.
- Saltık, O. (2019). “Şiirimi kedi kaptı”adlı şiir kitabında çocuk gerçekliği. *Uluslararası Beşerî Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 5(10), 180-194.
- Senemoğlu, N. (1994). Okulöncesi eğitim programı hangi yeterlikleri kazandırmalıdır? *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 21-30.
- Serin, G. (2010). İlköğretim 7. Sınıf öğrencilerin fene karşı meraklarının incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 237-252.

- Sever, S. (2002). Çocuk kitaplarına yansıtılan şiddet (millî eğitim temel yasası ve çocuk haklarına dair sözleşme bağlamında bir değerlendirme). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2), 25-37.
- Sever, S. (2007). *Çocuk edebiyatı öğretimi nasıl olmalıdır? II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri)*, Ankara.
- Sever, S. (2015). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü* (2. Baskı). Tudem Yayınları.
- Sever, S. (2018). *Sanatsal uyarılarla dil öğretimi*. Tudem Yayınları.
- Sever, S. (2019). *Çocuk ve edebiyat* (10. Baskı). Tudem Yayınları.
- Süğümlü, Ü., & Eraslan, A. (2019). *Bilgin Adalı'nın "zaman bisikleti" öykü serisinin merak unsuru bakımından incelenmesi*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Uluslararası 100. Yıl Eğitim Sempozyumu, Samsun.
- Şimşek, E. (2016). Anonim halk şiiri içerisinde ninnilerin yeri. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 4(8), 33-64.
<https://doi.org/10.31126/akrajournal.328346>
- Şimşek, T., & Yakar, Y. M. (2018). Çocuk ve edebiyat. İçinde T. Şimşek (Ed.), *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı* (5. Baskı). Grafiker Yayınları.
- Şirin, M. R. (1994). *99 soruda çocuk edebiyatı*. Çocuk Vakfı Yayınları.
- Şirin, M. R. (2018, Şubat). *Çocuk Vakfı'ndan YÖK'e gönderilen çocuk ve ilk gençlik edebiyatı öğretimi raporu*. <https://www.cocukvakfi.org.tr/>
- Şirin, M. R. (2019). *Çocuk, çocukluk ve çocuk edebiyatı* (2. Baskı). Uçanat Yayınları.
- Şirin, N. (2007). Bir merakın peşinden sürüklenmek. *Çocuk Çocuk Anne- Baba Eğitimci Dergisi*, Sayı 70.
- Tan, M., & Temiz, B. K. (2003). Fen öğretiminde bilimsel süreç becerilerinin yeri ve önemi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 89-101.
- Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 6(22), 30-39.
- Taş, M., & Ürün, A. (2019). Sanat ve yaratma. *Kalemisi Dergisi*, 7(14), 71-82.
- TDK. (2019). *Türkçe sözlük* (8. Baskı). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tekşan, K. (2013). Ömer Seyfettin'in üç hikâyesinde problem çözme yöntemi ve bu hikâyelerin Türkçe öğretiminde kullanılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 310-341.

- Temizyürek, F., Şahbaz, N. K., & Gürel, Z. (2016). *Çocuk edebiyatı*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Turan, L. (2015). Çocuğun dünyasında oyun, hayal ve merak unsurları. İçinde L. Turan & Ö. Yılar (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* (5. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Uçan, H. (2018). Çocuk kadar saf, temiz olabilmek / kalabilmek. *Hece Dergisi Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı, Sayı 104-105*.
- Ural, S. (2019). Okulöncesi çocuk kitaplarının tanımı. İçinde M. Gönen (Ed.), *Erken çocukluk döneminde çocuk edebiyatı* (5. Baskı). Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Vardi, Ö., & Demiriz, S. (2019). Okulöncesi öğretmenlerinin çocukların meraklarına yönelik görüşleri. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi, 6(4)*, 44-58. <https://doi.org/10.30900/kafkasegt.655872>
- Varol, İ., Âlâ, S., & Eti, M. (2020). Okulöncesi eğitimde Türkçe etkinliklerinde kullanılan hikâye anlatım tekniklerinin çocukların dikkat süresi üzerine etkisi. *Temel Eğitim Dergisi, 2(1)*, 26-39.
- Veziroğlu, M., & Gönen, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının MEB okulöncesi eğitim programındaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi, 37(163)*, 226-238.
- Yalçın, A., & Aytaş, G. (2016). *Çocuk edebiyatı* (8. Baskı). Akçağ Yayınları.
- Yavuzer, H. (2020). *Bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimiyle çocuğunuzun ilk 6 yılı* (38. Baskı). Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi, 23(112)*, 7-17.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C., Okur, A., Arı, G., & Yılmaz, Y. (2013). *Yeni öğretim programına göre kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi* (C. Yıldız, Ed.; 4. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yıldız, D. (2016). Popüler çeviri çocuk romanlarının içerik bakımından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 36*, 435-435. <http://dx.doi.org/10.21497/sefad.285287>
- Yıldız, S. (2018). Türk atasözlerinde merak kavramı. *Researcher Social Science Studies, 6(1)*, 393-406. <https://doi.org/10.18301/rss.538>

Yolcu, E. (2019). Okulöncesi dönem çocuklarında hayal gücü ve yaratıcılık ilişkisi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(28), 276-291. <https://doi.org/10.29329/mjer.2019.202.16>

Yörükoğlu, A. (2021). *Çocuk ruh sağlığı: Çocuğun kişilik gelişimi, eğitimi ve ruhsal sorunları* (40. Baskı). Özgür Yayınları.

Zileli, I. (2010, Mart 1). Merak eden keşfeder! *İyi Kitap Çocuk ve Gençlik Kitapları Dergisi*. <https://www.iyikitap.net/>

İNCELENEN ÇOCUK ROMANLARININ KAYNAKÇASI

Açık, Ö. (2020). *Taşkafa* (4. Baskı). Günışığı Kitaplığı.

Almond, D. (2020). *Garajdaki giz* (M. Kazmaoğlu, Çev.; 17. Baskı). Günışığı Kitaplığı.

Ateş Aytuğ, G. (2020). *Maya'nın ağacı* (6. Baskı). Günışığı Kitaplığı.

Avcı Çakman, K. (2020). *Almarpa'nın gizemi* (18. Baskı). Tudem Yayınları.

Boyne, J. (2020). *Ormanın kalbindeki çocuk* (Z. Biliz, Çev.; 12. Baskı). Tudem Yayınları.

Dikici, İ. (2020). *En büyük hazinem* (2. Baskı). Tudem Yayınları.

Fagan, C. (2020). *Dünyanın en komik adamı* (D. Kellecioğlu, Çev.; 4. Baskı). Tudem Yayınları.

Işık, T. (2020). *Kozmik yumurta* (3. Baskı). Altın Kitaplar.

İzbudak Akıncı, F. (2020). *Kış ülkesi çocukları* (9. Baskı). Tudem Yayınları.

Kılıcıoğlu, H. (2020). *Radyo pencere* (3. Baskı). Günışığı Kitaplığı.

Lossani, C. (2020). *Ailede grev var* (D. Elkâtip, Çev.; 6. Baskı). Günışığı Kitaplığı.

Murray, M. (2020). *Molly, Pim ve milyonlarca yıldız* (T. Özdeniz, Çev.; 8. Baskı). Can Çocuk Yayınları.

Naoura, S. (2020). *Kardeşim bulunmaz Hint kumaşı* (A. Sabuncuoğlu, Çev.; 2. Baskı). Tudem Yayınları.

Procházková, I. (2020). *Büyükannem cebimde* (B. Gönülşen, Çev.; 4. Baskı). Tudem Yayınları.

Servi, H. (2020). *Havuç ağacı* (3. Baskı). Tudem Yayınları.

Tumanov, V. (2020). *Asılı dağ'ın kâhini* (M. Kazmaoğlu, Çev.; 2. Baskı). Günışığı Kitaplığı.

EKLER

EK – 1. “Almarpa’nın Gizemi” Adlı Türk Çocuk Romanına Ait Kapak Görseli

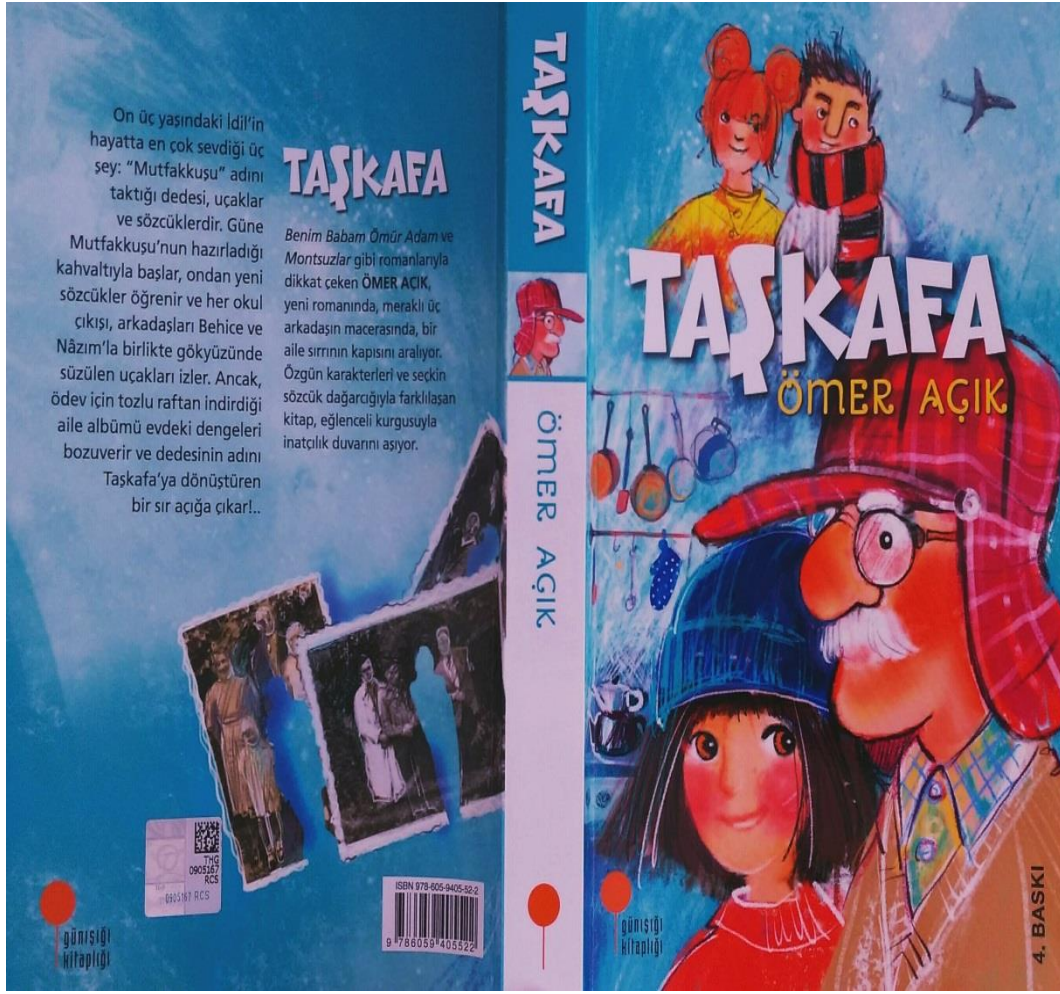

EK – 2. “Kozmik Yumurta” Adlı Türk Çocuk Romanına Ait Kapak Görseli

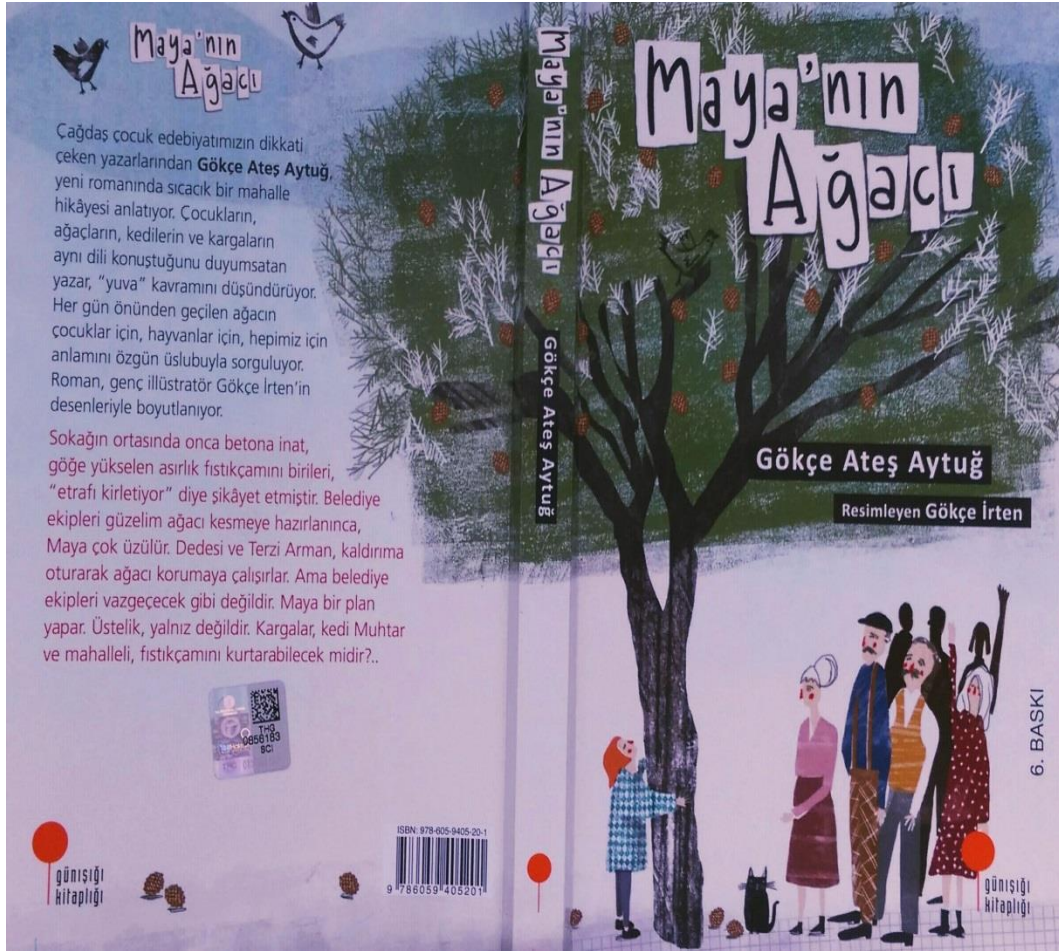
EK – 3. “Taşkafa” Adlı Türk Çocuk Romanına Ait Kapak Görseli

EK – 4. “Kış Ülkesi Çocukları” Adlı Türk Çocuk Romanına Ait Kapak Görsele

EK – 5. “Maya’nın Ağacı” Adlı Türk Çocuk Romanına Ait Kapak Görseli

EK – 6. “Radyo Pencere” Adlı Türk Çocuk Romanına Ait Kapak Görseli

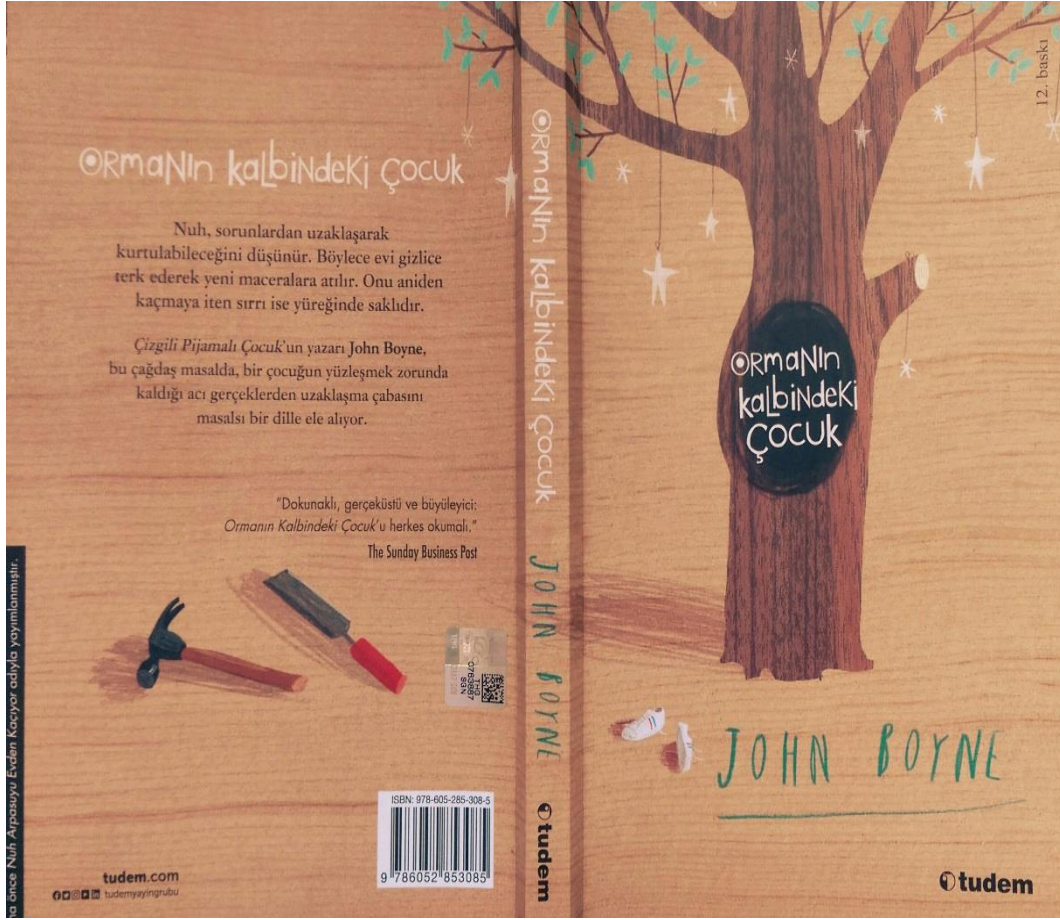
EK – 7. “Havuç Ağacı” Adlı Türk Çocuk Romanına Ait Kapak Görseli

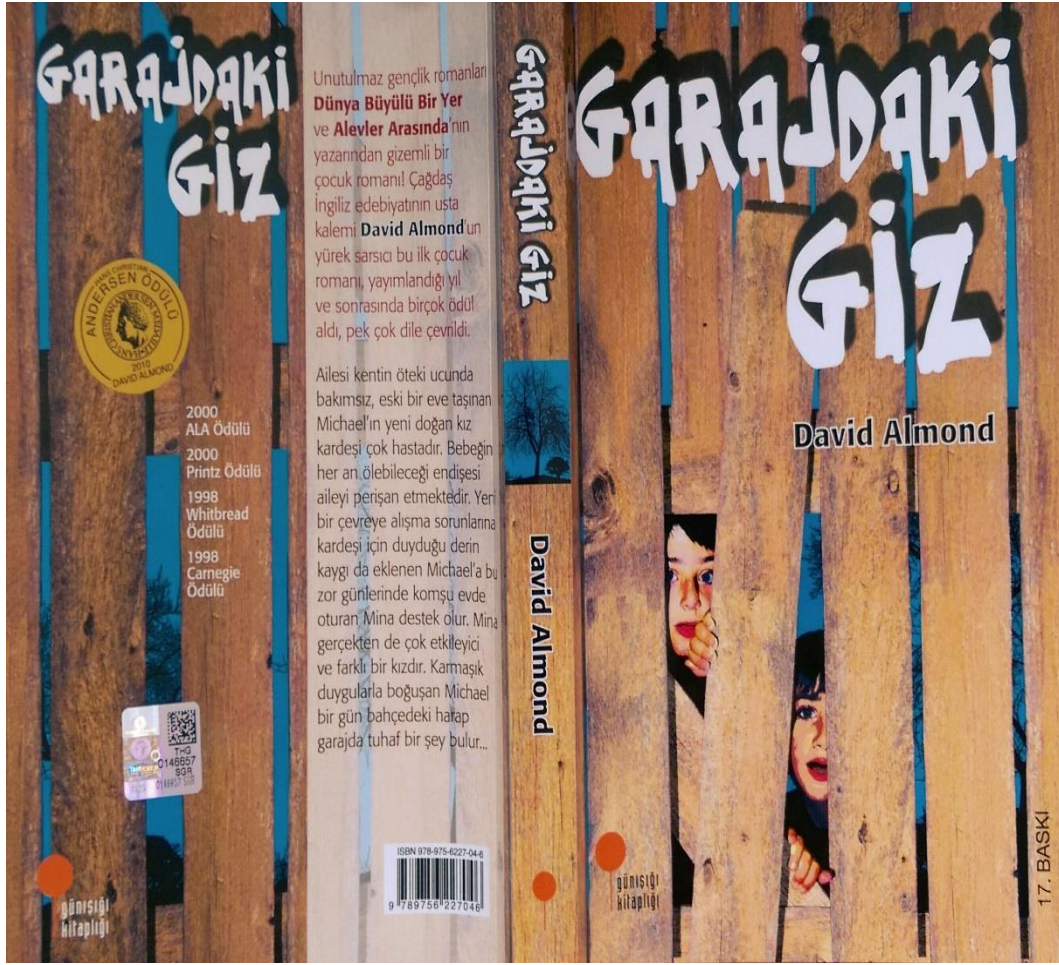
EK – 8. “En Büyük Hazinem” Adlı Türk Çocuk Romanına Ait Kapak Görseli

**EK – 9. “Ormanın Kalbindeki Çocuk” Adlı Çeviri Çocuk Romanına Ait
Kapak Görsele**

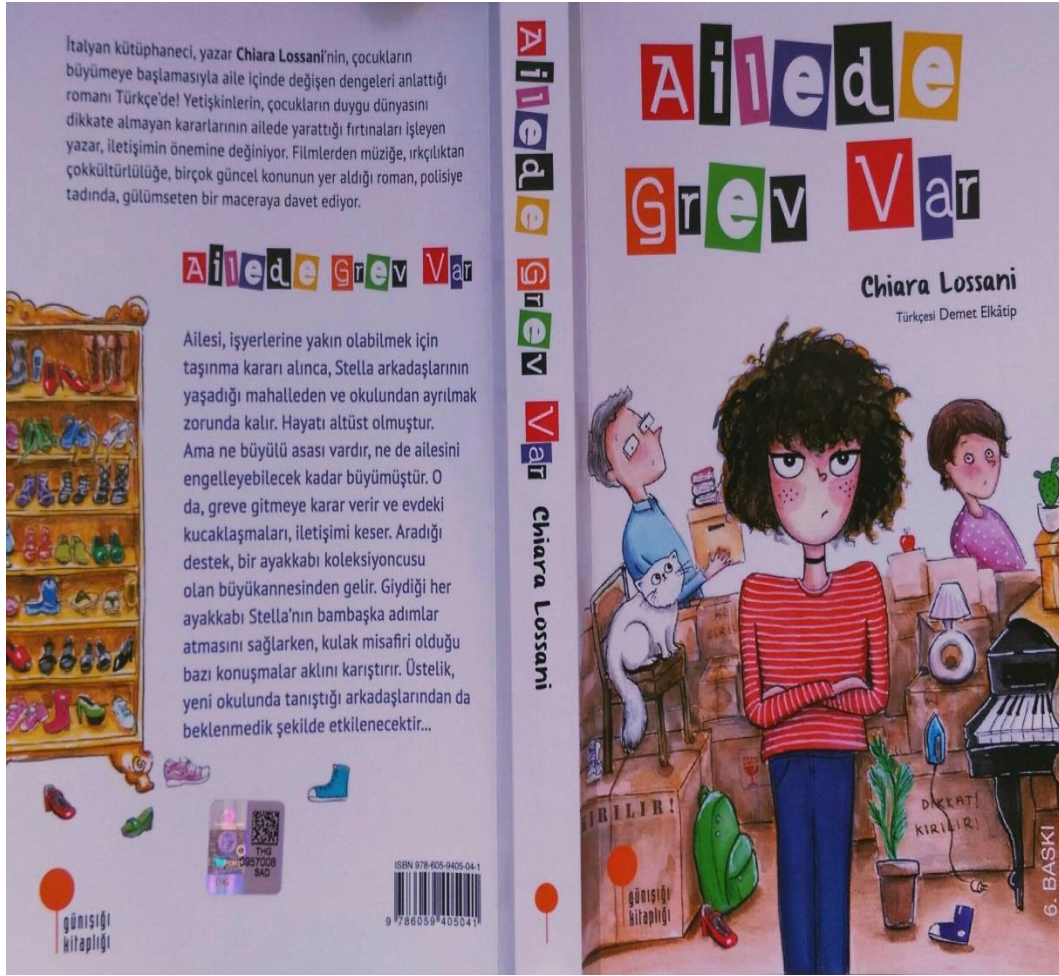

EK – 10. “Garajdaki Giz” Adlı Çeviri Çocuk Romanına Ait Kapak Görseli

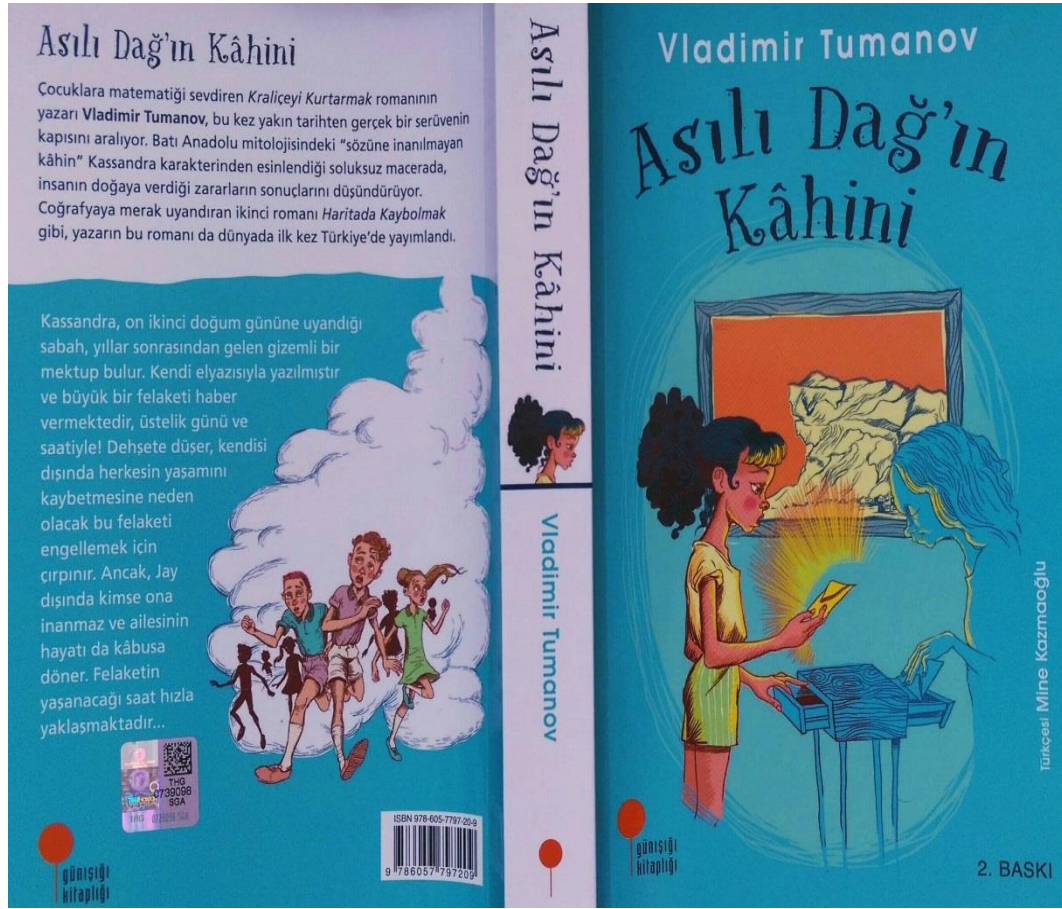

EK – 11. “Ailede Grev Var” Adlı Çeviri Çocuk Romanına Ait Kapak Görseli

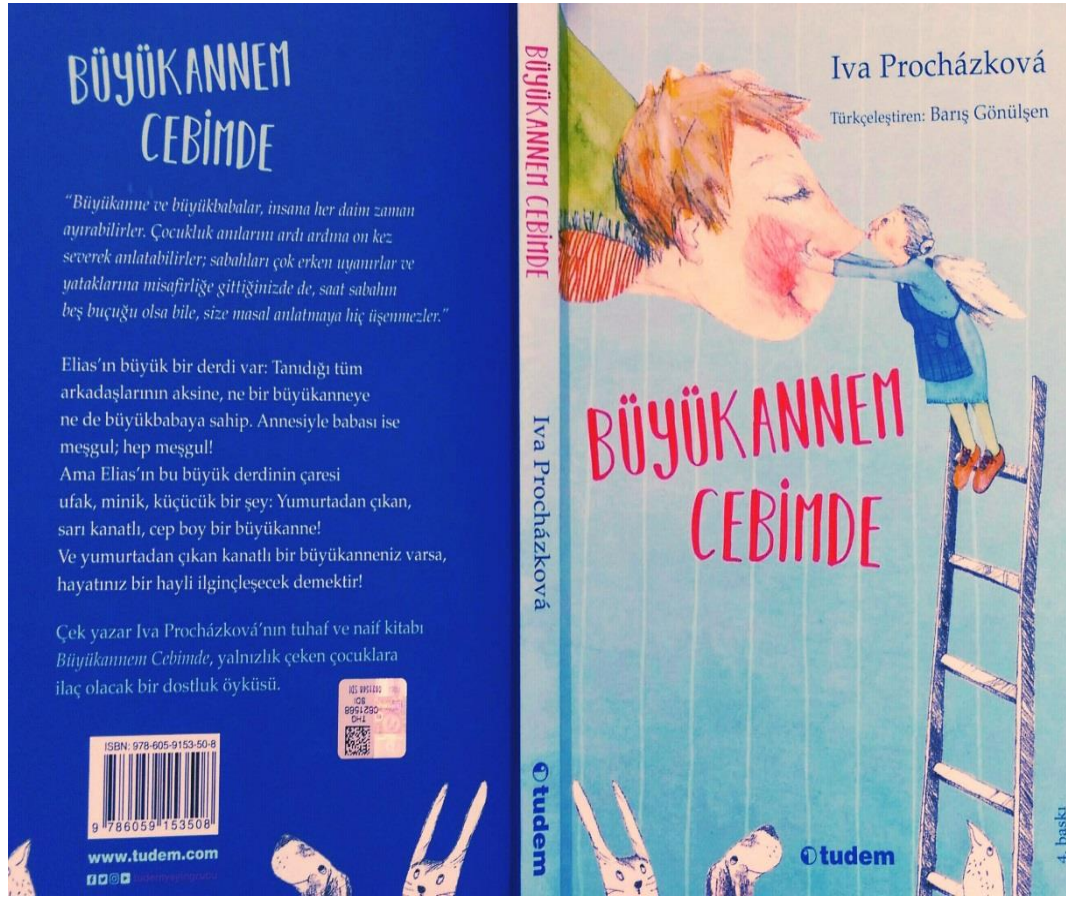
EK – 12. “Asılı Dağ’ın Kâhini” Adlı Çeviri Çocuk Romanına Ait Kapak

Görseli

EK – 13. “Büyükanne Cebimde” Adlı Çeviri Çocuk Romanına Ait Kapak

Görseli

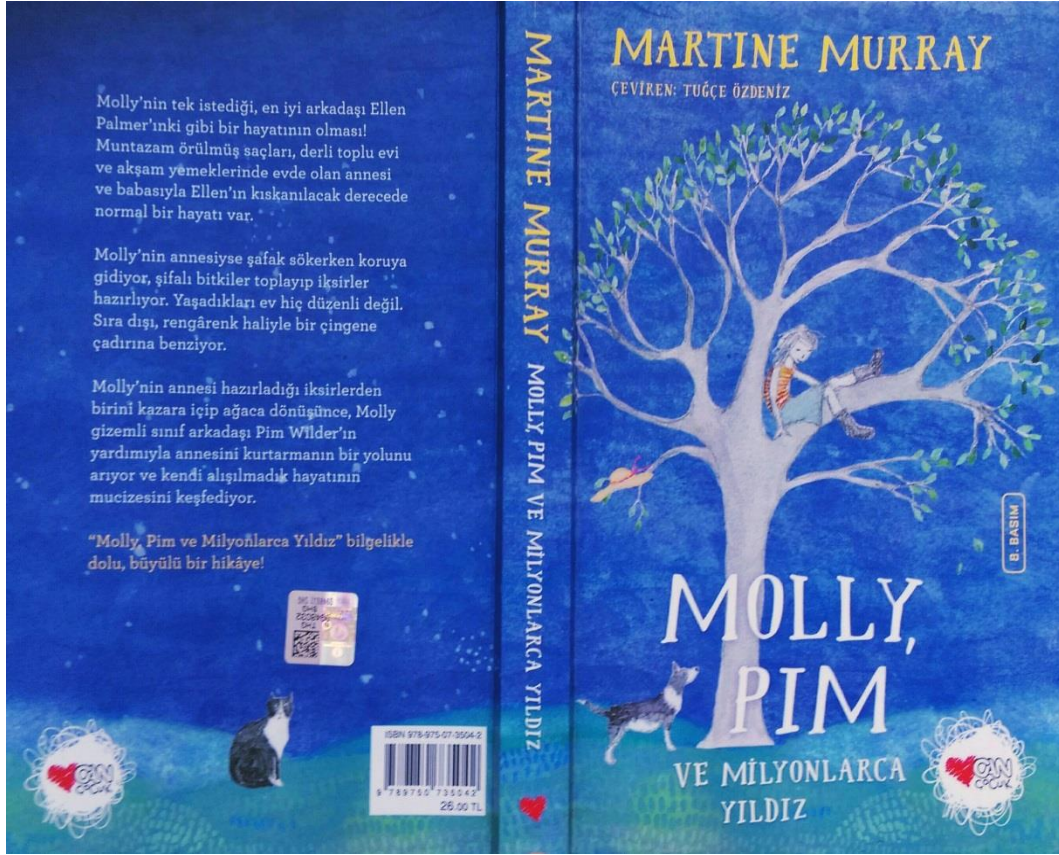
EK – 14. “Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı” Adlı Çeviri Çocuk Romanına

Ait Kapak Görself

EK – 15. “Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız” Adlı Çeviri Çocuk Romanına Ait

Kapak Görseli

EK – 16. “Dünyanın En Komik Adamı” Adlı Çeviri Çocuk Romanına Ait

Kapak Görsele

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı-Soyadı	Mevlüde YİĞİT
Doğum Yeri-Tarihi	ERBAA - 14.02.1994
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği
Yüksek Lisans	Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller (varsa)	
Bilimsel Faaliyetleri (varsa)	Sügümlü, Ü. & Yiğit, M. (2020). Konuşma stratejilerinin program ve ders kitapları bağlamında karşılaştırılmasına yönelik bir durum çalışması. <i>I. Uluslararası Pedagojik Araştırmalar Kongresi</i> (s. 596-610). Düzce: Düzce Üniversitesi.
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	
İletişim	
E-Posta Adresi	umay_katun_1907@hotmail.com
Tarih	17.06.2021